



**NOSLĒGUMA ZIŅOJUMS EIROPAS KOMISIJAI
PAR DARBĪBAS PROGRAMMAS
„UZŅĒMĒJDARBĪBA UN INOVĀCIJAS” ĪSTENOŠANU
2007.-2013.gada plānošanas periodā**

Programmas numurs: 2007LV161PO001

**Sagatavots saskaņā ar Padomes Regulas (EK) Nr.1083/2006 67.pantu un
Komisijas Regulas (EK) Nr.1828/2006 XVIII pielikumu**

Saturs

IEVADS	6
1. Sociāli ekonomiskā situācija un tendences	9
2. Darbības programmas izpildes pārskats	13
2.1. Darbības programmas īstenošana	14
2.1.1. Izmaiņas darbības programmas īstenošanas kontekstā	14
2.1.2. Darbības programmas ieviešanas kvalitatīvā analīze	15
2.1.3. Ieguldījums ES 2020 stratēģijas mērķu sasniegšanā	22
2.1.4. Informācija par darbības programmas sasaisti ar Baltijas jūras stratēģiju	23
2.1.5. Horizontālo prioritāšu ieviešana	24
2.2. Informācija par atbilstību ES tiesībām	29
2.2.1. Atbilstība ES tiesībām publisko iepirkumu jomā	29
2.2.2. Atbilstība ES prasībām komercdarbības atbalsta jomā	30
2.3. Izaicinājumi DP ieviešanā un ES fondu sistēmas pilnveidošana un vienkāršošana	34
2.3.1. Risku vadība	36
2.4. Būtiskas izmaiņas saskaņā ar Regulas (EK) Nr.1083/2006 57.pantu	37
2.5. Papildinātība ar citiem instrumentiem	38
2.6. Uzraudzības un izvērtēšanas pasākumi	40
2.6.1. Informācija par uzraudzības pasākumiem	40
2.6.2. Uzraudzības komiteja	41
2.6.3. Informācija par ikgadējām sanāksmēm ar EK par ES fondu ieviešanu	42
2.6.4. ES fondu vadības informācijas sistēma	43
2.6.5. Informācija par izvērtēšanas pasākumiem	44
2.7. Finanšu vadība un kontrole	46
2.7.1. Vadības un kontroles sistēmas apraksts	46
2.7.2. Vadības un kontroles sistēmas novērtējums	46
2.7.3. Deleģētu funkciju pārbaudes	47
2.7.4. Pārbaudes projektu īstenošanas vietās	49
2.7.5. Maksājumu pieprasījumu pārbaudes DP ietvaros	52
2.7.6. Iepirkumu pārbaudes	52
2.7.7. Sertificēto izdevumu revīzija	57
2.7.8. SEI veiktās pārbaudes pirms izdevumu deklarāciju apstiprināšanas	59
2.7.9. ES fondu vadības un kontroles sistēmas auditi	61
2.7.10. EK auditi	62
2.7.11. Citi ārējie sistēmas auditi	62
2.7.12. Atmaksāts vai atkārtoti izmantots atbalsts	63

3. Prioritāšu īstenošana	66
3.1. Prioritātes “Zinātne un inovācijas” ieviešana	67
3.2. Prioritātes „Finanšu pieejamība” ieviešana	70
3.2.1. Vispārīga informācija, īss prioritātes izvērtējums un tās ieguldījums darbības programmas mērķu sasniegšanā	70
3.2.2. Izveidoto fondu veidi, termiņi	71
3.2.3. Piedāvāto produktu veidi un galīgie saņēmēji, kuriem tie paredzēti	71
3.2.4. Informācija par fondu pārvaldnieku atlasēm	73
3.2.5. Programmas resursi, kas atsaukti no finanšu vadības instrumentiem un galvenās grūtības ieviešanā	76
3.2.6. Pārmantotie līdzekļi	78
3.2.7. Informācija par DP noteiktajiem uzraudzības rādītājiem un labās prakses piemēri 79	
3.3. Prioritātes „Uzņēmējdarbības veicināšana” ieviešana	81
4. Tehniskā palīdzība	83
5. Informācija un publicitāte	85
6. Secinājumi un turpmākā rīcība	91
Pielikumi	93
1. pielikums. “ES fondu 2007.-2013. plānošanas perioda Darbības programmas “Uzņēmējdarbība un inovācijas” ieviešanas statuss”	93
2. pielikums. “ES fondu 2007.-2013. plānošanas perioda Darbības programmas “Uzņēmējdarbība un inovācijas” deklarējamie ES fondu izdevumi dimensiju kodu sadalījumā”	93
3. pielikums. “ES fondu 2007.-2013. plānošanas perioda Darbības programmas “Uzņēmējdarbība un inovācijas” sasniegtie uzraudzības rādītāji”	93
4. pielikums. “Revīzijas iestādes, Finanšu ministrijas Iekšējā audita departamenta, Eiropas Komisijas veiktie ES fondu vadības un kontroles sistēmas auditi”	94
5. pielikums “Finanšu vadības instrumentu ieviešana”	94

Saīsinājumi

AI	– Atbildīgā iestāde
CFLA	– Centrālā finanšu un līgumu aģentūra
CSP	– Centrālā statistikas pārvalde
DP	–Darbības programma „Uzņēmējdarbība un inovācijas”
DPP	– Darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” papildinājums
EIB	– Eiropas Investīciju banka
EIF	– Eiropas Investīciju fonds
EK	– Eiropas Komisija
ELFLA	– Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai
EM	– Ekonomikas ministrija
ERAF	– Eiropas Reģionālās attīstības fonds
ESF	– Eiropas Sociālais fonds
ES	– Eiropas Savienība
ES fondi	– 1.mērķa Eiropas Savienības struktūrfondi un Kohēzijas fonds
EZF	– Eiropas Zivsaimniecības fonds
FM	– Finanšu ministrija
HP	– horizontālās prioritātes
IAD	– Finanšu ministrijas Iekšējā audita departaments
IKP	– Iekšzemes kopprodukts
IKT	– Informācijas un komunikāciju tehnoloģijas
IUB	– Iepirkumu uzraudzības birojs
IZM	– Izglītības un zinātnes ministrija
KF	– Kohēzijas fonds
LGA	– Latvijas Garantiju aģentūra
LIAA	– Latvijas Investīciju un attīstības aģentūra
LM	– Labklājības ministrija
LR	– Latvijas Republika
LNRP	– Latvijas nacionālā reformu programma
MK	– Ministru Kabinets
MP	– maksājuma pieprasījums
PIL	– Publisko iepirkumu likums
PPĪV	– pārbaude projekta īstenošanas vietā
PVN	– pievienotās vērtības nodoklis
P&A	– pētniecība un attīstība
RI	– Revīzijas iestāde (FM Eiropas Savienības fondu revīzijas departaments)
RSIC	– Reģiona ES struktūrfondu informācijas centrs
SEI	– Sertifikācijas iestāde (Valsts kase)
SI	– Sadarbības iestāde
SIF	– Sabiedrības integrācijas fonds
SM	– Satiksmes ministrija
TP	– tehniskā palīdzība
UK	– uzraudzības komiteja
UR	– uzņēmumu reģistrs
VARAM	– Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
VI	– Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadošā iestāde
VIAA	– Valsts izglītības attīstības aģentūra
VID	– Valsts ieņēmumu dienests
VIS	– Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības informācijas sistēma
VKanc	– Valsts kanceleja

VM – Veselības ministrija
VRAA – Valsts reģionālās attīstības aģentūra
VSID – Valsts stratēģiskais ietvardokuments
ZM – Zemkopības ministrija

IEVADS

1. Šis ir **noslēguma ziņojums par darbības programmas** “Uzņēmējdarbība un inovācijas”, **identifikācijas numurs: 2007LV161PO001 (DP), īstenošanu** 2007.-2016.gadā, kas saskaņā ar Regulas Nr.1083/2006¹ 67.pantu vadošajai iestādei līdz 2017.gada 31.martam ir jāiesniedz EK.
2. **DP mērķis:** Sniegt atbalstu zinātnes, inovācijas un uzņēmējdarbības attīstībai, veicinot Pētniecības un attīstības (P&A) tehnoloģiju pārnesei, stiprinot P&A atbalsta un zinātnes infrastruktūru, sekmējot praktiskas ievirzes pētījumus, veicinot sadarbību starp uzņēmējiem un pētniekiem, atbalstot jaunu uzņēmumu veidošanos un atvieglojot pieeju finanšu resursiem.
3. **Attiecīgā atbilstīgā joma:** Zinātne un inovācijas; finanšu pieejamība; uzņēmējdarbības veicināšana.
4. Ziņojums apstiprināts ar 2007.-2013.gada plānošanas perioda ES fondu **uzraudzības komitejas** (UK) lēmumu Nr. L-2016/57 2016.gada 3.oktobrī. Ziņojumā ir veikti atsevišķi precizējumi atbilstoši 2007.-2013.gada plānošanas perioda Kohēzijas politikas ES fondu slēgšanas grafikam un lēmumam².
5. Ziņojuma struktūra pamatā atbilst EK regulas (EK) Nr.1828/2006, kas paredz noteikumus par to, kā īstenot Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 1080/2006 par Eiropas Reģionālās attīstības fondu (Regula Nr. 1828/2006), XVIII pielikumā noteiktajam un EK 2015.gada 30.aprīļa lēmumam Nr.C(2015)2771, ar kuru groza lēmumu C(2013) 1573, ar ko apstiprina Pamatnostādnes par to darbības programmu slēgšanu, kuras pieņemtas atbalsta saņemšanai no Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Eiropas Sociālā fonda un Kohēzijas fonda (2007.–2013. gada periodam) (EK Slēgšanas pamatnostādnes) 5.2.punktā noteiktajām un satur šādas sadaļas:
 - **1.sadaļā** sniegts apkopojums par atbalsta īstenošanai nozīmīgām galvenajām sociāli ekonomiskajām tendencēm līdz 2015.gada beigām;
 - **2.sadaļā** sniegta informācija par DP ieviešanas finanšu sniegumu un sasniegtiem rādītājiem, HP ieviešanu, ieguldījumu "Eiropa 2020" stratēģijas (Lisabonas stratēģija) mērķu un vadošo iniciatīvu sasniegšanā, DP sasaisti ar ES Stratēģiju Baltijas jūras reģionam, atbilstību ES tiesībām publisko iepirkumu, komercdarbības atbalsta jomās, ES fondu sistēmas pilnveidošanu un vienkāršošanu, aplūkotas DP ieviešanā konstatētās būtiskākās problēmas un veiktie pasākumi šo problēmu risināšanai, līdz 2016.gada 31.martam konstatētās neatbilstības, kā arī veiktie uzraudzības un izvērtēšanas, finanšu vadības un kontroles pasākumi. Informācija par finanšu sniegumu norādīta ņemot vērā DP apstiprinātās prioritātes līdzfinansējuma likmēs.
 - **3.sadaļā** sniegta informācija par DP katras prioritātes ieviešanu un sasniegtiem rādītājiem, tai skaitā iekļaujot informāciju aktivitāšu un apakšaktivitāšu līmenī, ja to ietvaros tika

¹ 2006.gada 11.jūlija Padomes regula (EK) Nr.1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr.1260/1999

² Pieņemt zināšanai, ka saskaņā ar 2007.-2013.gada plānošanas perioda Kohēzijas politikas ES fondu slēgšanas grafiku (http://www.esfondi.lv/upload/2_2007-2013_slegsanas_grafiks_precizets_05_12_2016.xls) ziņojuma atsevišķas sadaļas un nepieciešamības gadījumā arī pielikumi tiks papildināti, t.sk. ar aktuālāko informāciju par deklarējamiem izdevumiem, sasniegtām rādītāju vērtībām, veiktiem auditiem, ziņojumu kvalitātes uzlabošanai, kā arī tiks ņemti vērā Revīzijas iestādes revīzijas un Valsts kases izdevumu deklarācijas precizējumi līdz noslēguma dokumentu iesniegšanai Eiropas komisijai, nemainot ziņojuma saturu pēc būtības.

- sasniegts nozīmīgs progress vai konstatētas būtiskas problēmas, kā arī ilustratīviem nolūkiem informācija par labās prakses piemēriem projektos;
- [4.sadaļā](#) sniegta informācija par tehniskās palīdzības prioritāšu ieviešanu;
 - [5.sadaļā](#) veltīta ar DP ieviešanu saistītajiem informācijas un publicitātes pasākumiem;
 - ziņojuma noslēgumā sniegti galvenie [secinājumi](#) par DP ieviešanu.
6. Informācija par nozīmīgām sastopamām problēmām un veiktiem pasākumiem to novēršanai (Regulas Nr.1828/2006 XVII pielikuma 2.3.punkts) sniegta 2.7.2.sadaļā [“Vadības un kontroles sistēmas novērtējums”](#) un 2.7.9. sadaļā [„ES fondu vadības un kontroles sistēmas auditi”](#).
 7. Sagatavojot informāciju par sociāli ekonomiskajām tendencēm, tika izmantoti CSP dati, FM analīze, savukārt informācija par DP finanšu sniegumu un sasniegtiem rādītājiem, t.sk. grafiskā informācija, balstās uz VIS datiem un ES fondu vadībā iesaistīto institūciju sniegto analītisko informāciju.
 8. Pamatojoties uz Regulas Nr.1828/2006 XVII pielikuma 2.8.punktā minēto, ziņojumā nav sniegta informācija par valsts snieguma rezervi. Tāpat ziņojumā nav iekļauts apraksts par reģionālām aktivitātēm, kas iekļautas iniciatīvā ”Regions for economic change” (iniciatīva), kas cieši saistīta ar ES struktūrfondu 3.mērķi „Eiropas Teritoriālā sadarbība” un projektu finansēšana tiek veikta INTERREG IVC starpreģionu sadarbības programmas un URBACT II pilsētvides attīstības programmas 2007.-2013.gadam ietvaros. Līdz ar to informācija par reģionālām aktivitātēm, kas iekļautas iniciatīvā nevar tikt attiecināta uz ES fondu 1.mērķa „Konverģence” noslēguma ziņojumu par DP ieviešanu.
 9. Pamatojoties uz EK Slēgšanas pamatnostādņu 5.2.3.punktu, ziņojumā nav iekļauta informācija par palielinājumu, jo netika izmantota Regulas Nr.1083/2006 77.panta 2.punktā minēta atkāpe.
 10. Attiecībā uz EK Slēgšanas pamatnostādņu 5.2.9.punktu un Regulas (EK) 1828/2006 83.pantu par priekšfinansējuma radīto procentu izmantošanu, jānorāda, ka procentu ienākumi nav bijuši, jo no EK saņemtie avansi tika ieskaitīti valsts budžeta ieņēmumos, kas ir mazāki par budžeta izdevumiem.
 11. Attiecībā uz EK Slēgšanas pamatnostādņu 5.2.8.punktu un Regulas (EK) 1828/2006 95.pantu DP nav tādu darbību, kuras apturētas sakarā ar tiesvedību vai administratīvu pārsūdzību, kam ir apturoša ietekme.
 12. Informācija par deklarējamo izdevumu summu ziņojumā un pielikumos ir sniegta, ņemot vērā piešķirtās valsts budžeta virsstaistības (turpmāk – virsstaistības).
 13. Ziņojuma pielikumos sniegta šāda detalizēta informācija par visu plānošanas periodu:
 - 13.1. DP ieviešanas statuss uz 20.03.2017.– DP plānotais finansējums, finansējuma saņēmēju iesniegtie maksājuma pieprasījumi, deklarējamie izdevumi (kopējās attiecināmās izmaksas, ES fondu, publiskais, nacionālais publiskais un privātais finansējums) DP, fondu, prioritāšu, pasākumu, aktivitāšu un apakšaktivitāšu dalījumā, kā arī no EK saņemtie maksājumi – 1.pielikums;
 - 13.2. deklarējamie ES fondu izdevumi (uz 20.03.2017.) dimensiju kodu sadalījumā – 2.pielikums;
 - 13.3. sasniegtie rādītāji – 3.pielikums.
 - 13.4. Revīzijas iestādes veiktie ES fondu vadības un kontroles sistēmas auditi, Finanšu ministrijas Iekšējā audita departamenta (IAD) veiktie auditi un Eiropas komisijas

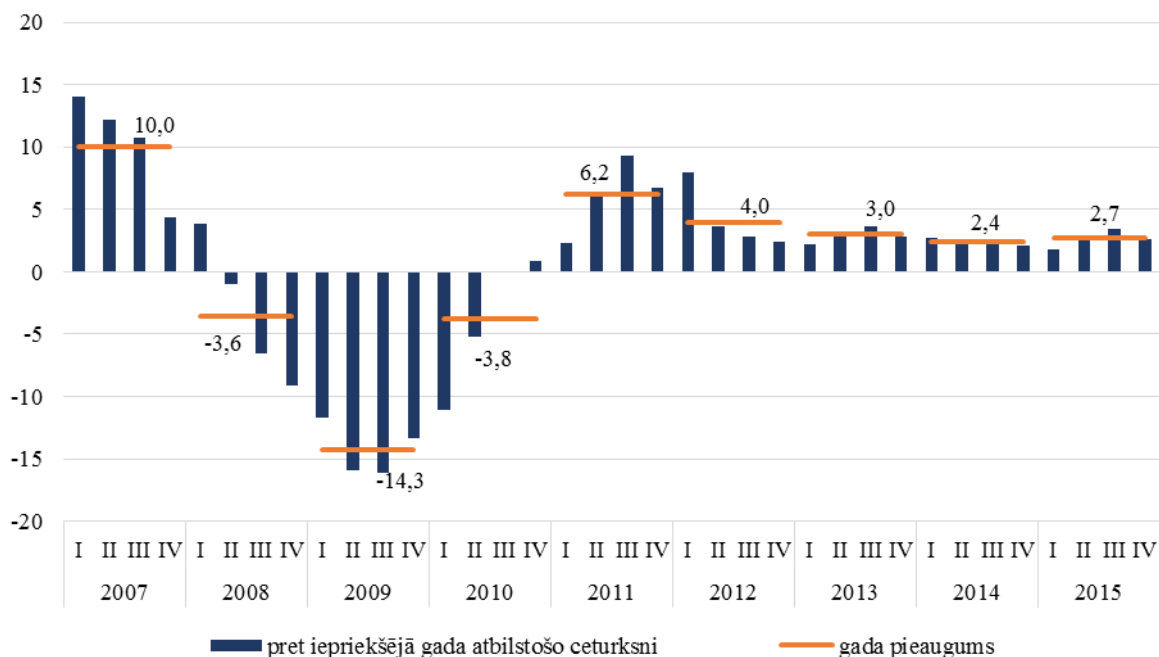
veiktie/turpinātie auditi un iestāžu veikto auditu izvērtējumi – 4.pielikums (informācija sniegta par 2015.-2016.gadā veiktiem auditiem, vai šajā periodā saņemtiem audita ziņojumiem).

13.5. Finanšu vadības instrumentu ieviešana – 5.pielikums.

1. Sociāli ekonomiskā situācija un tendences

14. Šajā sadaļā sniegts apkopojums par atbalsta īstenošanai nozīmīgām galvenajām sociāli ekonomiskajām tendencēm Latvijā 2015.gadā un laika posmā no 2007.gada.
15. **IKP, ekonomiskā aktivitāte.** Atbilstoši CSP datiem Latvijas IKP 2015.gadā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, palielinājies par 2,7%. Ekonomikas izaugsme 2015.gadā bijusi straujāka nekā 2014.gadā, kad IKP palielinājās par 2,4%. Izaugsmes tempi paātrinājās, pateicoties stabili augošajam iekšzemes pieprasījumam, kamēr straujāku izaugsmi kavēja nelabvēlīgā situācija ārējos tirgos. Neskatoties uz to, Latvijas IKP pieaugums 2015.gadā bija straujākais starp Baltijas valstīm un par 0,8 procentpunktiem pārsniedza ES-28 vidējo izaugsmes līmeni. (skat. ilustrāciju Nr.1).

Ilustrācija 1. IKP pieaugums pret iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni un gadā kopā, salīdzināmās cenās, %. (CSP dati).



16. Kopumā laikā no 2007. līdz 2015.gadam Latvijas IKP ir palielinājies vidēji par 0,7% gadā. Zemo kopējo izaugsmi noteica IKP kritums ekonomiskās krīzes laikā, īpaši 2009.gadā, kad IKP kritās par 14,3%. Savukārt laikā no 2011.gada Latvijas IKP auga vidēji par 3,7% gadā. Pirmajos gados pēc krīzes galvenais Latvijas ekonomiskās izaugsmes nodrošinātājs bija eksports, bet kopš 2013.gada lielāko ieguldījumu izaugsmē deva iekšzemes pieprasījums, pirmām kārtām privātais patēriņš.
17. 2016.gada pirmajā ceturksnī IKP atkal palēninājās līdz 2,1%. Lēnāka izaugsme ir saistīta ar ārējās vides negatīvo ietekmi, tajā skaitā saspīlēto ģeopolitisko situāciju reģionā un lēno ekonomikas izaugsmi eirozonā, kā arī ar ES fondu līdzekļu plūsmas īslaicīgu samazināšanos, sākoties jaunajam ES fondu plānošanas periodam. Galvenais izaugsmes nodrošinātājs joprojām ir iekšzemes pieprasījums, pirmām kārtām privātais patēriņš, kas 2016.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar attiecīgo ceturksni pirms gada, palielinājies par 3,7%.
18. Kopējās IKP izmaiņas (salīdzināmās cenās) **no ražošanas aspekta** 2015.gadā noteica apjomu pieaugumi lielākajās nozarēs - tirdzniecībā un apstrādes rūpniecībā. Tirdzniecības nozarē radītā pievienotā vērtība 2015.gadā pieauga par 3,7%, ko veicināja iedzīvotāju ienākumu pieaugums apvienojumā ar zemu inflāciju, stimulējot iekšzemes pieprasījumu.

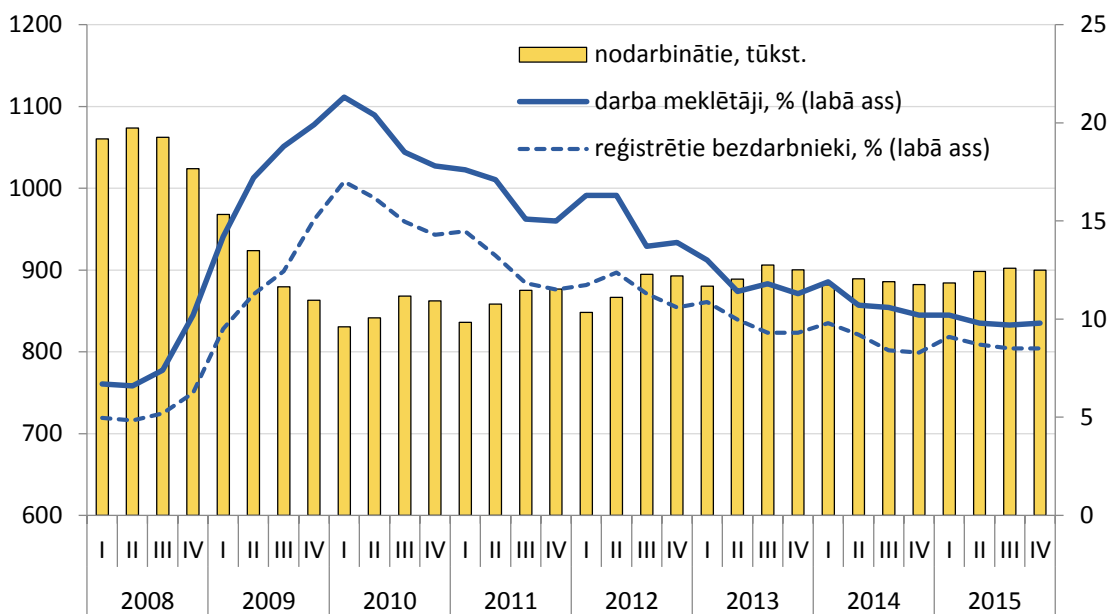
Apstrādes rūpniecības pievienotā vērtība 2015.gadā palielinājās par 4,3%, ko nodrošināja stabilā izaugsme kokapstrādes nozarē, kā arī ievērojamais pieaugums datoru, elektronisko un optisko iekārtu ražošanā. Pievienotās vērtības kāpums 2015.gadā reģistrēts arī nekustamo īpašumu nozarē (+3,0%), profesionālo un administratīvo pakalpojumu nozarē (+1,2%), kā arī valsts pārvaldē un aizsardzībā (+2,3%). Labus rezultātus uzrādījusi arī lauksaimniecība, sasniedzot 5,0% izaugsmi, ko noteica labības rekordražā. Ražošanas apjomi 2015.gadā samazinājās divās nozarēs: transportā par 0,1% un būvniecībā par 1,1%. Transportā samazinājumu noteica ārējās vides situācija un Krievijas tranzīta plūsmas samazināšanās, bet būvniecībā ietekmi atstāja iepriekšējā gada augstā bāze un aktivitātes mazināšanās ēku būvniecībā.

19. **Kopējās IKP izmaiņas no izlietojuma aspekta.** No izlietojuma puses 2015.gadā lielāko devumu izaugsmē deva privātais patēriņš, kas palielinājās par 3,3%. To noteica situācijas uzlabošanās darba tirgū un spēcīgais algu pieaugums, kas līdz ar zemo inflācijas līmeni nodrošināja iedzīvotāju pirktspējas pieaugumu. Sabiedriskais patēriņš 2015.gadā palielinājās par 3,1% un atjaunojās arī investīciju pieaugums, salīdzinājumā ar 2014.gadu palielinoties par 2,6%.
20. 2016.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni, privātais patēriņš palielinājās par 3,7%. Prognozējams, ka 2016.gadā ES fondu investīcijas būs labvēlīgi ietekmējušas privātā patēriņa izaugsmi, palielinot pieauguma tempu par aptuveni 0,5 procentpunktiem. 2016.gada pirmajā ceturksnī palielinājies arī sabiedriskais patēriņš – par 2,2%, salīdzinot ar 2015.gada attiecīgo ceturksni. Savukārt preču un pakalpojumu eksports un investīcijas pirmajā ceturksnī piedzīvoja kritumu. Preču un pakalpojumu eksports, salīdzinot ar 2015.gada pirmo ceturksni, samazinājies par 1,9%, bet investīcijas pamatkapitālā kritušās par 15,8%. Kopējo investīciju kritumu noteikusi gan joprojām pastāvošā nenoteiktība ārējā vidē, gan ES fondu līdzekļu plūsmas mazināšanās, kur jau nākamajos ceturkšņos situācija varētu uzlaboties
21. Neskatoties uz problēmām ārējos tirgos, preču un pakalpojumu eksports salīdzināmās cenās 2015.gadā palielinājās par 1,0%, tomēr tas bija vājāks pieaugums nekā 2014.gadā. Eksporta attīstību negatīvi ietekmēja ģeopolitiskā situācija, Krievijas noteiktās sankcijas ES ražotajiem pārtikas produktiem un NVS valstu kopējās ekonomiskās situācijas pasliktināšanās un joprojām lēnā ekonomikas izaugsme eirozonā. Latvijas preču eksports faktiskajās cenās 2015.gadā kopumā palielinājās par 1,3%, un eksporta kritumu uz Krieviju par 24,4% kompensēja eksporta pieaugums uz tādiem tirgiem kā Lietuva, Alžīrija, Apvienotie Arābu Emirāti, Dānija, Čehija un ASV. Lielākā pozitīvā ietekme preču eksporta pieaugumā bija mehānismu un elektroierīču eksporta pieaugumam par 10,7%, kā arī koka un koka izstrādājumu eksporta pieaugumam par 2,2% un ķīmiskās rūpniecības ražojumu eksporta pieaugumam par 5,1%. Būtiskākā negatīvā ietekme bija minerālproduktu, tekstilmateriālu, kā arī pārtikas un lauksaimniecības preču eksporta kritumam attiecīgi par 14,0%, 8,9% un 1,3%.
22. Līdz ar sarežģīto situāciju ārējā vidē un Krievijas noteiktajām sankcijām, kā arī samazinoties reeksporta apjomiem, Latvijas kopējais preču eksports faktiskajās cenās 2016.gada pirmajā ceturksnī samazinājies par 4,9%. Tajā skaitā eksports uz Krieviju sarucis par 17,7%, savukārt lielākie pieaugumi bijuši preču eksportā uz tādām valstīm kā Dānija, Uzbekistāna, Alžīrija, Ēģipte un Etiopija. No preču grupām visvairāk audzis lauksaimniecības un pārtikas preču eksports, bet visvairāk samazinājies mehānismu un ierīču eksports. Preču un pakalpojumu imports 2016.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar 2015.gada pirmo ceturksni, palielinājies par 5,0%. Jāatzīmē, ka ES fondu ietekme uz pieprasījumu pēc ārvalstu precēm un pakalpojumiem 2015.gadā samazinājusies salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu un bija vien 0,1 procentpunkta apmērā.

23. **Inflācija.** Patēriņa cenu pieaugums 2015.gadā saglabājās zems, ko noteica galvenokārt ārējie faktori, tajā skaitā naftas un pārtikas cenu kritums pasaules tirgū. Gada vidējā inflācija 2015.gadā veidoja 0,2%, tajā skaitā preču cenas samazinājās par 0,7%, bet pakalpojumu cenas pieauga par 2,5%, atspoguļojot augošo iekšējo pieprasījumu, ko sekmēja iedzīvotāju ienākumu kāpums. Vislielākā inflācijas līmeni pazeminošā ietekme 2015.gadā bija degvielas cenu kritumam, kā arī siltumenerģijas un gāzes cenu samazinājumam. Savukārt lielākā inflāciju paaugstinošā ietekme bija elektroenerģijas cenu kāpumam.
24. 2016.gada pirmajā ceturksnī, salīdzinot ar 2015.gada pirmo ceturksni, patēriņa cenas samazinājās par 0,4%. Zemo inflācijas līmeni turpina noteikt ārējie procesi jeb tā sauktā importētā inflācija, pirmkārt energoresursu un pārtikas izejvielu cenu kritums pasaules tirgū. Preču cenas, ko vairāk ietekmē importētā inflācija, 2016.gada pirmajā ceturksnī samazinājās par 1,2%, bet pakalpojumu cenas, kuras nosaka iekšējie procesi, pieauga par 1,7%. Inflāciju paaugstinošu efektu rada ES fondi, Kohēzijas politikas investīcijas 2015.gadā palielināja inflāciju par aptuveni 0,5 procentpunktiem.
25. **Ražotāju cenas 2015.gadā salīdzinājumā ar 2014.gadu** samazinājās par 1,0%, tajā skaitā vietējā tirgū realizētās produkcijas cenas samazinājās par 1,5%, bet eksportētās produkcijas cenas - par 0,5%. Vislielākie cenu samazinājumi bija atkritumu savākšanā un apstrādē – par 4,4%, pārtikas produktu ražošanā - par 4,1% un nemetālisko minerālizstrādājumu ražošanā – par 2,5%. Savukārt lielākie cenu pieaugumi bija notekūdeņu savākšanā un attīrīšanā – par 7,7%, ūdens ieguvē un apgādē – par 6,8% un ķīmisko vielu un ķīmisko produktu ražošanā – par 3,8%.
26. **Nodarbinātība un bezdarbs.** Lai arī lēnāk nekā iepriekšējos gados, 2015.gadā turpināja uzlaboties situācija darba tirgū. Nodarbināto iedzīvotāju skaits 2015.gadā palielinājies par 1,3% līdz 896 tūkst., savukārt darba meklētāju skaits samazinājās par 8,7% līdz 98 tūkst. Samazinājies arī ilgstošo bezdarbnieku, jauniešu bezdarbnieku un pirmspensijas vecuma bezdarbnieku skaits, tomēr bezdarba līmenis šajās vecuma grupās joprojām saglabājas salīdzinoši augsts.
27. Kopumā ekonomikā nodarbināto iedzīvotāju skaits pēc CSP veiktā darbaspēka apsekojuma rezultātiem laikā no 2010.gada līdz 2015.gadam ir palielinājies par 45,4 tūkst. jeb 5,3%. Tomēr nodarbināto iedzīvotāju skaits joprojām ir par 161,3 tūkst. jeb 15,3% mazāks nekā ekonomikas pārkaršanas laikā 2007.gadā. Šādu atšķirību nosaka galvenokārt demogrāfiskā situācija un pēdējos gados notikusī darbaspējas vecuma iedzīvotāju emigrācija.
28. Pēc CSP veiktā darbaspēka apsekojuma rezultātiem 2016.gada pirmajā ceturksnī nodarbināto iedzīvotāju skaits 15-74 gadu vecumā bijis par 0,6% lielāks nekā attiecīgajā laika posmā pirms gada, sasniedzot 889,2 tūkst., ES fondu projektu īstenošana būs saglabājusi pozitīvu ietekmi uz nodarbinātības dinamiku arī 2016.gadā, palielinot nodarbināto skaita pieauguma tempu aptuveni par 0,3 procentpunktiem, un jāatzīmē, ka ES fondu investīcijas pēdējos gados ir būtiski stimulējušas cilvēkkapitāla attīstību
29. Līdz ar darbaspējas vecuma iedzīvotāju skaita pakāpenisku samazināšanos zems nodarbinātības pieaugums saglabāsies arī turpmākajos gados un ekonomikas izaugsme galvenokārt balstīsies uz produktivitātes pieaugumu, savukārt darba meklētāju īpatsvara samazināšanās tempu noteiks tautsaimniecības izaugsme un strukturālās izmaiņas.
30. Darba meklētāju īpatsvars pēc darbaspēka apsekojuma rezultātiem 2015.gadā ir sarucis līdz 9,9%, salīdzinot ar 10,8% 2014.gadā. Kopš 2010.gadā sasniegtā 19,5% maksimuma darba meklētāju īpatsvars ir samazinājies kopumā par 9,6 procentpunktiem, tomēr

joprojām ir nedaudz augstāks nekā 2007.gadā, kad darba meklētāju īpatsvars bija 6,1% (skat. ilustrāciju Nr.2).

Ilustrācija 2. Nodarbināto iedzīvotāju skaits, darba meklētāju īpatsvars un reģistrētā bezdarba līmenis, % no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem, ceturkšņu dati. (CSP dati)



31. Darba meklētāju vīriešu īpatsvars ekonomiski aktīvo vīriešu skaitā valstī 2015.gadā bijis augstāks nekā sievietēm (attiecīgi ekonomiski aktīvo sieviešu skaitā), veidojot 11,1% un 8,6%. 2015.gadā darba meklētāji ar darba pieredzi bija 86 tūkst. jeb 87,6% no darba meklētāju skaita. Gada laikā darba meklētāju skaits ar darba pieredzi samazinājies par 8,8%, bet to īpatsvars starp visiem darba meklētājiem nav mainījies.
32. 2015.gadā ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju īpatsvars starp visiem darbspējas vecuma iedzīvotājiem samazinājies līdz 32,5%, salīdzinot ar 33,7% 2014.gadā. To iedzīvotāju īpatsvars starp visiem ekonomiski neaktīvajiem iedzīvotājiem, kuri zaudējuši cerības atrast darbu, 2015.gadā attiecīgi samazinājies līdz 4,8%, salīdzinot ar 5,4% 2014.gadā.
33. Nodarbinātības valsts aģentūras oficiāli **reģistrētā bezdarba līmenis** 2015.gada beigās bija 8,7% no ekonomiski aktīvajiem iedzīvotājiem – par 0,2 procentpunktiem augstāks nekā pirms gada. Tajā pašā laikā reģistrēto bezdarbnieku skaits, salīdzinot ar 2014.gada decembri, ir samazinājies par 0,3% un 2015.gada decembra beigās bijis 81,8 tūkst. cilvēku. 2015.gadā bezdarbnieka statuss valstī kopumā tika piešķirts 104,6 tūkst. cilvēku, kas ir par 3,6% vairāk nekā 2014.gadā.
34. Augstākais bezdarba līmenis 2015.gada beigās bija reģistrēts Latgales reģionā – 18,5%. Kurzemes reģionā bezdarba līmenis 2015.gada beigās bija 11,0%, Vidzemes reģionā – 9,5% un Zemgales reģionā – 8,7%. Zemākais bezdarba līmenis bija Rīgas reģionā – 5,4%.
35. 2016.gada pirmajā ceturksnī bezdarba samazināšanās ir apstājusies, darba meklētāju īpatsvaram veidojot 10,3%, salīdzinot ar 10,2% pagājušā gada pirmajā ceturksnī. Sagaidāms, ka vidējā termiņā nodarbinātības pieaugums turpinās pakāpeniski samazināties, un ekonomikas izaugsme galvenokārt balstīsies uz produktivitātes pieaugumu.
36. **Iedzīvotāju ienākumi** 2015.gadā turpināja ievērojami palielināties. Mēneša vidējā bruto darba samaksa 2015.gadā sasniedza 818 *euro*, gada laikā palielinoties par 6,8% un jau par 19,9% pārsniedzot pirmskrīzes augstāko līmeni 2008.gadā. Straujākais vidējās bruto darba

iniciatīvu sasniegšanā, DP sasaisti ar ES Stratēģiju Baltijas jūras reģionam, atbilstību Kopienas tiesībām publisko iepirkumu, komercdarbības atbalsta jomās, ES fondu sistēmas pilnveidošanu un vienkāršošanu, aplūkotas DP ieviešanā konstatētās būtiskākās problēmas un veiktie pasākumi šo problēmu risināšanai, konstatētās neatbilstības, kā arī veiktie uzraudzības un izvērtēšanas, finanšu vadības un kontroles pasākumi.

43. ES fondu investīcijas Latvijā tika veiktas saskaņā ar ES un LR normatīvo aktu prasībām izveidoto vadības un kontroles sistēmu un attiecīgiem normatīvajiem dokumentiem. Informācija par ES fondu ieviešanas sistēmu ir pieejama FM administrētajā ES fondu tīmekļa vietnē <http://www.esfondi.lv/2007-2013-ieviesana>, savukārt normatīvo aktu saraksts ir pieejams <http://www.esfondi.lv/2007-2013-saistosie-dokumenti>.

2.1. Darbības programmas īstenošana

44. Šajā apakšsadaļā sniegta informācija par būtiskākajiem grozījumiem plānošanas dokumentos, par finanšu sniegumu un sasniegtiem rādītājiem DP līmenī, ietverot informāciju par sasniegtiem VSID, DP līmeņa un ietekmes uzraudzības rādītājiem, deklarējamo izdevumu sadalījumu pa dimensiju kodiem, 2007.-2013.gada plānošanas perioda slēgšanu, kā arī ietverta informācija par HP īstenošanas koordināciju, ieguldījumu "Eiropa 2020" stratēģijas (Lisabonas stratēģija) mērķu sasniegšanā un DP sasaisti ar ES Stratēģiju Baltijas jūras reģionam. Detalizēta informācija par finanšu progresu un sasniegtiem rādītājiem pieejama 1., 3. un 5.pielikumā.

2.1.1. Izmaiņas darbības programmas īstenošanas kontekstā⁵

45. Lai nodrošinātu pēc iespējas efektīvāku ES fondu ieviešanu, plānošanas perioda ietvaros pēc nepieciešamības tika veikti grozījumi plānošanas dokumentos, t.sk. DP (2008., 2009., 2010., 2011., 2013. un 2014.gadā), bet pārsvarā DPP, veicot pārdales aktivitāšu un apakšaktivitāšu līmenī, precizējot atbalstāmo darbību nosacījumus u.c. Reaģējot uz makroekonomisko situāciju valstī ar mērķi izlīdzināt krīzes 2008.-2009.gadā izraisītās sociālās un ekonomiskās sekas, 2010.gadā tika izvirzīta nepieciešamība pārstrukturēt ES fondu līdzekļus, radot priekšnoteikumus ekonomikas pārejai no darbietilpīgas uz zināšanām balstītu ekonomiku. Sekojoši laika periodā no 2010. līdz 2012.gadam DP finanšu plānā tika veikti vairāki stratēģiski grozījumi, kas paredzēja finanšu pārdales, novirzot līdzekļus tām aktivitātēm, kurām ir tiešākā ietekme uz ekonomikas atveseļošanās sekmēšanu, kā arī nacionālais publiskais līdzfinansējums tika samazināts par 66,6 milj. *euro*, nepārsniedzot Regulas Nr. 1083/2006⁶ 3.pielikumā norādīto maksimālo līdzfinansējuma likmi.
46. 2013.gadā grozījumi DP tika veikti divas reizes^{7:8} un tie paredzēja izmaiņas DP finanšu plānā, kas, galvenokārt, bija saistītas ar ES fondu līdzekļu pārstrukturēšanu, lai nodrošinātu Latvijai piešķirtā finansējuma pilnīgu izmantošanu un līdz ar to arī n+2/ n+3 nosacījumu nodrošināšanu, kā arī, lai nodrošinātu EK aprēķinātās finanšu korekcijas rezultātā „izņemto” līdzekļu tālāku ieguldīšanu Latvijas tautsaimniecībā.
47. DP grozījumu rezultātā, tika nodrošināta efektīva ES fondu finansējuma novirzīšana tautsaimniecībā un līdz minimumam tika samazināti riski neapgūt DP finansējumu.

⁵ Visu to elementu apraksts, kas nav tieši izveidojušies darbības programmas atbalsta rezultātā, taču tieši ietekmē programmas īstenošanu (kā piemēram, izmaiņas tiesību aktos vai neparedzēta sociālekonomiskā attīstība).

⁶ Padomes regula (EK) Nr. 1083/2006 (2006. gada 11. jūlijs), ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr. 1260/1999

⁷ Ministru kabineta 25.06.2013. rīkojums Nr.270 "Grozījumi darbības programmā "Uzņēmējdarbība un inovācijas""

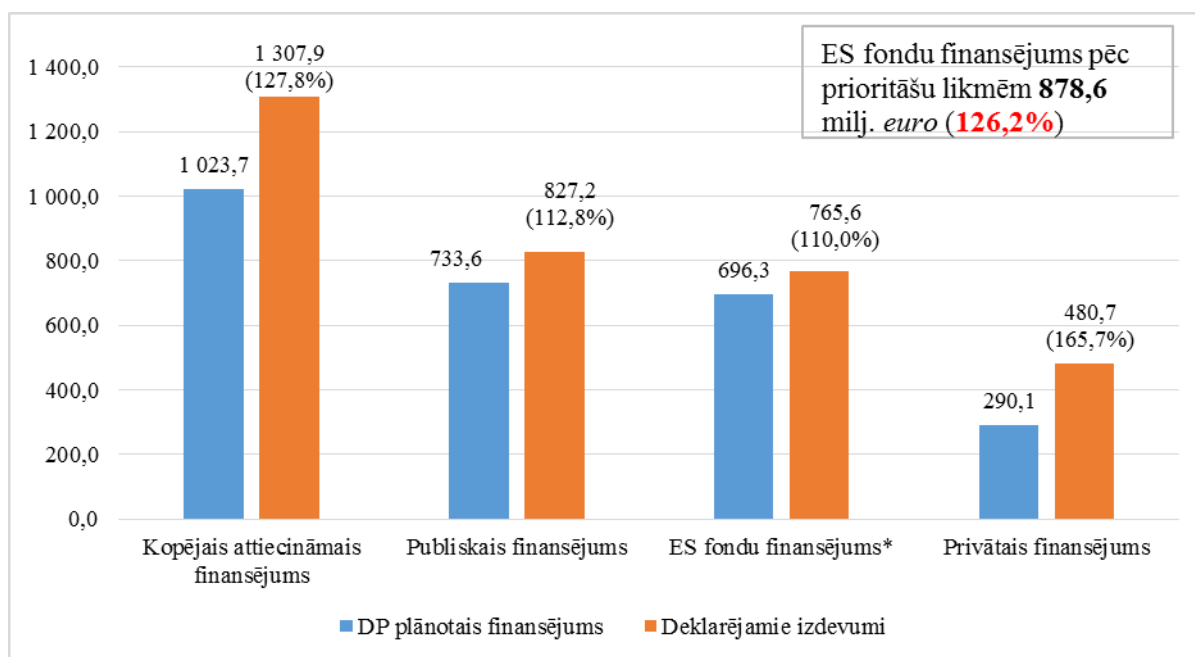
⁸ Ministru kabineta 30.09.2013. rīkojums Nr.447 "Grozījumi darbības programmā "Uzņēmējdarbība un inovācijas""

48. Informācija par galvenajām sociāli ekonomiskajām tendencēm ir sniegta sadaļā 1. “Sociāli ekonomiskā situācija un tendences”, informācija par globālas ekonomiskās krīzes ietekmi uz DP rezultātu sasniegšanu ir sniegta sadaļā 2.1.2 “[Darbības programmas ieviešanas kvalitatīva analīze](#)” apakšsadaļā “Rādītāju sniegums”.

2.1.2 Darbības programmas ieviešanas kvalitatīvā analīze

49. Šajā apakšsadaļā sniegta DP sasniegumu analīze, pamatojoties uz fiziskajiem un finanšu rādītājiem, tostarp sasniegtā progresa kvalitatīva analīze saistībā ar sākotnēji noteiktajiem mērķiem, kā arī deklarējamā ES fondu finansējuma sadalījumu pa dimensiju kodiem. Detalizētāka informācija par prioritāšu sasniegtiem rezultātiem ir sniegta ziņojuma 3.sadaļā “[Prioritāšu īstenošana](#)”. Lai nodrošinātu ziņojuma pārskatāmību, lielākā daļa statistiskās informācijas tika iekļauta ziņojuma pielikumos, sniedzot tekstā tikai pamatdatus par finanšu sniegumu un atsevišķus piemērus jau sasniegto rādītāju vērtībām. 3.pielikumā par sasniegtiem rādītājiem iekļauti komentāri par būtiski pārsniegtām/nesasniegtām vērtībām pret DP noteikto.

Ilustrācija 3. DP plānotais finansējums un deklarējamie izdevumi sadalījumā par finansējuma avotiem, (% no DP plānotā finansējuma attiecīga avota) milj. euro



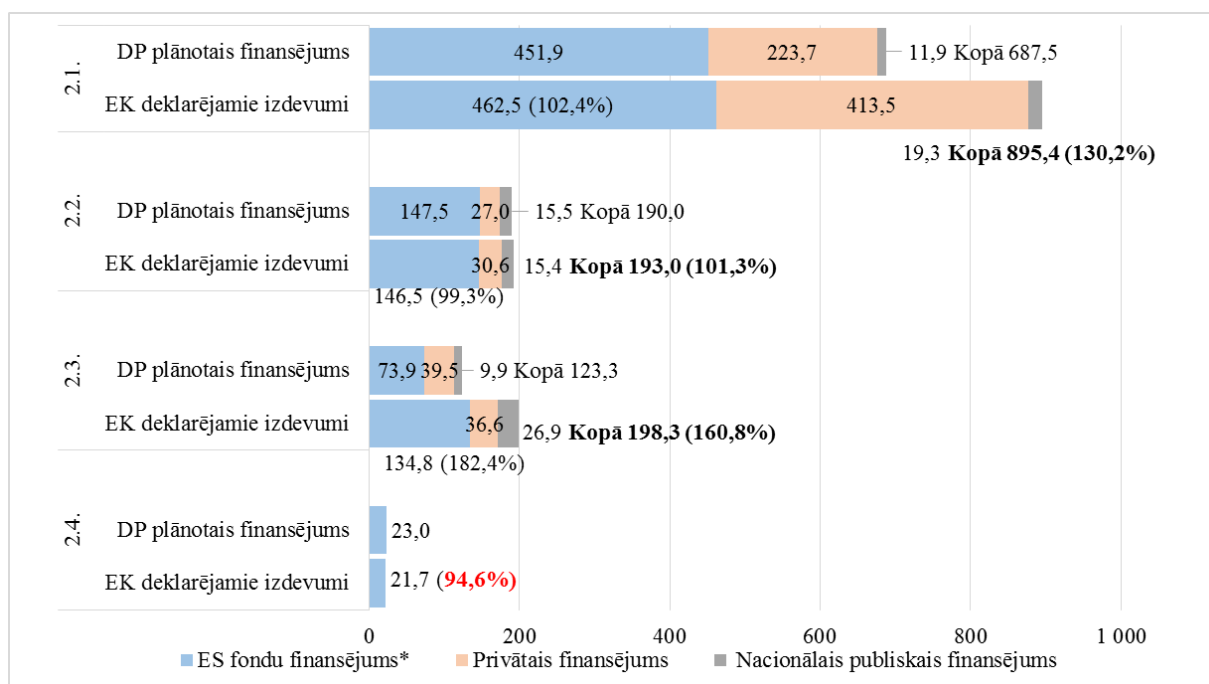
*Saskaņā ar projektos faktisko līdzfinansējuma likmi

50. Ilustrācijā Nr.3 ir atspoguļots DP plānotais finansējums, un deklarējamie izdevumi, ES fondu finansējums atspoguļots pēc projektos faktiskās līdzfinansējuma likmes, savukārt tēzes veidā norādīts ES fondu finansējums pēc prioritāšu līdzfinansējuma likmes, detalizētāka informācija sadalījumā pa prioritātēm ir sniegta ilustrācijā Nr.4. Minētās ilustrācijas parāda, ka DP ir rezerve virs pieejamā ES fondu finansējuma un atsevišķās prioritātēs tiks izmantota 10% elastība, kas noteikta EK pamatnostādņēs par DP slēgšanu, lai nezaudētu pieejamo ES fondu līdzfinansējumu. Deklarējamo ES fondu izdevumu rezerve kopumā veido 182,3 milj. euro (starpība starp pieejamo un deklarējamo ES fondu finansējumu pēc prioritāšu likmes).
51. Projektu kopējais attiecināmais deklarējamais finansējums pārsniedz DP finanšu plānā noteikto par 284,2 milj. euro. Tas skaidrojams gan ar papildu valsts budžeta finansējumu aptuveni 402,3 milj. euro (“virssaisības”) DP mērķu un rezultātu sekmīgākai

sasniegšanai, gan ar lielāku privāto finansējumu (par 190,6 milj. *euro* jeb par 65,7% pārsniedz DP plānoto). Tas, savukārt, liecina par finansējuma saņēmēju ieinteresētību īstenot ES fondu projektus. Vislielākais plānotā privātā finansējuma pārsniegums 189,8 milj. *euro* apmērā ir 2.1.prioritātē "Zinātne un inovācijas" kurā plānoto 223,7 milj. *euro* vietā piesaistīti 413,5 milj. *euro*.

52. Jāsecina, ka 2012.gadā pieņemtie valdības lēmumi⁹ par valsts budžeta virssaistību konceptuālu piešķiršanu ES fondu projektiem, ir attaisnojušies un virssaistības nodrošināja iespēju izmantot pieejamo ES fondu finansējumu pilnā apmērā, nosedzot lauztos līgumus, neatbilstības un neveiksmīgos projektus, kā rezultātā finanšu progress gan kopā DP, gan sadalījuma pa fondiem ir vērtējams kā ļoti labs.
53. Ilustrācijas Nr.4 dati liecina, ka sadalījumā pa prioritātēm veiksmīgākais finanšu progress ir bijis minētajā 2.1.prioritātē "Zinātne un inovācijas", kā arī 2.3.prioritātē "Uzņēmējdarbības veicināšana", kurā bija pieejams vislielākais virssaistību apmērs (73,8 milj. *euro*).

Ilustrācija 4. Prioritātēm DP pieejamais finansējums un EK deklarējamās izmaksas sadalījumā pa finansējuma avotiem un kopā (% no plānotā finansējuma), milj. *euro*.



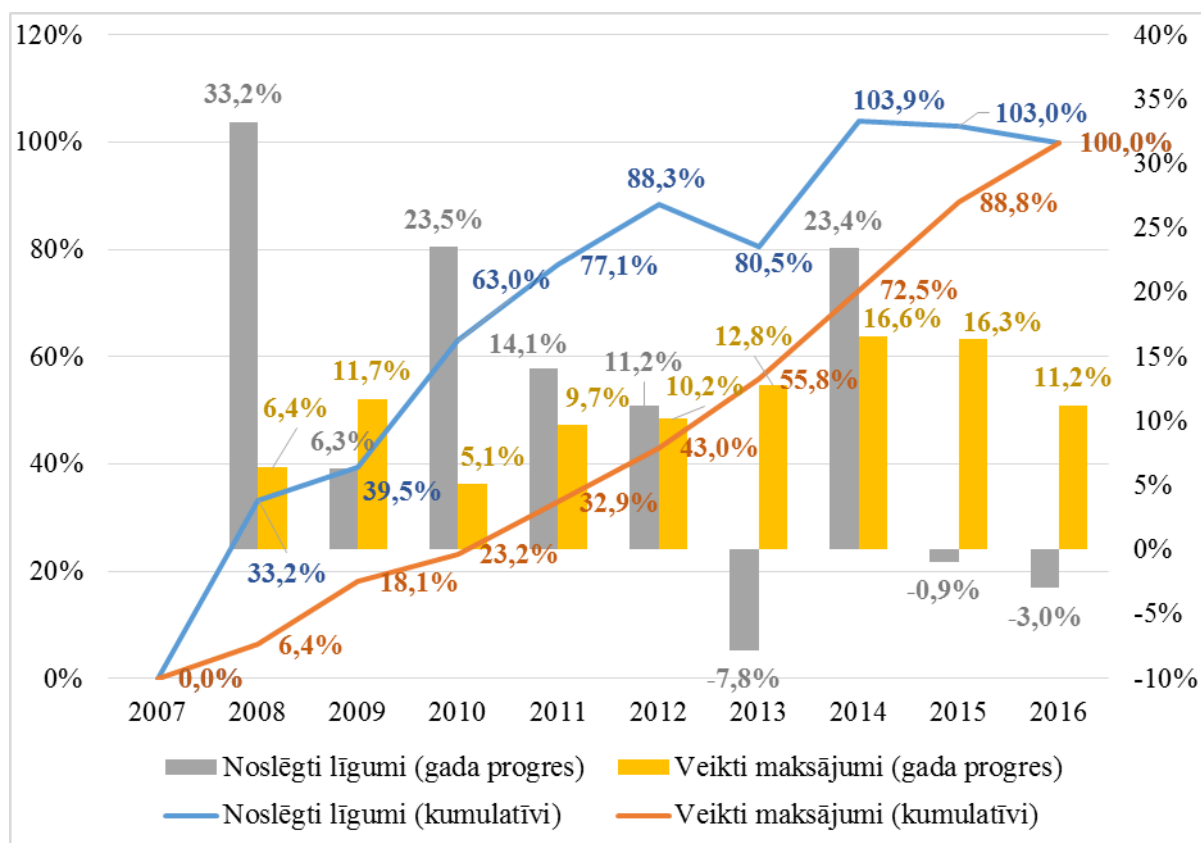
*Saskaņā ar projektos faktisko līdzfinansējuma likmi

54. Savukārt 2.4.prioritātē "Tehniskā palīdzība" netika izmantots viss piešķirtais finansējums, jo TP projektu īstenošanas laikā vairākkārtīgi tika veikti projekta grozījumi, kā rezultātā sākotnēji apstiprinātā līguma summa tika samazināta, ņemot vērā neatbilstoši veiktos izdevumus. Tomēr tas neietekmē noslēguma maksājumu, ņemot vērā 10% elastības principu, kompensējot trūkstošo finansējumu starp prioritātēm.
55. Kopumā DP tika veiksmīgi īstenoti 4579 projekti, viena projekta vidējas kopējās attiecināmās deklarējamās izmaksas ir 285,6 tūkst. *euro*, lielāka daļa, jeb 89,1% projektu kopējās attiecināmās izmaksas ir zem iepriekš minētajām vidējām izmaksām. Finanšiāli

⁹ Informācija par virssaistību piešķiršanu: <http://www.esfondi.lv/informativie-zinojumi-par-valsts-budzeta-virssaistibu-iespejam-es-fondu-aktivitates>

visietilpīgākie projekti (vidējās kopējās attiecināmās deklarējamās izmaksas vienam projektam 1,4 milj. *euro*) tika īstenoti 2.1.prioritātē “Zinātne un inovācijas”, kas vērsta uz valsts zinātnes un pētniecības potenciāla nostiprināšanu, starptautiskās konkurētspējas palielināšanu, kā arī zināšanu pārneses un to komercializācijas veicināšanu. Savukārt projekti ar vismazāko finansējumu (vidējās kopējās attiecināmās deklarējamās izmaksas vienam projektam 9,2 tūkst. *euro*) tika īstenoti 2.3.prioritātē “Uzņēmējdarbības veicināšana” un specifiski 2.3.1.1.1 apakšaktivitātē “Ārējo tirgu apgūšana – ārējais mārketingis”, kuras ietvaros komersantiem bija iespēja doties tirdzniecības misijās ar mērķi veicināt pieeju starptautiskiem tirgiem, kā arī piesaistīt ārvalstu investīcijas.

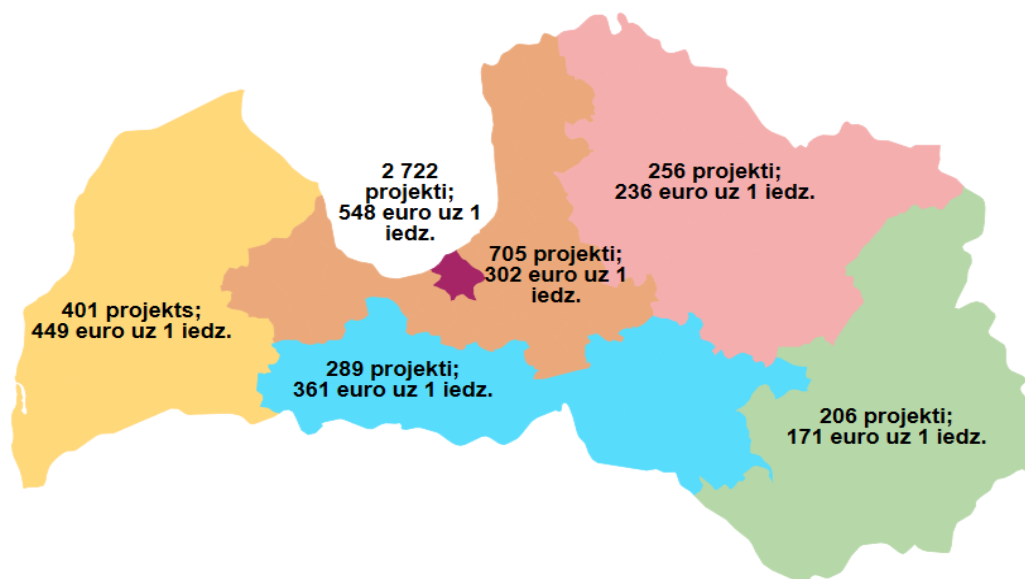
Ilustrācija 5. DP noslēgto līgumu un veikto maksājumu progress 2007-2016.gadā kumulatīvi un gada ietvaros pret attiecīgi noslēgto līgumu un veikto maksājumu summu kopā uz 31.03.2016., %



56. Kā redzams ilustrācijā Nr.5, plānošanas perioda sākumā līgumu slēgšanas progress ir bijis vislielākais (33,2%), kas skaidrojams ar noslēgtajiem līgumiem finanšu instrumentos. Būtisks progress ir bijis arī DP ieviešanas vidusposmā 2010.gadā (23,5%). 2013.gadā bijis būtisks līgumu kritums, kas saistīts ar finanšu korekciju finanšu instrumentos, kā rezultātā tika samazinātas līguma summas. 2014.gada progress (23,4%) skaidrojams ar pārceltajiem projektiem starp darbības programmām, kā arī 2.1.2.4.aktivitātes “Augstas pievienotas vērtības investīcijas” 4.kārtas ietvaros slēgtajiem līgumiem. Savukārt 2015. un 2016.gadā noslēgto līgumu kopsummas samazinājumu ietekmēja līgumu laušana un neatbilstoši veikto izdevumu korekcijas. Attiecīgi arī maksājumu veikšanas progress plānošanas perioda sākumā arī ir bijis mērens, 2013.gadā bija izmaksāts nedaudz vairāk par pusi no pieejama ES fondu finansējuma un straujākais progress ir bijis 2014. un 2015.gadā, kas ir skaidrojams ar projektu vidējo ilgumu (2-3 gadi).

57. Jāsecina, ka nacionāli noteikto gada maksājumu mērķu uzraudzības process, t.sk. proaktīva problēmu risināšana ir attaisnojies, nodrošinot n+2/n+3 principa ievērošanu un pilnīgu ES fondu izmantošanu kopumā.
58. Savukārt vērtējot DP ieguldījumu reģionālā griezumā (skat. ilustrāciju zemāk), jāsecina, ka kopumā līdzvērtīgs projektu skaits īstenots Zemgales, Vidzemes un Latgales reģionā. Kurzemē un Pierīgas reģionā projektu skaits ir būtiski lielāks, vislielākais tas ir Rīgā. Savukārt, rēķinot uz 1 iedzīvotāju – investīciju ziņā līdz ar Rīgu jāizceļ Kurzemē, kā arī Zemgalē sasniegtais.

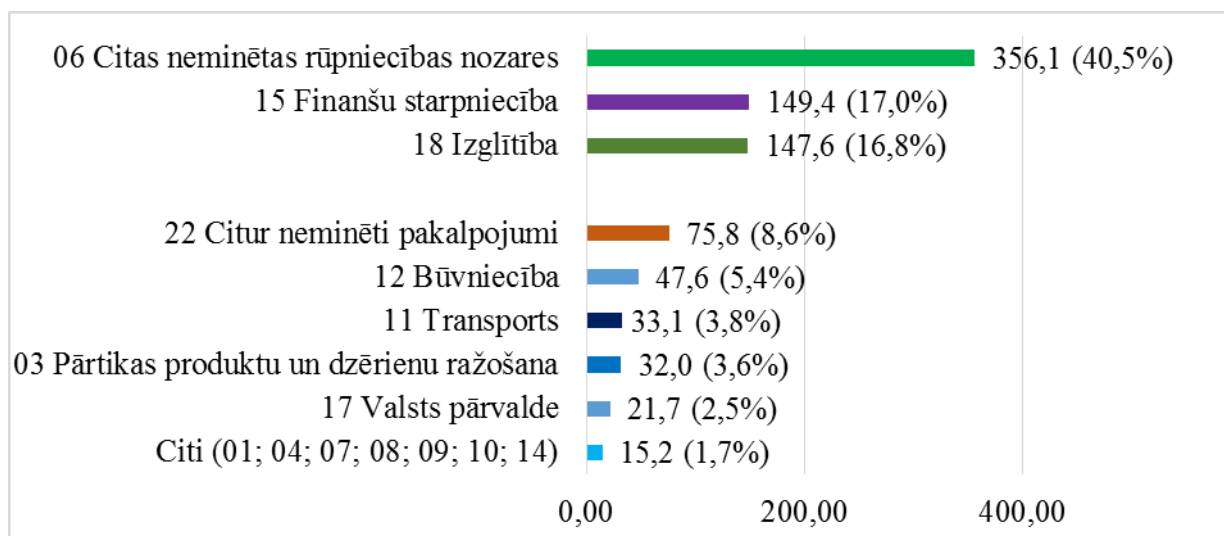
Ilustrācija 6. Plānošanas periodā DP īstenoto projektu ES fondu ieguldījumi reģionu dalījumā



Deklarējamais ES fondu finansējums sadalījumu pa dimensiju kodiem

59. Saskaņā ar DP Latvijai piemērojamas trīs dimensijas – „Prioritārie temati”, „Finansēšanas veids” un „Teritorijas tips”. Savukārt saskaņā ar Regulas Nr.1828/2006 XVIII pielikuma 2.1.3.punkta prasībām ziņojumā apkopots deklarējamā ES fondu finansējuma sadalījums atbilstoši piecām dimensijām. Jāatzīmē, ka tam ir tikai informatīvs raksturs un atsevišķos gadījumos, kad nav iespējams precīzi noteikt finansējuma sadalījumu pa dimensiju kodiem, aprēķinos tika izmantota ekspertu metode.
60. Dimensiju kodu dalījumā – ekonomiskā darbība (skat. ilustrāciju Nr.7) lielākais finansējums bija ieguldīts citur neminētām rūpniecības nozarēm (40,5% no DP ietvaros deklarējamā ES fondu finansējuma), kam seko finanšu starpniecība (17,0%) un izglītība (16,8%). Pārējos sektoros finansējuma apjoms ir bijis mazākā apmērā (zem 10%).

Ilustrācija 7. DP ietvaros deklarējamais ES fondu finansējums sadalījumā pa 4.dimensijas "Saimnieciskā darbība" kodiem (ņemot vērā DP noteiktās prioritāšu likmes), % no DP piešķirtā ES fondu finansējuma



61. Detalizēta informācija par noslēgto līgumu ES fondu līdzfinansējuma sasniegto apjomu sadalījumā pa dimensiju kodiem aplūkojama ziņojuma 2.pielikumā.

Rādītāju sniegums

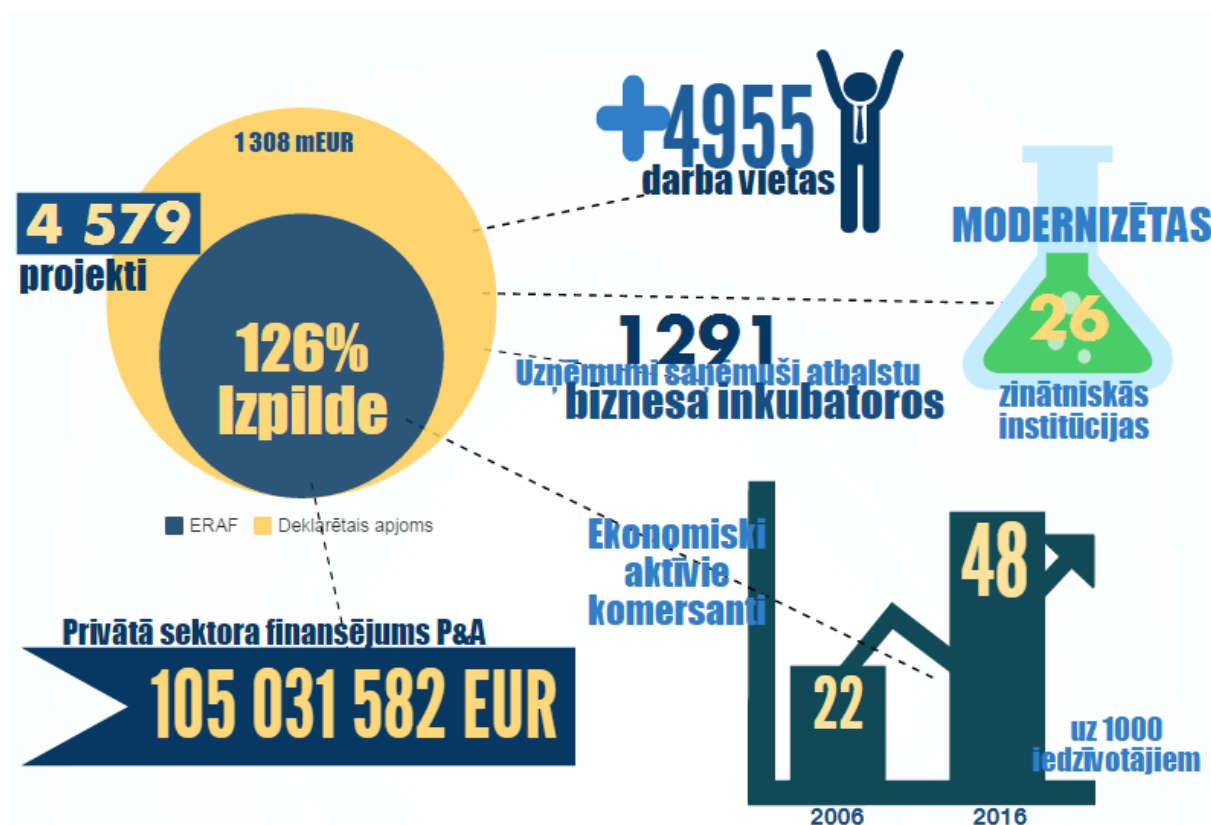
62. Analizējot sasniegtos rādītājus un novirzes no plānotajām vērtībām, jāņem vērā, ka kopš VSID sagatavošanas 2007.gadā ir notikušas straujas izmaiņas ekonomiskajā situācijā Latvijā pasaules finanšu krīzes iespaidā, turklāt ekonomiku Latvijā ietekmē arī kopējā ģeopolitiskā situācija Pasaulē. Līdz ar to šobrīd ir pilnīgi citi ekonomiskie apstākļi, kuros iepriekš prognozētās sasniedzamās rādītāju vērtības var būt pārsniegtas vai nesasnēgtas ekonomiskās situācijas izmaiņas dēļ.
63. 2007.–2013.gada plānošanas periodā, samazinot vai palielinot finansējumu konkrētām aktivitātēm/apakšaktivitātēm vai pārskatot to ietvaros atbalstāmās darbības, uzraudzības rādītāji netika mainīti. Līdz ar to dažos gadījumos sākotnēji izvirzītā uzraudzības rādītāja sasniegšana vairs nav iespējama vai arī uzraudzības rādītāja vērtība tiek pārsniegta gadījumos, kad attiecīgajai aktivitātei/apakšaktivitātei pieejamais finansējuma apjoms tiek palielināts.

Tabula Nr.1. Sasniegtie VSID un DP ietekmes un konteksta rādītāji (CSP,AI dati).

Rādītāja nosaukums (mērvienība), bāzes vērtība	Gala vērtība saskaņā ar DP	Sasniegta vērtība (izpilde pret DP gala mērķi)
1	2	3
Paaugstināt nodarbinātības līmeni līdz 70% (%); 66,3	70,0	68,1 (97,3%)
Ikgadēji saglabāt stabilu IKP pieauguma tempu 6-8% līmenī (%); 11,9	6,0	2,7 (45,0%)
Paaugstināt vecāku cilvēku nodarbinātības līmeni līdz 55% (%); 53,3	55,0	59,4 (108,0%)
Sasniegt vismaz 53% no ES vidējā produktivitātes rādītāja (%); 47,9	53,0	64,7 (122,1%)
Paaugstināt sieviešu nodarbinātības līmeni līdz 66% (%); 62,3	66,0	66,4 (100,6%)
Bezdarba līmeni samazināt zem 6% (%); 6,8	6,0	10,1 (0,0%)

Ilgstošā bezdarba rādītāju samazināt līdz 2,0% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita (%); 2,5	2,0	4,5 (0,0%)
Ekonomiski aktīvo komersantu skaits uz 1000 iedzīvotājiem (skaits), 22	32	47,5 (148,4%)
Izveidotas darba vietas darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros – 5000 (t.sk. sievietes – 2500, vīrieši – 2500) (skaits),0	5000	4955 (99,1%)
Sasniegt 1,5% no IKP līmeni iekšzemes izdevumiem pētniecībai un attīstībai (%), 0,6	1,5	0,62 (41,3%)

Ilustrācija 8. DP ieviešanas rezultātu piemēri.



64. Jāsecina, ka lielāka daļa no **DP ietekmes un konteksta rādītāju ir sasniegta vai pat pārsniegta sākotnēji plānotā vērtība**, piemēram, sasniegts plānotais nodarbinātības līmenis vispār, kā arī sieviešu un vecāku cilvēku grupās. Vienlaikus, ņemot vērā situāciju Latvijas ekonomikā, daļa no rādītāju vērtībām nav sasniegta, piemēram, sociāli un ekonomiski svarīgākajās jomās, kā bezdarba līmenis un IKP izaugsmes temps, ko galvenokārt ietekmēja ārējie faktori, t.sk. pasaules ekonomikas attīstības tendences, kuru ietekme bija būtiskāka nekā ieguldītās ES fondu investīcijas. Tomēr ES fondu investīcijas neapšaubāmi pozitīvi ietekmēja minēto rādītāju vērtību sasniegšanu un mazināja pasaules krīzes ietekmi.
65. Pēc CSP veiktā darbaspēka apsekojuma rezultātiem 2016.gada pirmajā ceturksnī nodarbināto iedzīvotāju skaits 15-74 gadu vecumā bijis par 0,6% lielāks nekā attiecīgajā laika posmā pirms gada, sasniedzot 889,2 tūkst., ES fondu projektu īstenošana būs saglabājusi pozitīvu ietekmi uz nodarbinātības dinamiku arī 2016.gadā, palielinot nodarbināto skaita pieauguma tempu aptuveni par 0,3 procentpunktiem, un jāatzīmē, ka ES fondu investīcijas pēdējos gados ir būtiski stimulējušas cilvēkkapitāla attīstību.

66. Saskaņā ar CSP datiem Latvijas IKP 2007.gadā, salīdzinot ar 2006.gadu, palielinājies par 10%, bet jau nākamajos trīs gados bija negatīvs pieaugums pasaules finanšu krīzes ietekmē. Kāpums atkal piedzīvots tikai 2011.gadā – 6,2%, bet jau nākamajos gados samazinājies, ņemot vērā gan vispārējo krīzes negatīvo ietekmi uz ES, kā arī 2014.gadā noteiktajām sankcijām pret Krieviju. **IKP pieauguma temps** salīdzinājumā ar iepriekšējiem gadiem kopumā nerasniedz VSID noteikto mērķi – 6%, tomēr arī 2015.gadā sasniegtie 2,7% pārsniedz gan 2015.gadā prognozētos 2,1%, gan ES vidējo IKP pieauguma tempa rādītāju – 2,0%. ES fondu investīcijas pozitīvi ietekmē IKP dinamiku – FM analīzes dati liecina, ka **laika periodā no 2011. līdz 2015.gadam ES fondu devums reālā IKP pieaugumā vidēji bija aptuveni 1,3 procentpunkti.**
67. Pēc CSP datiem **2015.gadā nodarbinātības līmenis sasniedza 68,1%, nedaudz atpaliekot no plānotās vērtības (70%),** par 1,8 procentpunktiem pārsniedzot 2006.gada rādītāju. Palūkojoties uz nodarbinātības līmeni iedzīvotāju skaita izmaiņu kontekstā, jāsecina, ka nodarbinātības līmeņa pieaugums varētu būt skaidrojams nevis ar ekonomisko aktivitāšu pieaugumu, bet tieši darba spēka skaitlisku samazināšanos, jo Latvijas iedzīvotāju skaits kopš 2006.gada samazinājies par 11,0%. Lielā mērā iedzīvotāju skaits samazinājies ekonomiskās krīzes dēļ, ko pavadīja gados jaunāku iedzīvotāju izbraukšana no valsts darba meklējumos. Arī šobrīd Latviju raksturo negatīvs migrācijas saldo. Attiecīgi vecāko cilvēku (55-64 gadi) nodarbinātības līmenis ir sasniedzis 59,4%, pārsniedzot mērķa vērtību (55,0%) par 4,9 procentpunktiem. Sieviešu nodarbinātības līmenis sasniedza 66,4% (mērķa vērtība 66,0%), pieaugot par 4,1 procentpunktiem, salīdzinot ar 2007.gadu. Savukārt bezdarba līmenis (15-64) no 6,8% 2007.gadā perioda beigās pieaudzis līdz 10,1%. Līdz ar darbības vecuma iedzīvotāju skaita pakāpenisku samazināšanos mērens nodarbinātības pieaugums saglabāsies arī turpmākajos gados un ekonomikas izaugsme galvenokārt balstīsies uz produktivitātes pieaugumu. Arī ilgstošā bezdarba rādītājs, neskatoties uz iedzīvotāju skaita samazināšanos un novecošanos perioda beigās sasniedz 4,5% , nerasniedzot ne mērķa vērtību – 2%, ne arī 2007.gada rādītāju – 2,5%.
68. Pozitīva ietekme uz nodarbinātības dinamiku bija arī ES fondu investīcijām, 2015.gadā ES fondu projektu īstenošana palielinājusi nodarbināto skaita pieauguma tempu par 0,4 procentpunktiem (2014. gadā par 0,3 procentpunktiem), nodarbinātību veicināja arī radītas darba vietas DP.
69. Saskaņā ar Eurostat datiem **produktivitātes uz vienu strādājošo līmeņa, jeb IKP pēc pirktspējas paritātes standarta uz vienu strādājošo Latvijā,** salīdzinot ar ES valstīm bija pārsniegts jau 2007.gadā (mērķis - 53%) – rādītāja vērtība bija 53,9%, kad vēl nebija uzsākta plānošanas perioda projektu ieviešana, bet valstī bija vispārēji laba ekonomiskā situācija aizņēmumu vieglās pieejamības dēļ. Plānošanas perioda gaitā rādītājam bija tendence pieaugt gan ES fondu projektu ieviešanas rezultātā, gan iedzīvotāju skaita samazināšanās dēļ krīzes izraisītas emigrācijas ietekmē. Savukārt 2014.gadā rādītāja vērtība bija 64,7%, gada laikā nokrītoties par 2,2 procentpunktiem. Par 2015.gadu dati būs pieejami 2016.gada beigās.
70. VSID noteikto mērķi – ekonomiski aktīvo komersantu skaits uz 1000 iedzīvotājiem – 32 jau tika sasniegts 2011.gadā. Pēc CSP datiem līdz 2015.gada beigām rādītāja vērtība ir 47,5 kas par 48,4% pārsniedz noteikto mērķi.
71. VSID noteiktais mērķis - izveidotas darba vietas DP ietvaros, līdz 2015.gada beigām ir izpildīts par 99,1%. Ir radītas 4955 darba vietas pēc EM un IZM sniegtās informācijas, kas ir vērtējams ļoti pozitīvi.

72. VSID noteikto mērķi - sasniegt 1,5% no IKP līmeni iekšzemes izdevumiem pētniecībai un attīstībai – 0,62%, mērķis izpildīts 41,3% apmērā līdz 2015.gada beigām. Kopumā ES fondu investīcijas sniegušas būtisku ieguldījumu zinātnes sektora bāzes kapacitātes stiprināšanā, nodrošinot atbalsta piešķiršanu zinātnisko grupu pētījumiem, praktiskas ievirzes pētījumu īstenošanai, tajā skaitā sadarbībā ar industriju, Latvijas zinātnisko institūciju starptautiskās sadarbības veicināšanai un pētniecības infrastruktūras modernizēšanai, nodrošinot materiāltehniskās bāzes uzlabošanu pētniecības aktivitātēm vadošajos valsts nozīmes pētniecības centros.
73. No augstāk esošās analīzes secināms, ka ES fondu finansējums ir viens no būtiskākajiem investīciju avotiem Latvijas tautsaimniecībā. Finanšu krīzes laikā, kad Latvijas ekonomika saruka par 22,5%¹⁰, ES fondi apvienojumā ar tālredzīgu fiskālo un ekonomisko politiku sniedza nenovērtējamu atbalstu ekonomikas atlabšanā, sociālās spriedzes mazināšanā un priekšnosacījumu radīšanā tālākai ilgspējīgai izaugsmei. Papildus pieminams, ka FM aprēķini liecina, ka 2009.gadā ES fondu līdzekļi par aptuveni 2% mazināja krīzes izraisīto kopējo investīciju kritumu, kas 2009.gadā sasniedza 33,3% salīdzinājumā ar 2008.gada investīciju apjomu.
74. Kopumā DP sasniegti vai pārsniegti lielākā daļa (11 no 15 – 73,3%) **DP līmeņa (t.sk. arī bāzes jeb pamatrādītāji) iznākuma un rezultāta rādītājiem**. Ir atsevišķi nenasniegti rādītāji, par kuriem jau ziņots iepriekš, ka tie netiks sasniegti, jo to nenasniegšanu ietekmēja galvenokārt finansējuma pārdales un aktivitāšu/apakšaktivitāšu ieviešanas modeļa izmaiņas u.c.
75. Detalizēta informācija par rādītāju statusu līdz plānošanas perioda beigām, tajā skaitā skaidrojumi par būtiskākajām novirzēm no plānotā, ir sniegta ziņojuma 3.sadaļā "[Prioritāšu īstenošana](#)" kā arī apkopoti 3.pielikumā.

2.1.3. Ieguldījums ES 2020 stratēģijas mērķu sasniegšanā

76. Lai īstenotu ES 2020 stratēģiju, 2011.gadā tika apstiprināta LNRP „ES 2020” stratēģijas īstenošanai (apstiprināta MK 2011.gada 26.aprīlī)¹¹, ik gadu sniedzot progresa ziņojumu¹².
77. LNRP ir aprakstīts vidēja termiņa makroekonomiskais scenārijs, ieskaitot informāciju par potenciālo IKP, atspoguļoti galvenie Latvijas tautsaimniecības makro-strukturālie izaicinājumi (šķēršļi) un galvenie pasākumi to novēršanai, kā arī Latvijas kvantitatīvie mērķi 2020.gadam „ES 2020” stratēģijas kontekstā un galvenie pasākumi to sasniegšanai.
78. 2007.-2013.gada plānošanas perioda ES fondu aktivitāšu sasaiste un iespējamais ieguldījums ES 2020 mērķu sasniegšanā, izvērtējot to ieguldījumu katrā no vadošajām iniciatīvām veikta Vidus-posma (*Mid-term*) izvērtējumā¹³. Veiktā ES fondu plānošanas dokumentu mērķu analīze par atbilstību ES 2020 mērķiem liecina, ka kopumā ES fondi sekmē ES 2020 mērķu sasniegšanu.

¹⁰ Eurostat dati - <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>

¹¹ Latvijas nacionālā reformu programma Eiropa 2020 stratēģijas īstenošanai vienlaicīgi ar Latvijas Konverģences programmu 2011.-2014.gadam tika apstiprinātas MK 2011.gada 26.aprīlī un iesniegtas EK 2011.gada 29.aprīlī.

¹² Aktuālākā informācija EM mājas lapā – https://www.em.gov.lv/lv/eiropas_savieniba/strategija_eiropa_2020_latvijas_nacionala_reformu_programma/

¹³ FM pasūtījumā SIA „Agile & Co” veiktais izvērtējums „2007. – 2013. gada plānošanas perioda ES fondu VSID prioritāšu, pasākumu un aktivitāšu ieviešanas efektivitātes vidus posma (mid-term) izvērtējums” pieejams ES fondu mājas lapā: http://www.esfondi.lv/upload/Petijumi_un_izvertejumi/FM_MID_Zinojums_1.lote.pdf.

79. Kopumā DP īstenotas 24 aktivitātes un apakšaktivitātes kā arī 4543 projekti ar kopējiem deklarējamiem attiecināmiem izdevumiem 1 286,2 milj. *euro* (t.sk. ES fondu daļa 856,8 milj. *euro*), kas vērsti uz ES 2020 mērķu sasniegšanu.

Tabula 2. LR sasniegtās vērtības ES2020 mērķu kontekstā. EM un Eurostat dati.

ES 2020 stratēģiskais mērķis	Sasniegtā vērtība								LV nacionālais mērķis
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020
Nodarbinātība – jānodarbina 75 % cilvēku vecumā no 20 līdz 64 gadiem (LV nacionālais mērķis 73%)	75,4	66,6	64,3	66,3	68,1	69,7	70,7	72,5	73%
	Kopā no DP izlietoti 390,8 milj. <i>euro</i>¹⁴ (124,7% no plāna), t.sk. ES fondi – 268,3 milj. <i>euro</i> (121,2% no plāna). Neskatoties uz kopējo iedzīvotāju skaita samazināšanos, nodarbinātības līmenis kopš krīzes gadiem 2009. un 2010.gadā ir gandrīz sasniedzis 2008.gada līmeni un tuvojas 2020.gadam noteiktajam nacionālajam mērķim.								
Ieguldījumi P&A: 3% no IKP (LV nacionālais mērķis 1,5%)	0,62	0,46	0,60	0,70	0,66	0,60	0,69	0,62	1,5%
	Kopā no DP izlietoti 895,4 milj. <i>euro</i>¹⁵ (130,2% no plāna), t.sk. ES fondi – 588,5 milj. <i>euro</i> (130,2% no plāna). Ieguldījumu īpatsvars pētniecībā un attīstībā ir nedaudz pieaudzis no 0,55% (2007.gadā) līdz 0,69% (2014.gadā) no valsts IKP, tomēr joprojām publiskās un privātās investīcijas ievērojami atpaliek no ES vidējā rādītāja – 2% no IKP/gadā. Tas saistīts gan ar lēnu inovācijas politikas īstenošanu, gan arī tautsaimniecības nozaru specifiku, kuru pārstāv mazie un vidējie uzņēmumi, kuriem nav kapacitātes investēt pētniecībā un attīstībā, un vidēji zems augsto tehnoloģiju sektors. Tāpat nepietiekamais finansējums un cilvēkresursi nenodrošina zinātnes attīstību.								

2.1.4. Informācija par darbības programmas sasaisti ar Baltijas jūras stratēģiju

80. Šajā sadaļā sniegta informācija par finanšu un ieviešanas progresu DP aktivitātēs, kas saistītas ar ES Stratēģijas Baltijas jūras reģionam (ES Stratēģija BJR) mērķiem un nacionāla un ES līmeņa pasākumiem, kas saistīti ar ES Stratēģijas BJR mērķu sasniegšanu.
81. ES Stratēģijas BJR mērķu ieviešanai 2007.–2013.gada plānošanas periodā no DP izlietoti 856,8 milj. *euro* deklarējamā ES fondu finansējuma.

Tabula 3. DP ietvaros pieejamais finansējums un kopējie attiecināmie deklarējamie izdevumi ES Stratēģijas BJR mērķiem, milj. *euro*

ES Stratēģijas BJR mērķis	Izdevumi mērķu sasniegšanai
Izmantot visu reģiona potenciālu pētniecības un jaunrades jomā	Kopā no DP izlietoti 895,4 milj. <i>euro</i> (130,2% no plāna), t.sk. ES fondi – 588,5 milj. <i>euro</i> (130,2% no plāna).
Īstenot Mazās uzņēmējdarbības aktu – veicināt uzņēmējdarbību, stiprināt MVU un palielināt cilvēkresursu efektīvu izmantošanu	Kopā no DP izlietoti 390,8 milj. <i>euro</i> (124,7% no plāna), t.sk. ES fondi – 268,3 milj. <i>euro</i> (121,2% no plāna).

82. 2015. gadā turpinājās 2014. gadā uzsāktās 2.1.prioritātes “Zinātne un inovācijas” pasākuma “Zinātne, pētniecība un attīstība” 2.1.1.3.3.apakšaktivitātes “Zinātnisko institūciju institucionālās kapacitātes attīstība” īstenošana, kas sniedz ieguldījumu arī ES Stratēģijas

¹⁴ Deklarējamais kopējais attiecināmais finansējums

¹⁵ Deklarējamais kopējais attiecināmais finansējums

BJR mērķa “Izmantot visu reģiona potenciālu pētniecības un jaunrades jomā” sasniegšanā. Aktivitātes mērķis ir LR zinātnisko institūciju reģistrā reģistrēto zinātnisko institūciju strukturālo reformu īstenošana, nodrošinot zinātnes ārējā novērtējuma rekomendāciju ieviešanu un sekmējot reorganizēto zinātnisko institūciju pārvaldības un resursu vadības efektivitāti.

83. 2015.gada pirmajā pusē Latvija no Igaunijas pārņēma ES Stratēģijas BJR nacionālo kontaktpunktu koordinēšanu. Tās laikā Latvija vadīja nacionālo kontaktpunktu sanāksmes un koordinēja ES Stratēģijas BJR Rīcības plāna pārskatīšanas procesu, kas tika uzsākts 2014.gadā un turpinājās 2015.gadā. Stratēģijas rīcības plānā tika atrunāta mērķu īstenošanas gaita.
84. Latvijas prezidentūras ES Padomē laikā, 2015.gada 15.-16.jūnijā Jūrmalā, Dzintaru koncertzālē norisinājās 6.ikgadējais Stratēģijas forums "ACHIEVING E-QUALITY by CONNECTING the REGION". Forums koncentrējās uz Stratēģijas nākotni, reģiona konkurētspēju, kā arī uz reģiona digitālo savienojamību. Forumā notika sesijas arī par enerģētikas, kultūras, veselības, zinātnes un telpiskās plānošanas un citām tēmām. Forumā darbojās Networking Village jeb kontaktbirža kā arī notika dažādi blakus pasākumi par vides, ekoloģijas un jūras tēmu.

2.1.5. Horizontālo prioritāšu ieviešana

85. Horizontālo politiku īstenošana ir neatņemama ES fondu darbības programmu ieviešanas sastāvdaļa. LR normatīvajos aktos ir noteiktas sešas HP: makroekonomiskā stabilitāte, informācijas sabiedrība, vienlīdzīgas iespējas, teritorijas līdzsvarota attīstība, Rīgas starptautiskā konkurētspēja, ilgtspējīga attīstība, kā arī ir apstiprinātas atbildīgās institūcijas par katras HP koordināciju¹⁶.
86. Lai nodrošinātu efektīvu un atbilstošu HP īstenošanu un uzraudzību nacionālā ES fondu vadībā iesaistītās institūcijas veica virkni pasākumu, piemēram:
 - * Par HP koordināciju atbildīgās institūcijas izstrādāja vadlīnijas horizontālo politiku koordinācijai¹⁷;
 - * Projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju komplektos tika iekļauts kritērijs par HP vai vairāku HP ieviešanu. Savukārt, vērtējot projekta iesniegumus, tika vērtēts arī projekta ieguldījums HP ieviešanā.
 - * Lai nodrošinātu vienotu izpratni par ES fondu horizontālo politiku uzraudzības sistēmas darbību, VI sadarbībā ar HP koordinējošajām iestādēm, AI un SI ir izstrādājusi vadlīnijas¹⁸ par horizontālo politiku ieviešanas uzraudzības sistēmas darbības pamatprincipiem un uzraudzības kārtību;
 - * Prasības HP principu ievērošanas PPĪV ir iekļauti VI metodikā pārbaužu veikšanai projektu īstenošanas vietās¹⁹, savukārt vadlīnijas par finanšu korekciju piemērošanu

¹⁶ Par HP atbildīgās iestādes ir noteiktas MK 2007. gada 26.jūnija noteikumu Nr.419 „Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu” 3.punktā

¹⁷ <http://www.esfondi.lv/horizontalo-politiku-koordinacija>

¹⁸ Vadlīnijas, kas nosaka horizontālo politiku ieviešanas uzraudzības sistēmas darbības pamatprincipus un uzraudzības kārtību 2007.-2013.gada plānošanas periodā - http://www.esfondi.lv/upload/00-vadlinijas/vadlinijas_2013/1.13_10.6_vadlinijas_HP.pdf

¹⁹ VI metodika pārbaužu veikšanai Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansētā projekta īstenošanas vietā 2007. - 2013.gada plānošanas periodā - http://www.esfondi.lv/upload/00-vadlinijas/vadlinijas_2015/12-2_metodika_23.12.2015.pdf

nosaka finanšu korekcijas piemērošanas vispārējos principus un sniedz metodiskus norādījumus par to, kā organizēt HP īstenošanas prasību ievērošanas kontroli projektos un nepieciešamības gadījumā piemērot diferencētas sankcijas, finanšu korekcijas, pēc iespējas ņemot vērā samērīguma principu.

* Par HP koordināciju atbildīgas institūcijas katru gadu sagatavoja analītisku pārskatu - apkopojumu par HP īstenošanas progresu un rezultātiem, tādējādi nodrošinot konsolidētu un analītisku informāciju par ES fondu plānošanas dokumentos iekļautajām prioritātēm.

87. Jāatzīmē, ka HP koordinēšanai tika paredzēti TP līdzekļi un kopumā tika sniegts atbalsts 154,6 tūkst. *euro*²⁰ apmērā, lai paaugstinātu ierēdņu profesionālo kapacitāti, nodrošinot piedalīšanos mācību pasākumos, semināros un citos pasākumos saistītos ar horizontālās politikas īstenošanas jautājumiem. Sniegts atbalsts aktivitātēs, kas paaugstinājušas mērķa grupu izpratni par HP mērķiem. Finansējuma saņēmējiem nodrošināti semināri un konsultācijas par HP īstenošanas principiem, t.sk. par prasībām vides pieejamības nodrošināšanai personām ar funkcionāliem traucējumiem.
88. Detalizēta informācija par katru HP ir sniegta par HP koordināciju atbildīgās institūcijas ziņojumos par HP īstenošanas progresu un rezultātiem, kas ir pieejami ES fondu UK e-portfelī²¹, savukārt zemāk sniegta kopsavilkuma informācija par DP ietvaros paveikto katras HP ieviešanā.

Makroekonomiskā stabilitāte

89. No visām DP aktivitātēm/apakšaktivitātēm 2015.gadā 68,0% ir tieša ietekme uz horizontālo prioritāti „Makroekonomiskā stabilitāte” (turpmāk – HP MS), savukārt 4,0% ir netieša ietekme.
90. Kopš VSID sagatavošanas 2007.gadā globālās finanšu krīzes iespaidā ir notikušas straujas izmaiņas Latvijas ekonomiskajā situācijā, līdz ar to VSID definētais rādītājs HP MS progresa noteikšanai un tā plānotās sasniedzamās vērtības, t.i., IKP pieaugums, kas nav mazāks par 3% gadā, zaudēja aktualitāti. 2009.gada nogalē FM saskaņā ar Padomes regulas (EK) Nr.1083/2006 29.pantā noteikto sagatavoja un iesniedza EK Stratēģisko ziņojumu, kur tika pārskatīti esošie un izvirzīti papildu ietekmes rādītāji. Starp rādītājiem, kas ir attiecināmi uz HP MS, ikgadējais potenciālā IKP pieaugums tika noteikts 1% apmērā. Atbilstoši CSP aprēķiniem, IKP pieauguma temps 2015.gadā sasniedza 2,7%²², pārsniedzot plānoto rādītāja vērtību.
91. Saskaņā ar AI iesniegto informāciju 2007.-2013.gada plānošanas periodā kopā DP ietvaros līdz 2015.gada beigām radītas 4782 ilgtermiņa un 173 īstermiņa darba vietas, tajā skaitā 2015.gadā DP ietvaros radītas 97 īstermiņa un 1525 ilgtermiņa darba vietas.
92. Pozitīva ietekme ES fondu aktivitātēm ir arī uz eksporta palielinājumu. Tomēr jāatzīmē, ka Kohēzijas politikas finansējums sekmējis galvenokārt iekšējā tirgus attīstību un infrastruktūras uzlabošanu, tādēļ ES fondu investīciju ietekme uz eksportu bijusi mērena. Uzņēmumu eksportspēja Kohēzijas politikas ietvaros arī 2015.gadā tika veicināta ar tiešu atbalstu starptautiskam mārketingam un netieši – ar aktivitātēm, kuru mērķis ir celt uzņēmumu produkcijas kvalitāti un pievienoto vērtību.

²⁰ Kopā līdz 31.12.2015. HP koordinēšanai DP izlietotie līdzekļi (TP 2. kārtas ietvaros).

²¹

<https://komitejas.esfondi.lv/o/ layouts/15/start.aspx#/U/Forms/AllItems.aspx?RootFolder=%2Fo%2FU%2FHP%20inst%20C5%20ABCiju%20zi%20C5%2086ojumi&FolderCTID=0x012000E6BC96AA869FBC40A009D467F85EE21&View=%2BCE2389F5%2D5573%2D405B%2D9E27%2D6B48B6BF4FD9%2D7D>

²² Vairāk informācijas par IKP ir ziņojuma [1.sadalā](#)

93. Kopumā jāsecina, ka visā 2007. – 2013.gada plānošanas periodā ES fondu ieguldījumiem ir būtiska ietekme uz Latvijas tautsaimniecību un cilvēkresursu attīstību.

Vienlīdzīgas iespējas

94. Saskaņā ar DP un tās papildinājumu, no visām 2007.-2013.gada ES fondu plānošanas periodā DP ietvaros īstenotajām aktivitātēm/apakšaktivitātēm 54% bija tieša ietekme uz HP „Vienlīdzīgas iespējas”, 35% bija netieša ietekme un 11% nebija ietekmes uz HP „Vienlīdzīgas iespējas”.
95. Apkopojot AI sniegto informāciju par DP 2007.-2013.gada ES fondu plānošanas periodā jāsecina, ka iegūto datu apjoms par mērķa grupām, kas ir iesaistītas EM pārziņā esošajās minētajās aktivitātēs, ir ierobežots un neļauj izdarīt secinājumus par mērķa grupas portretu un tendencēm attiecībā uz viena vai otra dzimuma līdzdalību šīs programmas aktivitātēs. Vienlaikus jāatzīmē, ka projektos, kuru vērtēšanā tika pielietots HP „Vienlīdzīgas iespējas” kritērijs, tika rūpīgi pārbaudīta HP „Vienlīdzīgas iespējas” pamatprincipu ievērošana projektu īstenošanas vietās.
96. Kā **labas prakses projektu piemēru**, kas veicinājusi HP „Vienlīdzīgas iespējas” principu ievērošanu, jāpiemin 2.1.2.4.aktivitātes “Augstas pievienotas vērtības investīcijas” SIA “iCotton” īstenotos projektus “Kokvilnas šķiedras auduma izstrādājumu ražotnes izveide Liepājā” (projekta kopējās attiecināmās izmaksas 4,2 milj. *euro*, t.sk. ES fonda finansējums 1,2 milj. *euro*) un “Kokvilnas audumu ražotnes izveide” (projekta kopējās attiecināmās izmaksas 2,5 milj. *euro*, t.sk. ES fonda finansējums 1,1 milj. *euro*), kur projekta īstenošanas rezultātā darbinieku kopskaits uzņēmumā palielinājies no 32 līdz 130 cilvēkiem. Veidojot personāla sastāvu, tika nodarbināti nelabvēlīgākā situācijā esoši darba ņēmēji vai strādājošas personas ar invaliditāti, un šīs personas veidoja vismaz 15% no projektā nodarbināto darbinieku kopskaita. Tika nodarbināti 8 cilvēki, kuriem iepriekšējos 6 mēnešos nav bijis regulāri apmaksāts darbs, 1 cilvēks, kurš nav ieguvis vidējo izglītību vai profesionālu kvalifikāciju (ISCED 3), 10 cilvēki, kuri ir vecāki par 50 gadiem, 1 cilvēks, kuram kā vientuļam pieaugušajam ir viens vai vairāki apgādājamie. Projektu ietvaros tika veikti īpaši pasākumi, ņemot vērā darbinieku atšķirīgās vajadzības saistībā ar dzimumu, vecuma grupu un citiem iespējamiem sociālās atstumtības riskiem, t.sk., tika izveidotas piemērotas darba, atpūtas un higiēnas telpas, tika noorganizēti darbinieku profesionālā līmeņa celšanas kursi, nodrošināts transports darbiniekiem, kuriem ir grūtības nokļūt darbā.

Teritorijas līdzsvarota attīstība un Rīgas starptautiskā konkurētspēja

97. Šajā sadaļā ir sniegts kopsavilkums par divu HP ieviešanu: „Teritorijas līdzsvarota attīstība” (turpmāk – TLA) un „Rīgas starptautiskā konkurētspēja” (turpmāk – RSK), jo abas HP ir vērstas uz Latvijas teritorijas attīstību. Par HP ieviešanu ir atbildīga VARAM.
98. VSID nosaka, ka HP TLA uzraudzībai tiek izmantots uzraudzības rādītājs – reģionu teritorijas attīstības līmeņa indekss (turpmāk – TAI) (bāzes vērtība 2005.gadā: Rīgas reģionam – +1,003, Vidzemes reģionam – -0,877, Kurzemes reģionam – -0,431, Zemgales reģionam – -0,590, Latgales reģionam – -1,346). Detālāka informācija atspoguļota ilustrācijā Nr.9.
99. Reģionu vidū vienīgi Rīgas reģionam raksturīgas pozitīvas TAI vērtības, kamēr pārējo reģionu teritorijas attīstību raksturo dažāda lieluma negatīvas vērtības. Tas izskaidrojams ar Rīgas reģiona pārkumu uz citu reģionu sociālekonomiskās attīstības fona: Rīgas reģiona attīstības līmenis nemainīgi ir virs valsts vidējā, tāpēc Rīgas reģionā TAI vērtības izmaiņas notiek pozitīvo indeksu apgabalā.

100. Vienlaikus, apskatot visus pārējos reģionus bez Rīgas reģiona, reģionālās attīstības atšķirības pēc teritorijas attīstības indeksa to starpā (it īpaši starp Vidzemes, Zemgales un Kurzemes reģioniem) nav tik ievērojamas, uz ko norāda arī reģionālā iekšzemes kopprodukta dispersijas rādītājs. VARAM aprēķins liecina, ka, ja pēc 2013. gada datiem IKP dispersija starp 6 NUTS statistikas reģioniem bija 42,7%, tad IKP dispersija bez Rīgas galvaspilsētas starp 5 NUTS 3 statistikas reģioniem sastāda tikai 14,6%.

Tabula 4 Teritoriju līdzsvarotas attīstības rādītāji laika dinamikā²³

Rādītājs	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Vidējais reģionu attīstības indekss*	-0,448	-0,455	-0,457	-0,454	-0,444	-0,361	-0,380	-0,349	-0,386	-0,405	-0,422
IKP dispersija NUTS reģionos, % (6 NUTS reģioni) **	47,0	51,3	46,5	46,5	42,7	43,0	36,9	40,5	42,7	Nav datu	Nav datu
IKP dispersija NUTS reģionos, % (5 NUTS reģioni bez Rīgas)***	18,2	16,2	14,6	14,2	11,2	12,3	15,3	13,6	14,6	Nav datu	Nav datu

101. VSID nosaka, HP RSK uzraudzībai tiek izmantots rādītājs “IKP uz vienu iedzīvotāju Rīgā % pret vidējo IKP uz vienu iedzīvotāju Baltijas jūras reģiona galvaspilsētās (Kopenhāgena, Stokholma, Helsinki, Viļņa, Tallina) (bāzes vērtība 2004. gadā: 29%)”. VARAM, sagatavojot ikgadējos ziņojumus par HP TLA un HP RSK īstenošanu, ir secinājusi, ka rādītāja optimālai ikgadējai uzraudzībai, ir nepieciešams izmantot Eurostat datus NUTS 3 reģionu (kurā ietilpst attiecīgās valstu galvaspilsētas) iedalījumā. Tā rezultātā rādītāja sākotnējā vērtība jeb bāzes vērtība ir noteikta 60%.

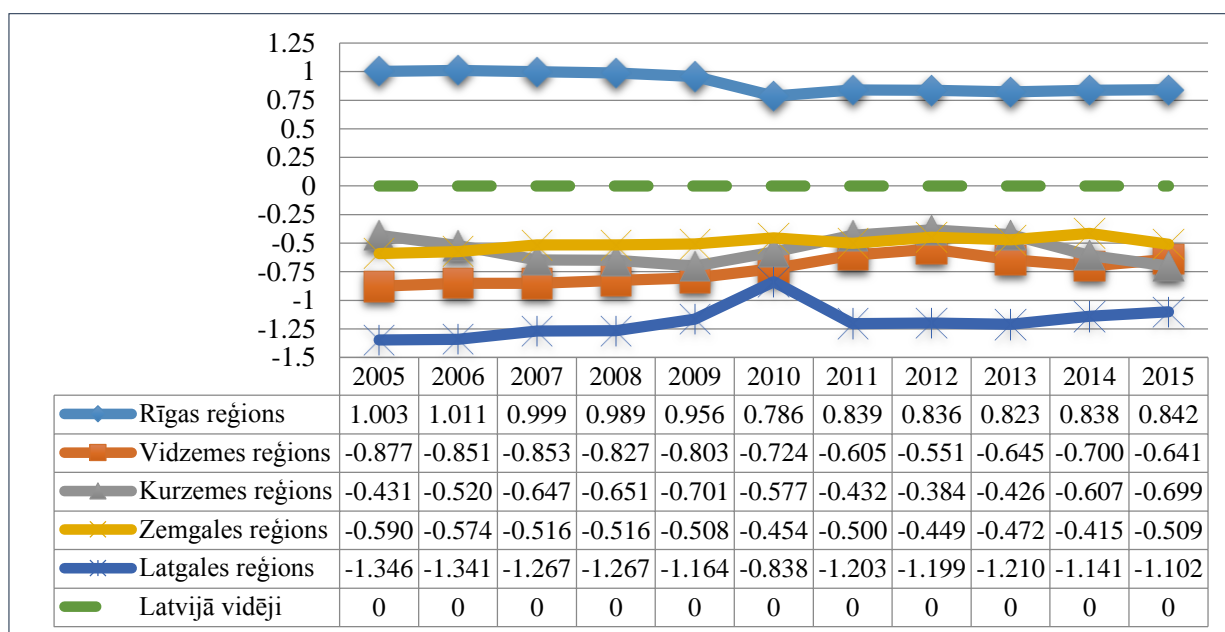
102. Izvērtējot uzraudzības rādītāju, var secināt, ka Rīga salīdzinājumā ar bāzes gadu ir uzrādījusi izaugsmi no 60% IKP uz vienu iedz. pret Baltijas jūras galvaspilsētu vidējo rādītāju 2004. gadā līdz 71% 2013. gadā. Šajā periodā laika posmā no 2008. līdz 2010. gadam Latvija piedzīvoja smagu ekonomisko krīzi, kas neļāva pilnvērtīgi izmantot Rīgas ekonomiskās attīstības potenciālu, 2011. gadā ekonomiskā izaugsme stabilizējās un bija vērojams IKP pieaugums, kas 2013. gadā sasniedza 3%, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tādējādi ļaujot Rīgai kāpināt savu ietekmi Baltijas jūras reģionā. Apskatot pārējo Baltijas jūras reģiona galvaspilsētu rādītājus, var secināt, ka arī Tallinā un Viļņā ir novērojams pieaugums (Tallinā no 61% 2004. gadā līdz 75% 2013. gadā, Viļņā no 53% 2004. gadā līdz 72% 2011. gadā). Savukārt Kopenhāgenā, Helsinkos un Stokholmā var novērot rādītāja samazinājumu, 2013. gada rādītāju salīdzinot ar 2004. gada rādītāju. Tas nozīmē, ka Baltijas valstu galvaspilsētu Rīgas, Tallinas, Viļņas kopējā ietekme ir palielinājusies Baltijas jūras reģionā.

103. Attiecībā uz tādu projektu atlasī, kas veicināja attiecīgās HP ievērošanu, teritorijas attīstības indekss ir bijis biežāk izmantojamais kritērijs, lai ES fondu projekti tiktu vērtēti tā, ka tie veicina teritoriju līdzsvarotu attīstību, taču jāatzīmē, ka projektu vērtēšanā vairumā gadījumu punktu skaits, kādu piešķirtu par projektu, kurš atbilst specifiskajam projekta vērtēšanas kritērijam vai kvalitātes kritērijam, ir samērā niecīgs un nav izšķirošs

²³ Avots: *VARAM aprēķins; **Eurostat, VARAM aprēķins par 2012. un 2013. g.; ***VARAM aprēķins pēc CSP datiem

projekta kopējā novērtējumā. Līdz ar to šādi kritēriji var nebūt izšķiroši ES fondu finansējuma sadalē par labu mazāk attīstītām teritorijām.

Ilustrācija 9. Reģionu TAI dinamika no 2005.-2015.gadam.



Informācijas sabiedrība

104.No DP aktivitātēm/apakšaktivitātēm 56% ir pozitīva vai neitrāla ietekme uz HP "Informācijas sabiedrība" (turpmāk – IS), pārējām 44% nav ietekmes uz HP IS

105.Viens no informācijas sabiedrības elementiem ir komersantu tehnoloģiskā izcilība un elastība. Tas nozīmē, ka informācijas sabiedrības attīstība sniedz ieguldījumu tautsaimniecības attīstībā, gan piedāvājot jaunus pakalpojumus un izmantojot jaunās tehnoloģijas komercdarbības inovāciju veikšanai, gan arī attīstoties pašai IKT nozarei. Attiecīgi, šādu darbību sekmēšana darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas” ietvaros, veicinās informācijas sabiedrības attīstību Latvijā.

106.Sasniegto uzraudzības rādītāju apjoms, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, ir pieaudzis (skatīt tabulu zemāk). Dati tabulā norādīti kumulatīvi.

Tabula.5. DP ietvaros sasniegtie HP IS uzraudzības rādītāji uz 2016.gada 31.martu

Izveidoti /uzlaboti komunikāciju tīkli	Izveidotas/ uzlabotas informācijas sistēmas	Iegādātas datortehnikas vienības	Apmācīti cilvēki IKT jomā	Elektronizēti sabiedriskie pakalpojumi	Uzlaboto sabiedrisko elektronisko pakalpojumu skaits ar paaugstinātu elektronizācijas līmeni (ja attiecināms)
32	62	419	609*	14	19

*norādīts ar IKT tehnoloģijām tieši saistīto studiju programmu apguvušo skaits.

Ilgspējīga attīstība

107.No DP aktivitātēm/apakšaktivitātēm 4% bija tieša ietekme uz HP “Ilgspējīga attīstība” (turpmāk – IA), 24% bija netieša ietekme uz HP IA, savukārt 72% no aktivitātēm nebija ietekmes uz HP IA.

108. DP ietvaros 25 (2015.gadā – 11) projektiem identificēta ietekme uz ūdens piesārņojuma un ūdens zudumu samazinājumu, 75 (2015.gadā – 11) projektiem – uz atkritumu

samazināšanu ražošanas procesā vai to izmantošanu jaunās tehnoloģijās, 15 (2015.gadā – 3) projektiem – uz gaisa piesārņojuma mazināšanu, 33 (2015.gadā – 8) projekti ilgtermiņā ietekmēs siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumu, 1 projektā pētītas iespējas trokšņa līmeņa mazināšanai. 55 (2015.gadā – 17) projektu ietvaros radītas energoefektīvas tehnoloģijas un 9 (2015.gadā – 3) projektos eko-inovācijas²⁴.

109. DP aktivitāšu ietvaros atbalstīto komersantu darbības attīstības ietekmi uz vidi – dabas un energoresursu izmantošanas efektivitātes pieaugumu un ietekmi uz vides kvalitātes rādītājiem, kā arī ieguldījumus zinātnē un pētniecībā jaunu tehnoloģiju izstrādei varēs noteikt tikai, analizējot komercdarbības attīstības tendences un ietekmi ilgtermiņā. HP IA ietekmes noteikšanai piemērojams rādītājs „Komersantu skaits, kas ievieš jaunus produktus vai tehnoloģijas”, kura izpilde 2015.gadā sasniegusi 105,5%, t.i., atbalstu kopumā saņēmuši 211 komersanti.
110. Kā **labas prakses piemēru** var minēt 2.1.1.1. aktivitātes “Atbalsts zinātnei un pētniecībai” ietvaros SIA „Arčers” īstenoto projektu „Titāna ražošanas tehnoloģiskā procesa pētniecība” (projekta kopējās attiecināmās izmaksas 0,7 milj. *euro*, t.sk. ES fonda finansējums 0,4 milj. *euro*). Projekta ietvaros tika radīta energoefektīva tehnoloģija – jauna metāliska titāna ražošanas tehnoloģija, kura veicinās gaisa piesārņojuma samazinājumu un CO₂ izmešu samazinājumu.

2.2. Informācija par atbilstību ES tiesībām

111. Šajā sadaļā sniegts apraksts par DP atbilstību ES tiesībām, jo īpaši publisko iepirkumu jomā un komercdarbības (valsts) atbalsta jomā.
112. DP ieviešanas gaitā tika konstatēti atsevišķi trūkumi 2.3.2.1. aktivitātē “Biznesa inkubatori”, kas saistīti ar valsts atbalsta nosacījumiem, kā rezultātā uz laiku tika apturēta izdevumu deklarēšana šai aktivitātei. Trūkumi tika novērsti aktualizējot iekšējos noteikumus, pilnveidojot kontroles un uzraudzības sistēmu. Biežāk sastopamie cēloņi, kā rezultātā bija radušies neatbilstoši veiktie izdevumi, ir aprakstīti ziņojuma 2.7.12. sadaļā [“Atmaksāts vai atkārtoti izmantots atbalsts”](#).

2.2.1. Atbilstība ES tiesībām publisko iepirkumu jomā

113. Publisko iepirkumu jomas normatīvais regulējums Latvijā kopumā atbilst ES tiesībām publisko iepirkumu jomā. Saistībā ar 2014.gada aprīlī spēkā stājušos jauno direktīvu publisko iepirkumu jomā – Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 26.februāra direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (turpmāk - Direktīva 2014/24/ES), kas aizstās PIL pārņemto 2004.gada direktīvu un kuras normas jāpārņem PIL 2016.gadā, 2015.gada 14.maijā tika pieņemti grozījumi PIL, kas stājās spēkā 2015.gada 4.jūnijā un precizē iepirkuma līguma grozījumu regulējumu, t.sk. nosaka *de minimis* kritēriju. Pieļaujamo līguma grozījumu regulējums papildināts, lai nodrošinātu augstāku tiesisko noteiktību attiecībā uz būtisku grozījumu izdarīšanu noslēgtajos iepirkuma līgumos un vienlaikus samazinātu Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā noteiktās administratīvās atbildības piemērošanas gadījumus, tādējādi neradot nepieciešamību piemērot administratīvos sodus gadījumos, kuros saskaņā ar šobrīd spēkā esošajiem ES normatīvajiem aktiem administratīvais pārkāpums varētu nebūt saskatāms, lai ļautu veikt grozījumus iepirkumu līgumos, nepārsniedzot 10 – 15% no sākotnējās iepirkuma līguma summas, tādējādi sekmējot ES fondu finansējuma izmantošanu un samazinot finanšu korekciju piemērošanas skaitu, kā arī, lai radītu iespēju

²⁴ Viens projekts var būt vērst uz vairākām vides aizsardzības jomām vienlaicīgi.

elastīgāk vadīt noslēgtu iepirkuma līgumu izpildi, piemērojoties dažādām izmaiņām faktiskajā situācijā.

- 114.2015.gada 1.augustā stājas spēkā 2014.gada 2.oktobrī pieņemtie grozījumi PIL, kas nosaka izmaiņas kandidātu un pretendentu izslēgšanas noteikumu pārbaudē un nepamatoti lēta piedāvājuma pārbaudē. Ar grozījumiem vēl vairāk ierobežota tādu piegādātāju gan vietējo, gan ārvalstu iespēja piedalīties iepirkuma procedūrā, kam ir nodokļu parādi, paredzot izslēgšanu par parādu esamību procedūras izsludināšanas brīdī. Tāpat ar PIL grozījumiem paredzēts noteiktos gadījumos pasūtītājam veikt nepamatoti lēta piedāvājuma pārbaudi.
- 115.2015.gada 3.decembrī tika pieņemti un 11.decembrī stājās spēkā grozījumi PIL, kas nosaka, ka zinātnisko ekspertu iepirkumus noteiktos gadījumos, ja to paredzamā līgumcena (bez pievienotā vērtības nodokļa) nepārsniedz 132 000 *euro*, veic, nepiemērojot PIL noteiktās iepirkuma procedūras. Ar grozījumiem veicināta Latvijas zinātnisko institūciju konkurētspēja, nodrošināta efektīva publisko personu piešķirto finanšu līdzekļu izlietošana valsts budžeta un ES fondu ietvaros.
- 116.IUB mājaslapā internetā ir pieejami PIL, Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma un Aizsardzības un drošības jomas iepirkuma likuma paziņojumi par izsludinātajiem iepirkumiem (tikai latviešu valodā), tomēr iepirkumu paziņojumi, kuru paredzamā līgumcena pārsniedz MK noteikumu Nr.519²⁵ un MK noteikumu Nr.840²⁶ un MK noteikumu Nr.937²⁷ noteiktās līgumcenu robežas, tiek nosūtīti publicēšanai ES Oficiālajā Vēstnesī, kur ir pieejams daļējs paziņojumu tulkojums visās ES oficiālajās valodās.
- 117.MK noteikumu Nr.299²⁸ noteiktā kārtībā sagatavotie paziņojumi un iepirkuma procedūru dokumenti tika publicēti IUB mājaslapā internetā.
- 118.Informācija par veiktajām iepirkumu pirmspārbaudēm, konstatētajām kļūdām publiskajos iepirkumos sniegta 2.7.6.sadaļā [„Iepirkumu pārbaudes”](#).

2.2.2. Atbilstība ES prasībām komercdarbības atbalsta jomā

- 119.Par komercdarbības atbalsta kontroli atbildīgā institūcija Latvijā ir FM (Komercedarbības atbalsta kontroles departaments), izņemot darbībām ar lauksaimniecības produktiem, kas minēti Līguma par ES darbību I pielikumā, kā arī zvejniecības, akvakultūras un mežsaimniecības nozarē, kas ir ZM kompetencē.
- 120.Lai nodrošinātu atbalsta programmu un individuālo atbalsta projektu atbilstību komercdarbības atbalsta kontroles normu prasībām, saskaņā ar Komercedarbības atbalsta kontroles likuma 10.pantu atbalsta sniedzējiem ikvienu plānoto atbalsta programmu (t.sk., *de minimis* atbalsta programmu) vai individuālo atbalsta projektu, kā arī plānotos grozījumus esošajās atbalsta programmās vai individuālajos atbalsta projektos pirms to īstenošanas uzsākšanas ir jāiesniedz sākotnējai izvērtēšanai FM. Nodrošinot plānoto pasākumu sākotnējo izvērtēšanu, FM KAKD veica šādu analīzi:
- a) vērtēts, vai plānotais pasākums ir uzskatāms par komercdarbības atbalstu Līguma par ES darbību 107.panta izpratnē,

²⁵ „Noteikumi par publisko iepirkumu līgumcenu robežām”

²⁶ „Noteikumi par sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu līgumcenu robežām”

²⁷ „Noteikumi par līgumcenu robežām iepirkumiem aizsardzības un drošības jomā”

²⁸ MK 2013.gada 4.jūnija noteikumi Nr.299 „Noteikumi par iepirkuma procedūru un tās piemērošanas kārtību pasūtītāja finansētiem projektiem”.

b) visiem pasākumiem, kas kvalificējami kā komercdarbības atbalsts, tai skaitā, *de minimis* programmām, vērtēta atbilstība ES komercdarbības atbalsta kontroles normām, lai tiktu ievērotas prasības par pieļaujamo atbalsta mērķi, atbalstāmām izmaksām, maksimāli pieļaujamo atbalsta intensitāti, sektorālajiem ierobežojumiem u.c. valsts atbalsta prasībām.

c) vienlaicīgi tiek veikta uzraudzība, lai nodrošinātu atbilstību valsts atbalsta procesuālajam regulējumam.

121. Atbalsta sniedzēji pēc pasākumu plānošanas, tai skaitā, atzinuma saņemšanas par pasākuma (plānotās atbalsta programmas vai individuālā atbalsta projekta) atbilstību komercdarbības atbalsta kontroles normām, sludināja konkursus un slēdza līgumus, kā arī nodrošināja projektu uzraudzību atbilstoši pasākuma nosacījumiem.

122. VI, veicot deleģēto funkciju pārbaudes ir secinājusi, ka iestādes ir aktualizējušas savas iekšējās procedūras atbilstoši VI veiktajiem precizējumiem metodikā, t.sk. attiecībā uz komercdarbības atbalsta prasību ievērošanas pārbaudēm, un iestādes veic pārbaudes saskaņā ar VI metodikā noteikto.

123. Saskaņā ar FM pieejamo informāciju, visas ES fondu aktivitātes, kas ir kvalificējamas kā komercdarbības atbalsts, tika īstenotas, ievērojot ES noteiktās procedūras, kā arī prasības par pieļaujamo atbalsta mērķi, izmaksām, maksimāli pieļaujamo atbalsta intensitāti, kumulācijas un sektorālajiem ierobežojumiem, u.c.

124. 2014. gadā EK noslēdza 2012. gadā uzsāktu valsts atbalsta modernizācijas iniciatīvu, pārskatot lielāko daļu valsts atbalsta kontroles normatīvā regulējuma ES līmenī. Gadījumos, kad esošajās atbalsta programmās ir bijis plānots piešķirt jaunu atbalstu atbilstoši jaunajam valsts atbalsta kontroles regulējumam, ir attiecīgi konstatēta nepieciešamība veikt grozījumus, lai atbalsta programmu nosacījumus sakārtotu atbilstoši spēkā esošajiem valsts atbalsta nosacījumiem. FM ir informējusi nozaru ministrijas par šo nosacījumu un nozaru ministrijas, kur tas bijis nepieciešams, pārskata periodā ir veikušas attiecīgus grozījumus programmās, tādējādi ievērojot Komercdarbības atbalsta kontroles likuma 10. pantā noteikto.

125. Tabulā zemāk apkopota informācija par aktivitātēm un apakšaktivitātēm, kuru ietvaros ir valsts atbalsts, atbalsta veids un pieejamā ES fondu finansējuma apmērs.

Tabula 6. DP aktivitāšu saraksts, kuru ietvaros ir sniegts valsts atbalsts, saraksts (FM dati)²⁹

Nr.	Aktivitātes/apakš-aktivitātes nosaukums	Valsts atbalsta veids	ERAF finansējums, euro ³⁰
2.1.1.1.	Atbalsts zinātnei un pētniecībai	1.kārta. Saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr.800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88.pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula) 31.panta 2.punkta b) un c) apakšpunktu, 32. un 33.pantu. 2.kārta un 3.kārta saskaņā ar Komisijas 2008.gada 6.augusta Regulu (EK) Nr.800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo	61 902 422

²⁹ Informācija par DP aktivitātēm, kuru ietvaros ir valsts atbalsts ir pieejamā šeit - <http://www.esfondi.lv/page.php?id=909>

³⁰ Finansējumā apmērā nav iekļautas virssaistības.

Nr.	Aktivitātes/apakš-aktivitātes nosaukums	Valsts atbalsta veids	ERAF finansējums, euro ³⁰
		tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88.pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula ³¹).	
2.1.1.3.1.	Zinātnes infrastruktūras attīstība	1.kārta. Kombinēta atbalsta veida projektu īstenošanai finansējumu piešķir saskaņā ar Komisijas regulu Nr.1407/2013 ³² vai Komisijas regulu Nr.651/2014 ³³ . 2. kārta. Saskaņā ar Komisijas 2008.gada 6.augusta Regulu (EK) Nr.800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88.pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula).	103 886 124
2.1.2.1.1.	Kompetences centri	Saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr.800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88.pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula) 31.panta 2.punkta b) un c) apakšpunktu.	53 178 020
2.1.2.2.1.	Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde	Saskaņā ar Komisijas 2008.gada 6.augusta Regulu (EK) Nr.800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88.pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula).	7 176 611
2.1.2.2.2.	Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde – atbalsts jaunu produktu un tehnoloģiju ieviešanai ražošanā	1.kārta. Saskaņā ar Komisijas 2006.gada 24.oktobra Regulu (EK) Nr.1628/2006 (publicēta Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī 2006.gada 1.novembrī, Nr. L 302) par Līguma 87. un 88.panta piemērošanu valstu reģionālajam ieguldījumu atbalstam. 2.kārta un turpmākās. Saskaņā ar Komisijas 2008.gada 6.augusta Regulu (EK) Nr.800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88.pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula).	38 184 326
2.1.2.2.3.	Jaunu produktu un tehnoloģiju izstrāde – atbalsts rūpnieciskā īpašuma tiesību nostiprināšanai	Saskaņā ar Komisijas 2008.gada 6.augusta Regulu (EK) Nr.800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88.pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula).	76 947
2.1.2.4.	Augstas pievienotās vērtības investīcijas	1.kārta. Saskaņā ar Komisijas Regulas (EK) Nr.800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88.pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula) 13.pantu. 2.kārta. Saskaņā ar Komisijas 2008.gada 6.augusta Regulu (EK) Nr.800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88.pantu. 3.kārta un 4.kārta: - Saskaņā ar Komisijas 2014.gada 17.jūnija Regulu (ES) Nr.651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas	150 970 153

³¹ ES Oficiālais Vēstnesis, 2008.gada 9.augusts, Nr. L 214/3

³² ES Oficiālais Vēstnesis, 2013. gada 24. decembris, L 352.

³³ ES Oficiālais Vēstnesis, 2014. gada 26. jūnijs, Nr. L 187.

Nr.	Aktivitātes/apakš-aktivitātes nosaukums	Valsts atbalsta veids	ERAF finansējums, euro ³⁰
		<p>atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108.pantu.</p> <p>-Saskaņā ar Komisijas 2013.gada 18.decembra Regulu (ES) Nr. 1407/2013 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108.panta piemērošanu <i>de minimis</i> atbalstam.</p>	
2.2.1.1.	Ieguldījumu fonds investīcijām garantijās, paaugstināta riska aizdevumos, riska kapitāla fondos un cita veida finanšu instrumentos	<p>Ieguldījumu fonds tiek organizēts kā atsevišķs finanšu bloks saskaņā ar regulas Nr.1828/2006 43.panta 2.punktu.</p> <p>Sagatavošanas kapitāla fondi un izaugsmes kapitāla fondi finansējumu sniedz saskaņā ar Komisijas 2013.gada 18.decembra Regulu (ES) Nr.1407/2013 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108.panta piemērošanu <i>de minimis</i> atbalstam un kā reģionālo atbalstu ieguldījumiem saskaņā ar Komisijas regulu Nr.651/2014.</p> <p>Sākuma kapitāla fondi un riska kapitāla fondi riska finansējumu sniedz saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem par fondu pārvaldīšanu atbilstoši Komisijas 2014.gada 17.jūnija Regulas (ES) Nr.651/2014, ar ko noteiktas atbalsta kategorijas atzīst par saderīgām ar iekšējo tirgu, piemērojot Līguma 107. un 108.pantu, 58.panta 4. punktam.</p>	60 173 796
2.2.1.4.1.	Atbalsts aizdevumu veidā komersantu konkurētspējas uzlabošanai	<p>Finansējuma saņēmējam (ALTUM) publiskais finansējums ir pieejams saskaņā ar Regulas Nr.1828/2006 43.panta 2.punktu, veicot iemaksu aizdevumu fondā:</p> <ul style="list-style-type: none"> - apgrozāmo līdzekļu aizdevumus sniedz kā <i>de minimis</i> atbalstu saskaņā ar Komisijas 2013.gada 18.decembra Regulu (ES) Nr.1407/2013 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108.panta piemērošanu <i>de minimis</i> atbalstam. - investīciju aizdevumus sniedz kā reģionālo atbalstu ieguldījumiem saskaņā ar Komisijas regulu Nr.651/2014. - mikroaizdevumus sniedz kā <i>de minimis</i> atbalstu saskaņā ar Komisijas regulu Nr.1407/2013. - atbalstu saimnieciskās darbības uzsācējiem sniedz kā <i>de minimis</i> atbalstu saskaņā ar Komisijas regulu Nr.1407/2013. 	56 301 708
2.2.1.4.2	Mezanīna aizdevumi investīcijām komersantu konkurētspējas uzlabošanai	<p>Ilgtermiņa investīciju aizdevumu sniedz kā reģionālo atbalstu ieguldījumiem saskaņā ar Komisijas regulu Nr.651/2014.</p> <p>Aizdevumu garantiju, apgrozāmo līdzekļu aizdevumu un darījumu strukturēšanas izmaksu finansējumu sniedz saskaņā ar Komisijas 2013.gada 18.decembra Regulu (ES) Nr.1407/2013 par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. un 108.panta piemērošanu <i>de minimis</i> atbalstam.</p>	15 599 209
2.3.2.2.1.	Atbalsts ieguldījumiem mikro, maziem un vidējiem komersantiem īpaši atbalstāmajās teritorijās	<p>Saskaņā ar Komisijas 2008.gada 6.augusta Regulu (EK) Nr.800/2008, kas atzīst noteiktas atbalsta kategorijas par saderīgām ar kopējo tirgu, piemērojot Līguma 87. un 88.pantu (vispārējā grupu atbrīvojuma regula).</p>	7 606 415

Nr.	Aktivitātes/apakš-aktivitātes nosaukums	Valsts atbalsta veids	ERAF finansējums, euro ³⁰
2.3.2.2.2.	Atbalsts ieguldījumiem ražošanas telpu izveidei vai rekonstrukcijai	Aktivitātes ietvaros finansējums tiek sniegts saskaņā ar Padomes 2006.gada 11.jūlija Regulu (EK) Nr.1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu un atceļ Regulu (EK) Nr.1260/1999; Valstu reģionālām atbalsta pamatnostādņēm 2007. – 2013.gadam ³⁴ un saskaņā ar Padomes 2002.gada 25.jūnija Regulu (EK, EURATOM) Nr.1605/2002 par Finanšu regulu, ko piemēro Eiropas Kopienų vispārējam budžetam. Atbalsta programmas Nr. SA.36064(2013/PN)	9 413 045
2.3.2.2.3.	Atbalsts ieguldījumiem infrastruktūrā uzņēmējdarbības attīstībai	Ja projekta ietvaros ir paredzēti MK 10.11.2014 noteikumu Nr. 700 16.2.3., 16.2.4., 28.2.3. un 28.2.4. apakšpunktā minētie ieguldījumi, aktivitātes īstenošanas saskaņā ar līgumu, kas noslēgts ar sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju par sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu un kas nosaka: - sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas ienākuma būtību un ilgumu; - sabiedriskā pakalpojuma sniedzēju un pakalpojuma sniegšanas teritoriju; - komercsabiedrībai piešķirto ekskluzīvu vai īpašu tiesību būtību; - atlīdzības maksājuma aprēķināšanas, kontroles un pārskatīšanas kārtību; - atlīdzības maksājuma pārmaksas novēršanas un atmaksāšanas kārtību; - atsauci uz Eiropas Komisijas 2011.gada 20.decembra Lēmumu Nr.2012/21/ES par Līguma par Eiropas Savienības darbību 106.panta 2.punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecības nozīmi.	10

2.3. Izaicinājumi DP ieviešanā un ES fondu sistēmas pilnveidošana un vienkāršošana

126. Būtiskākie izaicinājumi DP ieviešanā tika saistīti ar 2007.gadā uzsākušos globālo ekonomisko krīzi, kas ir ievērojami skārusi Latvijas ekonomiku un ES fondi kļuva par galveno finanšu instrumentu ekonomiskās atveseļošanas sekmēšanā. Pielāgojoties esošajai situācijai, tika veikti grozījumi DP, Stratēģiskajā ziņojumā par 2007.-2009.gadu pārskatīti ietekmes rādītāji (negrozot plānošanas dokumentus), apzināti ES fondu ieviešanu ietekmējošie riski un veikti pasākumi to seku samazināšanai, tostarp veikti ES fondu sistēmas vienkāršošanai pasākumi, rasti risinājumi ES fondu projektu ieviešanai optimāli nepieciešamā finansējuma nodrošināšanai, kā arī 2008.gada beigās tika izstrādāts Latvijas ekonomikas stabilizācijas programma finanšu sistēmas stabilizēšanai un atdzīvināšanai.

127. Attiecībā uz ES fondu vadības un kontroles sistēmas darbības problēmām kopumā (t. sk. saistībā ar DP), ir jāatzīmē, 2010.gadā veiktā EK audita laikā tika konstatēti būtiski trūkumi RI darbā, attiecīgi 2010.gada II pusgadā trūkumu novēršanai tika stiprināta RI neatkarība, metodikas maiņa, RI darbinieku padziļināta apmācība. 2014.gada 16.jūlijā tika

³⁴ Oficiālais Vēstnesis C 054, 04/03/2006, lpp. 0013 - 0044

saņemta EK vēstule Nr.Ares(2014)2372667 atbilstoši ar Regulas Nr.1083/2006 73(3).panta prasībām – par paļaušanos uz RI darbu.

- 128.EK 2012.gada janvāra beigās apturēja ES fondu maksājumus Latvijai, norādot uz būtiskiem trūkumiem vadības un kontroles sistēmā, kas saistīti galvenokārt ar deleģēto funkciju pārbaudēm un to stiprināšanu, lai sniegtu EK un SEI pietiekošu pārliecību par deklarējamo izdevumu atbilstību. FM sagatavoja un īstenoja rīcības plānu sistēmas pilnveidošanai (t.sk. AI/SI deleģēto funkciju uzraudzības stiprināšanai, iekšējā audita lomas stiprināšanai un apliecinājuma Valsts kasei kā SEI pilnveidošanai), kā rezultātā 2012.gada jūnijā izdevumu deklarēšana EK tika atjaunota.
- 129.ES fondu vadības un kontroles sistēmas uzlabošanai un vienkāršošanai tika nepārtraukti stiprināts metodoloģiskais atbalsts ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm, aktualizējot virkni metodisko un skaidrojošo materiālu, kas bija izstrādāti un regulāri precizēti un papildināti, ar mērķi nodrošināt vienotu praksi starp iestādēm un mazināt neatbilstoši veikto izdevumu rašanās risku. Vadlīnijas un metodikas tika aktualizētas, ņemot vērā RI auditos, VI deleģēto funkciju pārbaudēs, PPĪV un procedūru izvērtējumā konstatētās sistēmiskās nepilnības, kā arī izmaiņām normatīvajos aktos. Visas VI izstrādātās vadlīnijas, metodikas un skaidrojošie materiāli pieejami ES fondu tīmekļa vietnē: <http://www.esfondi.lv/vadlinijas-metodikas-un-skaidrojumi>.
- 130.Attiecībā uz vienkāršoto izmaksu pielietošanu skaidrojams, ka 2007.-2013.gada plānošanas periodā tā nebija īpaši izplatīta, vienkāršotās izmaksas bija iespējams piemērot tikai ESF projektos. Lai izstrādātu vienas vienības izmaksu metodiku un aprēķinātu likmi, AI (kas izstrādā minētas metodikas) bija nepietiekami statistikas dati. Lai izvērtētu 2007.-2013.gada plānošanas periodā gūto pieredzi par vienkāršoto izmaksu izmantošanu, tika veikts FM pasūtīts izvērtējums, kurā apkopotie secinājumi tika ņemti vērā, lai uzlabotu vienkāršoto izmaksu izmantošanu 2014.-2020.gada plānošanas periodā, jo iepriekšējā prakse liecināja, ka vienkāršoto izmaksu pārdomāta un pamatota izmantošana būtiski atslogo finansējuma saņēmēja administratīvo darbu, kā arī paātrina finansējuma apguvi. Arī EK atbalsta un aicina maksimāli izmantot vienkāršotās izmaksas, tādējādi vairāk koncentrējoties uz rezultātu sasniegšanu, nevis atskaitīšanos par standarta izdevumiem. Lai nodrošinātu vienotu praksi vienkāršoto izmaksu pielietošanā, 2014.-2020.gada plānošanas periodam ir izstrādātas trīs vienkāršoto izmaksu metodikas, kas pieejamas ES fondu mājas lapā³⁵.
- 131.Attiecībā uz ES fondu vadības un kontroles sistēmas uzlabošanu un vienkāršošanu galvenais darbs 2015.gadā tika koncentrēts uz ES fondu finanšu interešu aizsardzības stiprināšanu:
- 2015.gada 25.februārī EK sadarbībā ar VKanc organizēja semināru “Pretkrāpšanas un pretkorupcijas pasākumi Eiropas strukturālajos un investīciju fondos”, kurā piedalījās arī VI pārstāvji un kura ietvaros skatīti tādi jautājumi kā ES fondu vadībā iesaistīto iestāžu loma neatbilstību, t.sk. aizdomu par krāpšanu konstatēšanā un ziņošanā, neatbilstības lēmuma pieņemšanas process, biežāk sastopamie neatbilstības veidi, statistika par 2007.-2013.gada plānošanas periodu, neatbilstoši veiktu izdevumu atgūšanas process.
 - 2015.gadā VI darbinieki piedalījušies seminārā par ziņotāju aizsardzību, ko vadīja “Sabiedrība par atklātību – Delna” pārstāvis. Tā rezultātā ES fondu tīmekļa vietnē ievietota plašāka un izsmeļošāka informācija par krāpšanas gadījumu ziņošanas

³⁵ <http://www.esfondi.lv/vadlinijas--skaidrojumi>

iespējām, kā arī paaugstināta darbinieku kapacitāte par krāpšanas un korupcijas jautājumiem, stiprinot ES finanšu interešu aizsardzību.

- VI 2015.gada 16.decembrī piedalījās FM ES fondu revīzijas departamenta kā Krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienesta rīkotajā seminārā par iespējamo krāpšanas gadījumu izmeklēšanas procesu un sadarbību ar Eiropas Biroju krāpšanas apkarošanai (OLAF), tādējādi paaugstinot zināšanas ar krāpšanas novēršanu, atklāšanu un izmeklēšanu saistītos jautājumus.
- No 2016.gada 31.maija līdz 3.jūnijam FM ES fondu revīzijas departaments kā Krāpšanas apkarošanas koordinācijas dienests rīkoja TAIEX *Peer-to-peer* ekspertu misiju “*Anti-Fraud Strategy and anti-fraud measures relating to the management of EU funds*”, kurā piedalījās gan VI, gan arī citas ES fondu administrējošās iestādes, kā arī valsts tiesībsargājošās iestādes.

2.3.1. Risku vadība

132.VI saskaņā ar iekšējām procedūrām veic augstākā līmeņa ES fondu vadības risku pārvaldību, kas pamatā aptver plānošanas dokumentu līmeni un vadības un kontroles sistēmas darbību, nepieciešamības gadījumā ņemot vērā arī zemāka līmeņa (ES fondu AI un SI) risku pārvaldības procesā apzinātos draudus kopīgo ES fondu mērķu sasniegšanai.

133.Lai nodrošinātu kvalitatīvu un efektīvu ES fondu risku pārvaldību, tai skaitā ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā, ar FM rīkojumu ir izveidota risku pārvaldības darba grupa (turpmāk – darba grupa), kura izvērtē riskus un vienojas par to mazināšanai vai novēršanai veicamajām darbībām. Šīs darba grupas sanāksmes tiek organizētas ne retāk kā reizi gadā.

134.Galvenie ES fondu 2007.-2013. gada plānošanas periodā identificētie riski bija:

- Piešķiruma zaudējuma risks ERAF un KF (nepietiekami līdzekļi ERAF un KF deklarēšanai EK);
- Neefektīva ES fondu projektu neatbilstību vadība;
- Neefektīvs MP izvērtēšanas process;
- Politiskās ietekmes risks uz aktivitāšu ieviešanu;
- Neefektīva ES fondu plānošanas dokumentu izstrāde (plānošanas dokumentos norādītie mērķi nav izpildāmi un sasniedzami);
- Neefektīva ES fondu vadības un kontroles sistēma, ir nepieciešami būtiski uzlabojumi;
- Projekta apstiprināšana neatbilstoši projektu iesniegumu vērtēšanas kritērijiem;
- ES fondu vadības sistēmā iespējams interešu konflikts/ korupcija/ krāpšana;
- Iepirkumu regulējuma pārkāpumi projektos, t.sk. nepietiekamā kvalitātē sagatavota iepirkuma dokumentācija;
- Nepilnīga un nekorekta informācija VIS;
- Nav ievērots valsts atbalsta regulējums pasākumu izstrādes un saskaņošanas procesā vai projektu īstenošanas laikā;
- Noteikti neatbilstoši projektu īstenošanas termiņi, kā rezultātā projekti netiek ieviesti saskaņā ar to īstenošanas laika grafiku;
- Vāja iekšējā darba organizācija (neefektīva funkciju izpilde).

- 135.2016.gada 24.februārī notikušajā risku pārvaldības darba grupas sanāksmē, pārvērtējot kopā vienpadsmit aktuālos riskus uz perioda slēgšanas beigām, kā vidēji augsti riski tika identificēti pirmie četri augstāk esošajā sarakstā minētie, kuru vadībai (vismaz līdz 2016.gada beigām) tiek paredzēts turpināt esošo kontroles pasākumu īstenošanu. Minēto risku mazināšanai darba grupas ietvaros tika noteikti atsevišķi risku mazināšanas pasākumi, to ieviešanas termiņi, kā arī atbildīgie par konkrēto risku vadību.
- 136.Risku reģistra aktualizēšana tiks turpināta arī ES fondu projektu pēcuzraudzības perioda laikā, kamēr vien būs aktuāli riski.
- 137.Būtiskākie plānošanas periodā veiktie ES fondu risku pārvaldības un kontroles pasākumi bija:
- aktīvas sadarbības un komunikācijas ar nozaru ministrijām un sadarbības iestādēm veidošana, lai identificētu un riskus vadītu operacionāli gan vadības un kontroles sistēmas, gan atsevišķu projektu līmenī;
 - metodoloģisko materiālu nodrošināšana un skaidrojumu sniegšana ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm;
 - kontroļu un uzraudzības pasākumu veikšana;
 - konstatēto trūkumu izvērtēšana un darbības pilnveidošana.
- 138.Plānošanas periodā identificēto risku atlikušo vērtību novērtējumi liecina, ka VI risku vadība darbojas un sniedz pārliecību, ka risku pārvaldības stratēģijas ietvaros izvēlētie pasākumi ir pietiekami efektīvi risku mazināšanai vai noturēšanai pieņemamā līmenī.

2.4.Būtiskas izmaiņas saskaņā ar Regulas (EK) Nr.1083/2006 57.pantu

- 139.Lai veicinātu vienotu izpratni un pieeju jēdziena „būtiskas izmaiņas” interpretācijai, tika izstrādāta metodika „Metodoloģiska rokasgrāmata par būtiskām pārmaiņām, kas tiek veiktas projektos piecu gadu laikā no pēdējā maksājuma veikšanas”³⁶, kuras mērķis ir sniegt ES fondu vadībā iesaistītajām institūcijām atbalstu projektu uzraudzības un kontroles veikšanai, tajā skaitā arī tiem projektiem, kuriem piecu gadu laikā pēc pēdējā maksājuma veikšanas finansējuma saņēmējam ir notikušas izmaiņas.
- 140.Kopumā plānošanas periodā būtiskas izmaiņas Regulas Nr.1083/2006 57.panta izpratnē (kuras nav saistītas ar finansējuma saņēmēja maksātspējas pasludināšanu) konstatētas astoņos projektos - viens 2010.gadā, divi 2013.gadā un 2014.gadā³⁷, trīs gadījumi 2015.gadā un par tiem informācija ir sniegta zemāk.
- 141.2015.gadā būtiskas pārmaiņas tika konstatētas projektā, kuru īstenoja SIA "Baltic BS Company" (turpmāk – Sabiedrība), pienākums ir turpināt saimniecisko darbību, kam tika piešķirts atbalsts projekta ietvaros, vismaz trīs gadus pēc līguma noslēgšanas par projekta īstenošanu. Pārbaudot uzraudzības periodā saimnieciskās darbības rādītājus publiski pieejamajā datu bāzē Lursoft, tika konstatēts, ka Sabiedrība ne tikai nav sasniegusi apgrozījuma pieaugumu par 20% divus gadus pēc finansējuma saņemšanas, bet 2013.gadā saskaņā ar apstiprinātā gada pārskata datiem saimniecisko darbību nav veikusi vispār.

³⁶ <http://www.esfondi.lv/upload/01-strukturfondi/petijumi/rokasgramata-100708-final.pdf>

³⁷ Skatīt ziņojumus par 2010. gadu

(http://www.esfondi.lv/upload/Uzraudziba/Gada_zinojumi/Gada_zinojums_2DP_2010-2011-10-05.pdf),

2013.gadu (http://www.esfondi.lv/upload/Ieviesana/2OP_AIR_2013_2_versija.pdf) un 2014.gadu

(http://www.esfondi.lv/upload/Ieviesana/2OP_AIR_2014_2_versija.pdf) sadaļu “Būtiskas izmaiņas saskaņā ar Regulas (EK) Nr.1083/2006 57.pantu”.

LIAA secināja, ka projektā noteiktais mērķis uzraudzības perioda ietvaros netika uzturēts, kas rada projekta līguma nosacījumu, kā arī Regulas Nr.1083/2006 57.panta 1.punktā ietvertā nosacījuma pārkāpumu. Ievērojot minēto projekta piešķirtajam atbalsta finansējumam piemērojama finanšu korekcija 50% apmērā.

142. Kā nākamā neatbilstība konstatēta projektā, kuru īstenoja SIA "Baltic Crystal". Projekta ietvaros iegādātās iekārtas 2015.gada 20.jūlijā ir atsavinājusi AS "Citadele banka", līdz ar to SIA "Baltic Crystal" turpmākā saimnieciskā darbība vairs nav iespējama. Izbeidzot saimniecisko darbību, ir iestājušās regulas Nr.1083/2006 57.panta pirmajā daļā noteiktās būtiskās pārmaiņas. LIAA 2015.gada 9.oktobrī izdeva administratīvo aktu un 2015.gada 29.decembrī nosūtīja izpildrīkojumu zvērinātam tiesu izpildītājam par neatbilstoši veikto izdevumu atmaksu 100% apmērā.
143. Būtiskas pārmaiņas konstatētas arī projektā, kuru īsteno SIA "Ecotema". Veicot projekta pēcuzraudzības pārbaudi, LIAA konstatēja, ka SIA "Ecotema" ir reģistrēti 2 komercķīlas līgumi, kā arī tā neveic saimniecisko darbību, ko apliecināja SIA "Ecotema" pārstāvis. Ņemot vērā minēto, kā arī to, ka saimnieciskās darbības neveikšana liecina par SIA "Ecotema" produktīvās darbības būtiskām pārmaiņām Regulas 1083/2006 57.panta 1.punkta izpratnē. LIAA 2015.gada 4.novembrī izdeva administratīvo aktu un 2015.gada 30.decembrī nosūtīja izpildrīkojumu zvērinātam tiesu izpildītājam par neatbilstoši veikto izdevumu atmaksu 100% apmērā.
144. Kopumā plānošanas periodā ir 30 gadījumi (finansējuma saņēmēji), kad SI konstatējusi būtisku pārmaiņu iestāšanos, kas saistīta ar uzņēmumu maksātnespējas pasludināšanu.
145. Gadījumos, kad ir konstatēts būtisku pārmaiņu iestāšanās pēcuzraudzības periodā un finansējuma saņēmēji nav labprātīgi veikuši neatbilstoši veikto izdevumu atmaksu, LIAA sniedza prasības pieteikumus tiesā vai izdeva administratīvo aktu. Izvērtējot piespiedu atgūšanas gadījumus (zvērinātiem tiesu izpildītājiem ir iesniegti izpildu raksti vai izpildrīkojumi) ir konstatējams, ka lielākajai daļai ir pasludināts maksātnespējas process (kur LIAA piesaka kreditoru prasījumus) vai arī VID ir apturējusi vai izbeigusi darbību, kas liecina, ka sabiedrība neveic saimniecisko darbību un drīzumā Uzņēmumu reģistrs to izslēgs no komercreģistra. Informācija no tiesu izpildītājiem arī liecina, ka sabiedrībām nav ne mantas, ne naudas līdzekļu uz ko vērst piedziņu.
146. Vienlaikus informējam, ka lielākajā daļā finansējuma saņēmēju maksātnespēju gadījumos maksātnespējīgajām komercsabiedrībām ir nodrošinātie kreditori (kredītiestādes). Tas nozīmē, ka, ja maksātnespējas procesos ietvaros, realizējot komercsabiedrības mantu, tiek iegūti naudas līdzekļi, tad vispirms tiek segts nodrošinātā kreditora, darbinieku un VID prasījumi, līdz ar to LIAA kā nenodrošinātajam kreditoram ir faktiski neiespējami atgūt neatbilstoši veiktos izdevumus.

2.5.Papildinātība ar citiem instrumentiem

147. Šajā sadaļā aplūkota informācija par papildinātību un pasākumiem demarkācijas nodrošināšanai. Tāpat atbilstoši EK prasībām sniegta informācija par EIB aizdevuma izmantošanu nacionālā līdzfinansējuma nodrošināšanai

Papildinātība un demarkācija

148. Latvijas tautsaimniecības attīstībai un mērķu sasniegšanai ES fondu aktivitātes papildināja citus ES fondu un ārvalstu finanšu palīdzības instrumenti, tai skaitā:
 - ES struktūrfondu 3.mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” programmu, kur ir kopīga ir izglītības joma;

- ES Pārejas programmu un ES Phare programmu, Eiropas Ekonomikas zonas finanšu instrumentu un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumentu, valsts galvotā aizdevuma projektus, Latvijas un Šveices sadarbības programmu;
- 2014.-2020.gada plānošanas perioda KP fondu plānošanā nodrošināta savstarpēja papildinātība un sinerģija ar 2007.-2013.gada plānošanas perioda ieguldījumiem.

149. Lai nodrošinātu demarkāciju un novērstu dubultās finansēšanas risku, plānošanas periodā tika veikta virkne pasākumu gan MK noteikumu par aktivitātes vai apakšaktivitātes īstenošanu un projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju izstrādes posmā, gan projektu iesniegumu vērtēšanas un ieviešanas posmā, piemēram:

- MK noteikumos par aktivitāšu un apakšaktivitāšu īstenošanu tika iestrādāti nosacījumi, kas izslēdza ES fondu finansējuma piešķiršanu darbībām, kuras jau ir līdzfinansētas no ES struktūrfondu un KF 2004.–2006.gada plānošanas periodā, kā arī no valsts budžeta un citiem finanšu instrumentiem. Nosacījumi arī izslēdza vienu un to pašu darbību līdzfinansēšanu vairāku 2007.–2013.gada plānošanas perioda projektu ietvaros;
- projektu iesniegumu vērtēšanas kritēriju izstrādes procesā tika iestrādāts dubultās finansēšanas kontroles mehānisms, kā vienu no nosacījumiem nosakot finansējuma pārklāšanās aizliegumu, tādējādi atbildību par dubultā finansējuma saņemšanu nosakot arī potenciālajiem ES fonda finansējuma saņēmējiem;
- iesniedzot projekta iesniegumu, projekta iesniedzējs parakstīja apliecinājumu, ka konkrētais projekts netiek finansēts vai līdzfinansēts no citiem ES finanšu avotiem, kā arī valsts un pašvaldību budžeta līdzekļiem.
- FM pārstāvji piedalījās citu ārvalstu finanšu instrumentu komitejās, tai skaitā, Latvijas Lauku attīstības programmas 2007.–2013.gadam uzraudzības komitejās, Rīcības programmas Eiropas Zivsaimniecības fonda atbalsta ieviešanai Latvijā 2007.–2013.gadam uzraudzības komitejās, ES struktūrfondu 3.mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” programmu nacionālajā apakškomitejā, savukārt ZM pārstāvji piedalījās ES fondu uzraudzības komitejās.

150. Plašāka informācija par papildinātību un veiktajiem demarkācijas pasākumiem atrodama 2009.gada³⁸ ziņojumā par DP īstenošanu.

151. Papildus AI/SI veiktajai riska kontrolei VI reizi ceturksnī analizēja un uzraudzīja, lai PPĪV konstatētie trūkumi, kas liecina par dubulto finansējumu, tiktu novērsti noteiktajā termiņā.

152. 2012.gadā VI izstrādāja dubultfinansējuma riska matricu³⁹, kurā tika apkopota informācija par ES fondu aktivitāšu ietvaros atbalstāmajām darbībām, kurām varēja būt potenciāls risks pārklāties ar citu finanšu instrumentu, fondu atbalstu programmu, pārrobežu sadarbības programmu u.c. atbalsta veidiem. AI/SI izmantoja matricā pieejamo informāciju kā papildus uzraudzības un kontroles mehānismu preventīvai neatbilstoši veikto izdevumu rašanās mazināšanai, kā arī iespējama dubultā finansējuma konstatēšanai. Tāpat šo informāciju izmantoja projekta riska līmeņa vērtēšanā.

153. Jāuzsver, ka visā plānošanas periodā tika konstatētas 14 neatbilstības saistībā ar dubultfinansējumu, līdz ar to, dubultfinansējuma problēmai nebija sistemātiska rakstura.

³⁸ skatīt ziņojuma 2.6.1.sadaļu „Veiktie pasākumi, lai nodrošinātu demarkāciju (http://www.esfondi.lv/upload/Uzraudziba/Gada_zinojumi/Gada_zinojums_2DP_2009_2010-05-26.pdf).

³⁹ Dubultfinansējuma novēršanas matrica ES fondu, Eiropas Ekonomikas zonas, Norvēģijas finanšu instrumenta, Latvijas un Šveices sadarbības programmā un citos finanšu instrumentos ir pieejama - http://www.esfondi.lv/upload/00-vadlinijas/vadlinijas_2013/Matrica_final_02.07.2013.xlsx

Informācija par EIB aizdevumu

154.Lai stiprinātu valsts budžeta ES fondu līdzfinansēšanas spējas, 2008.gada 30.oktobrī starp LR un EIB tika noslēgts aizdevuma līgums par līdzfinansējuma nodrošināšanu 2007.-2013.gada plānošanas perioda ES līdzfinansēto projektu īstenošanai par kopējo summu 500 milj. *euro*, kura 2009.gada 17.februārī ar līguma grozījumiem tika palielināta līdz 750 milj. *euro*. Saskaņā ar iepriekšminētā līguma nosacījumiem, EIB aizdevumu izsniedza LR valsts budžeta līdzfinansējuma nodrošināšanai vai arī valsts aizdevumu izsniegšanai projektu īstenošanai (piemēram, pašvaldībām) nacionālā līdzfinansējuma nodrošināšanai. Termins EIB aizdevuma izmaksas pieprasījuma iesniegšanai ir beidzies 2014.gada 30.oktobrī. Kopumā EIB līguma ietvaros LR ir izmantojusi 225,0 milj. *euro* (30%).

2.6.Uzraudzības un izvērtēšanas pasākumi

155.Šajā sadaļā sniegta informācija par galvenajiem uzraudzības pasākumiem, tai skaitā arī par UK darbību, ikgadējo sanākumi ar EK par ES fondu ieviešanu, VIS funkcionēšanu, kā arī kopsavilkums par izvērtēšanas pasākumiem.

2.6.1. Informācija par uzraudzības pasākumiem

156.ES fondu uzraudzības sistēma tika izveidota ar mērķi nodrošināt ES fondu ieviešanu atbilstoši ES fondu vadību reglamentējošiem ES un LR normatīvajiem aktiem. Uzraudzības sistēma tika pastāvīgi pilnveidota, lai nodrošinātu kvalitatīvu un efektīvu ES fondu ieviešanu un maksimālu līdzekļu izmantošanu.

157.Viens no ES fondu uzraudzības sistēmas galvenajiem instrumentiem ir VIS, kuras galvenie uzdevumi ir uzkrāt un uzglabāt pamatinformāciju par ES fondu plānošanas dokumentiem un projektiem, kas nepieciešama ES fondu vadībai un DP īstenošanas uzraudzībai, kā arī nodrošināt iespējas veidot, atlasīt un analizēt informāciju par ES fondu aktivitāšu un lielo projektu īstenošanu. Vairāk informācijas par VIS var aplūkot 2.6.4.sadaļā „[ES fondu vadības informācijas sistēma](#)”.

158.Lai nodrošinātu vienotu izpratni par ES fondu uzraudzības sistēmas darbību, tika izstrādātas vadlīnijas, kuras nosaka uzraudzības sistēmas darbības pamatprincipus, horizontālo politiku ieviešanas uzraudzības sistēmas darbības pamatprincipus un uzraudzības kārtību (vairāk informācijas skatīt 2.1.5.sadaļā „[Horizontālo prioritāšu ieviešana](#)”).

159.Finanšu progresu uzraudzībai tika izmantoti AI un SI sadarbībā ar VI izstrādātie un MK apstiprinātie maksājuma mērķi finansējuma saņēmējiem, lai savlaicīgi konstatētu novirzes no plānotā un veiktu pasākumus to novēršanai, tai skaitā finanšu disciplīnas stiprināšanai un projektu ieviešanas uzraudzībai. Dati par maksājumu prognozēm un faktisko izpildi katru mēnesi tika publicēti ES fondu tīmekļa vietnē⁴⁰ un nosūtīti UK dalībniekiem. Vienlaikus par pamatu tie tika izmantoti n+2/n+3 principa izpildes uzraudzībai, kam līdz 2014.gadam tika rūpīgi sekots līdzī un veikti visi nepieciešamie, iespējamie pasākumi, lai neiestātos automātiskā saistību atcelšana.

160.VI veica ikmēneša VIS ievadīto datu analīzi, organizēja regulāras ES fondu vadībā iesaistīto iestāžu sanāksmes par aktuāliem jautājumiem, par ES fondu projektu ietvaros konstatētajām neatbilstībām, ES fondiem pieejamā valsts budžeta finansējuma izlietojumu uzraudzību, dažāda veida ziņojumu sagatavošanu un iesniegšanu valdībā, vadlīniju

⁴⁰ <http://www.esfondi.lv/ES-fondu-finansu-merku-izpilde>

aktualizēšanu, kā arī ar ES fondu jautājumiem saistītās informācijas publicēšanu ES fondu tīmekļa vietnē www.esfondi.lv.

- 161.Regulāri tika veikta iestāžu risku novērtēšana. Plašāka informācija par risku pārvaldību ir sniegta ziņojuma 2.3.1.sadaļā „[Risku vadība](#)”. Tāpat tika nodrošināta projektu, kuru kopējas izmaksas ir sasniegušas 45 milj. *euro*, veikta uzraudzība un izvērtējumi, vai tie varētu sasniegt lielā projekta sliekšni (50 milj. *euro*).
- 162.VI regulāri ziņoja par ES fondu jautājumiem (piemēram, par finanšu progresu, sistēmas pilnveidošanu, dažādiem problēmjautājumiem un to risināšanu) gan valdībai, gan Saeimas komisijām, kā arī Koalīcijas partneru darba grupā par ES fondu jautājumiem.
- 163.Lai nodrošinātu efektīvu plānošanas perioda slēgšanas procesu, kvalitatīvu informācijas apriti starp ES fondu vadības un kontroles sistēmā iesaistītajām institūcijām, savlaicīgi apzinātu iespējamās problēmas slēgšanas procesa gaitā un nodrošinātu projektu pēcuzraudzību, VI vada slēgšanas procesu, izveidojot attiecīgo darba grupu. Darba grupas ietvaros VI sadarbībā ar SEI un RI, regulāri atjaunojot perioda slēgšanas grafiku⁴¹, sniedza iesaistītajām iestādēm horizontālus skaidrojumus attiecībā uz slēgšanas procesā izteiktiem iestāžu jautājumiem, kā arī sniedza vispārēju atbalstu sekmīgam plānošanas perioda noslēgumam. Slēgšanas procesā īpaša uzmanība tika pievērsta problēmjautājumu, tajā skaitā nefunkcionējošo projektu un projekta, kas sadalīts fāzēs, pastiprinātai uzraudzībai, tādējādi nodrošinot kvalitatīvu noslēguma dokumentācijas sagatavošanu.
- 164.Reizi divos mēnešos vai pēc nepieciešamības arī biežāk VI par katru DP ir sniegusi SEI apliecinājumu, ka VIS iekļautie dati ir pilnīgi un korekti, nav konstatēti trūkumi, kas apdraud izveidotās ES fondu vadības un kontroles sistēmas darbību, un ka VI nodrošina Regulas Nr. 1083/2006 60.pantā minēto darbību izpildi. VI, sniedzot apliecinājumu, informēja par sistēmas kļūdām un citiem pārkāpumiem, kam ir vai varētu būt finansiālas sekas. Ja AI vai SI vadības un kontroles sistēmā tika konstatēti būtiski trūkumi, AI/SI neatbilstoši veica tai deleģētās funkcijas vai tika konstatēti cita veida būtiski trūkumi, kas varēja ietekmēt izdevumu attiecināmību, VI uz laiku līdz attiecīgo trūkumu novēršanai apturēja izdevumu deklarēšanu EK DP, prioritātes, pasākuma, aktivitātes, apakšaktivitātes vai konkrēta projekta ietvaros. Turklāt reizi gadā VI gatavoja izvērtējuma ziņojumu, kas tika iesniegts SEI un informācijai RI, kur VI atspoguļoja novērtējumu par AI/SI darbu, t.sk., identificējot riskantās jomas katras AI/SI darbībā atsevišķi, kā arī identificējot riskus kopumā sistēmā.
- 165.Savukārt par UK kā vienu no galvenajiem uzraudzības sistēmas elementiem informācija sniegta nākamajā 2.6.2.sadaļā „[Uzraudzības komiteja](#)”.
- 166.DP ietvaros nav aktivitāšu, kurās ir paredzēts šķērsfinansējums.

2.6.2. Uzraudzības komiteja

- 167.2007.gada 8.novembra UK sēdē tika pieņemts lēmums par UK izveidi, apstiprinot UK reglamentu, kā arī ar MK 2008.gada 13.maija apstiprinātajiem noteikumiem Nr.331 “Uzraudzības komitejas nolikums”, kas nosaka uzraudzības komitejas uzdevumus, funkcijas un tās institucionālo sastāvu.

⁴¹ Vairāk informācija par perioda slēgšanas grafiku ir atrodamā ES fondu interneta tīmekļa vietnē <http://www.esfondi.lv/es-fondu-slegsana>.

168. UK ir lielākais un svarīgākais forums Latvijā, kurā tika izskatīti būtiskākie jautājumi un pieņemti lēmumi saistībā ar ES fondu plānošanu, ieviešanu, uzraudzību un izvērtēšanu, vadības un kontroles sistēmu, kā arī gatavošanos perioda slēgšanai⁴².
169. Lai nodrošinātu UK pieņemto lēmumu caurspīdīgumu, kā arī sēžu un izskatāmo dokumentu atklātību, UK sastāvā tika iesaistīti gan EK pārstāvji, gan ES fondu vadībā iesaistītās institūcijas (VI, AI, SI, SEI un RI), gan citi sadarbības partneri (biedrības, nodibinājumi, nozaru ministrijas, un citas institūcijas, kas tieši vai pastarpināti saistītas ar ES fondu ieviešanu un uzraudzību). Turklāt sadarbības partneri un nevalstiskās organizācijas veidoja gandrīz pusi (aptuveni 43%) no kopējā UK locekļu sastāva. Kopumā UK balsstiesīgo dalībnieku sastāvā bija deleģētas aptuveni 30 personas, savukārt ar padomdevēja tiesībām UK bija deleģētas 23 personas (dalībnieku skaits bija mainīgs, ņemot vērā institūciju interesi par dalību UK un saņemtajiem deleģējumiem).
170. UK sekretariāts regulāri elektroniski informēja UK locekļus gan ar balsstiesībām, gan ar padomdevēja tiesībām par ES fondu finanšu progresu u.c. ar ES fondu ieviešanu un uzraudzību saistītiem jautājumiem. Aktuālie UK sēžu un rakstisko procedūru materiāli tika publicēti UK dokumentu vadības sistēmā jeb e-portfelī⁴³.
171. Kopumā plānošanas periodā tika organizētas 18 sēdes. Veicinot Latvijas reģionu vienlīdzīgu attīstību, katru gadu viena no UK sēdēm tika organizēta ārpus Rīgas pēc rotācijas principa, priekšroku dodot tam reģionam, kurā UK sēde notikusi senāk kā citos reģionos vai vietām, kurās UK sēde nav organizēta vispār. Piemēram, 2015. gadā par atbilstošāko UK izbraukuma sēdes vietu tika izvēlēts Engures novads. Iepriekšējos gados UK organizēta arī tādās Latvijas pilsētās kā Cēsīs, Jelgavā, Rēzeknē, Ventspilī, Liepājā, Gulbenē u.c. UK izbraukuma sēdes ietvaros notika projektu vizītes, kuru laikā sēdes dalībniekiem bija iespēja klātienē iepazīties ar nozīmīgiem un finansiāli apjomīgiem ES fondu investīciju projektiem UK norises pilsētās un to apkārtnē.
172. Veicinot UK efektivitāti un labāku sēžu organizāciju, UK sekretariāts pēc katras UK klātienē sēdes veica dalībnieku anketēšanu, lai uzzinātu UK sēžu dalībnieku vērtējumu un uzklautu ierosinājumus. Vidēji kopvērtējumā UK sēžu organizācija ir novērtēta ar augstāko iespējamo vērtējumu (5 balles no 5 iespējamām), vienlaikus tika saņemti vairāki vērtīgi ieteikumi sēžu uzlabošanai.
173. UK efektivitāte ir pierādīta, ņemot vērā UK lēmumu pieņemšanas procesu, kas ir salīdzinoši īss (sākot no 5 līdz 25 darbdienām), vienlaikus lēmumu pieņemšanā netiek ignorēti arī mazākuma viedokļa paudēji, jo, lai arī UK mehānisms paredz lēmumu pieņemšanu ar balsu vairākumu, tomēr visā plānošanas periodā ne klātienē sēdē, ne rakstiskajā procedūrā balsošana nav notikusi, jo pie UK dalībnieku iebildumiem jautājums tiek risināts tā, lai panāktu kompromisu ar visām iesaistītajām pusēm.
174. Operatīvākai lēmumu pieņemšanai tika organizētas arī UK rakstiskās procedūras (kopumā plānošanas periodā – 56). Bez tam UK sekretariāts regulāri elektroniski informēja UK locekļus par ES fondu finanšu progresu u.c. ar ES fondu ieviešanu un uzraudzību saistītiem jautājumiem.

2.6.3. Informācija par ikgadējām sanāksmēm ar EK par ES fondu ieviešanu

175. Saskaņā ar Regulas Nr.1083/2006 68.pantu katru gadu tika organizēta ikgadējā tikšanās ar EK pārstāvjiem, lai pārrunātu ERAF un KF ieviešanas jautājumus. Pēdējās ikgadējās

⁴² Informācija par UK un tās sēžu laika grafiku pieejama ES fondu mājas lapā – <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1210>.

⁴³ <https://komitejas.esfondi.lv/o/ layouts/15/start.aspx#/SitePages/S%C4%81kums.aspx>

tikšanās laikā, kas notika 2015.gada 25.novembrī, EK pārstāvjiem tika sniegta informācija par ES fondu ieviešanas finanšu rezultātiem, sasniegtajiem rādītājiem, gūto pieredzi ES fondu 2007. – 2013.gada plānošanas periodā, kas izmantojama ieviešot 2014. - 2020.gada plānošanas periodu.

176. Tikšanās laikā uzsvars tika likts uz DP stratēģiskajiem īstenošanas aspektiem, ieviešanas beigu posmu un slēgšanas progresu, jautājumiem, kas saistīti ar esošo vadības un kontroles sistēmu, gūtajām mācībām un secinājumiem, kas tiks ņemti vērā ieviešot ES fondu 2014. – 2020.gada plānošanas periodu. Visas saņemtās rekomendācijas no EK pārstāvjiem ir ņemtas vērā un jau ieviestas.

2.6.4. ES fondu vadības informācijas sistēma

177. VIS veidota kā centrāla tīkla sistēma, kas pieejama visām ES fondu vadībā iesaistītajām institūcijām (VI, maksājumu iestādei, RI, SEI, AI, SI, IUB). VIS tiek uzkrāti dati par 2004.-2006.gada ES struktūrfondu un KF un 2007.-2013.gada ES struktūrfondu un KF finansētiem projektiem. VIS ir viens no galvenajiem instrumentiem efektīvas ES fondu uzraudzības nodrošināšanai.
178. VIS Datu analīzes rīka funkcionalitāte nodrošina standarta un nestandarta pieprasījumu veidošanu un rezultātu iegūšanu, datu analīzi no augstākā līmeņa uz zemāko, rezultātu eksportu uz citiem formātiem un citas datu analīzei svarīgas funkcijas.
179. Salīdzinot VIS lietotāju skaitu un izmaiņu dinamiku, pēdējos gados lietotāju skaits ir salīdzinoši nemainīgs – aptuveni 710 lietotāju līmenī.
180. Visā plānošanas periodā tika nodrošināta VIS ievadīto datu pastāvīga pārbaude un kvalitātes uzraudzība:
- Lai visām iesaistītajām pusēm nodrošinātu vienotu izpratni par datu vadīšanu VIS, 2010.gada decembrī VI sagatavoja biznesa rokasgrāmatu⁴⁴, kas vienkopus apkopo uzdotos jautājumus un VI sniegtās atbildes un skaidrojumus par VIS lietošanu. Biznesa rokasgrāmata tiek regulāri aktualizēta un papildināta ņemot vērā uzlabojumus sistēmā un identificētos problēmjautājumus, kuriem bija nepieciešami papildu detalizēti skaidrojumi. Biznesa rokasgrāmata pieejama VIS sadaļā „Palīdzība”.
 - Atbilstoši starpresoru vienošanās noteiktajam, datiem, kas ir ievadīti VIS vai automātiski tiek transportēti no lokālās informācijas sistēmas uz VIS, jābūt pilnīgi un pareizi ievadītiem. Dati, kas nav ievadīti pilnīgi (visi obligāti aizpildāmie lauki), vai dati, kas ir ievadīti nepareizi (piemēram, lauks, kurā jābūt ievadītam ciparam, ir aizpildīts vārdiem), tika noraidīti datu importa procesā. Sistēmā iestrādāts „četrus acu princips”, kas nozīmē, ka viens lietotājs ievada datus, savukārt otrs lietotājs pārbauda datus un apstiprina to pareizību. Dati, kas ir ievadīti ES fondu VIS sistēmā, bet nav apstiprināti, netika iekļauti standartpārskatos un/vai datu analīzes rīka datu izvilkumos.
 - Papildus VI izstrādāja datu kvalitātes (datu integritāte, uzticamība un pilnīgums) pārbaudes lapas, kuras reizi mēnesī aizpildīja AI un SI un iesniedza VI (noteikts starpresoru vienošanās). Katrai institūcijai, kas ievada vai automātiski transportē datus VIS, bija papildus jāpārbauda ievadītie vai transportētie dati, izmantojot datu analīzes rīku un aizpildot datu kvalitātes pārbaudes lapu. Pārbaudes lapai jābūt aizpildītai par katru DP aktivitāti, kas ir attiecīgās institūcijas pārziņā. Ja informācija, kas ir lokālajā informācijas sistēmā, vai institūcijām pieejamā informācija neatbilst tai informācijai,

⁴⁴ VIS biznesa rokasgrāmata pieejamā šeit -<http://www.esfondi.lv/vadibas-informacijas-sistema>

kas ir ievadīta vai transportēta centrālajā informācijas sistēmā (VIS), institūcijām bija jānorāda šīs pozīcijas un jāizskaidro nepilnības. Starpresoru vienošanās ar AI un SI nosaka, ka šādas nepilnības ir jānovērš 10 darbdienu laikā no nepilnības konstatēšanas brīža. Reizi mēnesī pēc AI un/vai SI datu kvalitātes pārbaūžu lapu saņemšanas, VI atbildīgie darbinieki izvērtēja un pārbaudīja AI un SI sniegto informāciju par datu kvalitāti VIS sistēmā saskaņā ar iekšējo kārtību. Ja tika konstatētas neatbilstības datos un/vai datu kvalitātes lapās, par to tika ziņots AI un/vai SI atbildīgajiem darbiniekiem, kuru uzdevums ir novērst identificētās neatbilstības;

- d) Tāpat VI katru mēnesi veica ievadīto vai transportēto datus pārbaudi, lai nodrošinātu, ka visi nepieciešamie dati saskaņā ar biznesa loģiku ir ievadīti (piemēram, līdz ar projekta statusa maiņu, dati pieaug). Ja VI konstatēja nepilnības ievadītajos vai transportētajos datos, tā informēja AI/SI, kurai atbilstoši starpresoru vienošanās nepilnības bija jānovērš 10 darbdienu laikā no brīža, kad saņemta informācija no VI.
- e) Par būtiskām nepilnībām VIS datu kvalitātē VI sniedza informāciju SEI, sniedzot ikmēneša apliecinājumu par VIS datu pilnīgumu un korektumu.

181.Lai palielinātu veiktspēju, 2014.gadā sistēma tika atjaunināta no 32bitu serveru arhitektūras uz 64bitu serveru arhitektūru. Kā arī regulāri tika atjaunināta biznesa analīzes platforma uz jaunākajām versijām.

2.6.5. Informācija par izvērtēšanas pasākumiem

182.Lai nodrošinātu ES fondu piešķirtā finansējuma efektīvu izmantošanu, VI saskaņā ar Regulas Nr.1083/2006 47.pantu veic tematisko izvērtēšanu. Šajā sadaļā ir sniegta informācija par izvērtējumu plāna ieviešanu, kā arī par plānotajiem *ex-post* izvērtējumiem. 2015.gadā DP netika veikti izvērtējumi.

2015. gadā veiktie izvērtējumi

183.2015.gada februārī noslēdzās SIA Corporate Consulting pētījums (pasūtītājs FM) "Izvērtējuma veikšana un metodikas par vienkāršoto izmaksu (vienotās likmes (flat-rate), standarta likmes vienības izmaksas (standard scales of unit cost), vienreizējie maksājumi (lump sum)) noteikšanu un piemērošanu ES fondu 2014.–2020.gada plānošanas periodam izstrādāšana", kurā tika sniegts pārskats par ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas perioda pieredzi vienkāršoto izmaksu metožu pielietošanā un izvērtēta ES fondu 2014.-2020.gada plānošanas perioda regulējošā bāze, kā arī sniegts vērtējums par vienkāršoto izmaksu metožu pielietošanas iespējām ESF, ERAF un KF projektos. ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā vienkāršoto izmaksu metodes bija iespējams piemērot tikai ESF projektos. Pārsvārā tika izmantota netiešo izmaksu vienotā likme, standarta vienas vienības izmaksas tika izmantotas tikai dažos projektos, bet kopsummas vienreizējais maksājums netika izmantots vispār.

184.Izvērtējumā konstatēts, ka, lai samazinātu finansējuma saņēmēja administratīvo resursu patēriņu un ES fondus kontrolējošo iestāžu resursu patēriņu, jaunajā plānošanas periodā nepieciešams radīt apstākļus (normatīvo regulējumu) daudz plašākai vienkāršoto izmaksu metožu piemērošanai. Analizētas iespējas paplašināt vienkāršoto izmaksu metožu piemērošanas jomas, iespējas izmantot vienkāršotās izmaksas ESF, ERAF un KF projektos, kā arī izstrādātas metodikas, kuras pēc iespējas precīzi atbilstu finansējuma saņēmēju reālajām vajadzībām. Balstoties uz izvērtējuma secinājumiem, VI izstrādāja un 2015.gada 27.martā apstiprināja trīs vienkāršoto izmaksu piemērošanas metodikas: 4.2. „Metodika par vienreizējā maksājuma piemērošanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā”, 4.3. „Metodika par netiešo izmaksu vienotās likmes piemērošanu projekta

izmaksu atzīšanā 2014.–2020.gada plānošanas periodā”, 4.4. „Metodika par vienības izmaksas standarta likmes piemērošanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā”.

Izvērtēšanas plāna ieviešana

185.2015.gadā ES fondu izvērtēšanas plāns 2007. – 2013.gadam⁴⁵ ir ieviests atbilstoši plānotajām aktivitātēm. ES fondu izvērtēšanas plāns 2007. – 2013.gada plānošanas periodam izstrādāts, balstoties uz EK ieteikumiem un metodiskajiem norādījumiem par izvērtēšanas veikšanu, saskaņā ar Regulas Nr.1083/2006 48.pantu, kā arī ņemot vērā MK 2009.gada 27.oktobra noteikumos Nr.1238 “Eiropas Savienības fondu ieviešanas uzraudzības un izvērtēšanas kārtība” noteiktās prasības.

186.Lai nodrošinātu sekmīgu izvērtēšanas procesa pāreju starp plānošanas periodiem, 2015.gada 30.aprīlī UK apstiprināts ES KP izvērtēšanas plāns 2014. – 2020.gadam. Izvērtēšanas plānā iekļauti izvērtējumi gan par 2007. – 2013.gada plānošanas perioda DP, gan izvērtējumi 2014. – 2020.gada plānošanas perioda programmu lietderības, efektivitātes un ietekmes novērtēšanai.

Rekomendāciju ieviešana

187.Rekomendāciju ieviešanas plāns regulāri tiek aktualizēts ES fondu Tematiskās izvērtēšanas konsultatīvajā darba grupā, izvērtējot piedāvātās rekomendācijas. Kopumā rekomendāciju ieviešanas plānā ir iekļauts 101 ieteikums, kurš attiecināms uz 2014. – 2020.gada ES fondu plānošanas periodu, 57 ieteikumi no tiem – stratēģiski, 54 ieteikumi ir ieviesti pilnībā, no tiem 26 – stratēģiski, 11 ieteikumi ir ieviesti daļēji, no tiem 7 – stratēģiski.

188.Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanas sistēmas efektivizācijas iespēju izvērtējuma (FM; 2013) rezultātā izstrādātie ieteikumi ieviešanas sistēmas uzlabošanai iestrādāti:

- Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.—2020.gada plānošanas perioda vadības likumā;
- MK noteikumos Nr.77 “Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda projektu pārbaužu veikšanas kārtība 2014 – 2020.gada plānošanas periodā”;
- MK noteikumos Nr.784 “Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu 2014.–2020.gada plānošanas periodā”;
- Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda izvērtēšanās plānā 2014. – 2020.gadam;
- VI horizontālajās vienkāršoto izmaksu metodikās.

Plānotie 2007. – 2013.gada plānošanas perioda *ex-post* izvērtējumi

189.2016.gadā noris darbs pie vairāku noslēguma (*ex-post*) izvērtējumu veikšanas par ES fondu ieguldījumiem 2007. – 2013.gada plānošanas periodā:

1. ES fondu ieguldījumu izvērtēšana zinātnes, pētniecības un inovāciju pasākumu atbalstam 2007 – 2013 un šo ieguldījumu ietekmes noteikšana.

⁴⁵

http://www.esfondi.lv/upload/Petijumi_un_izvertejumi/20140606_ES_fondu_izvertesanas_plans_2007_2013.pdf

2. ES fondu ieguldījumu izvērtēšana uzņēmējdarbības atbalstam 2007 – 2013 un šo ieguldījumu ietekmes noteikšana.
3. ES fondu ieguldījumu izvērtēšana satiksmes pasākumu atbalstam 2007 – 2013 un šo ieguldījumu ietekmes noteikšana.

190. Minēto *ex-post* izvērtējumu noslēguma ziņojumi, atbilstoši plānotajiem iepirkumu izsludināšanas un gala nodevumu sagatavošanas termiņiem, būs pieejami 2017.gadā.

2.7. Finanšu vadība un kontrole

191. Šajā sadaļā aprakstīti pasākumi, kurus veica ES fondu vadībā iesaistītās institūcijas, lai nodrošinātu ES fondu ieviešanas kvalitāti un efektivitāti, vadības un kontroles sistēmās, izvērtējumu, veiktajām vadības un kontroles sistēmas pārbaudēm (deleģēto funkciju pārbaudēm, virspārbaudēm, PPĪV, maksājumu pieprasījumu pārbaudēm, kā arī IUB un AI/SI veiktajām iepirkumu pirmspārbaudēm), 2015.gadā un 2016.gada pirmajā pusē veiktiem ES fondu vadības un kontroles sistēmas auditiem, sertificēto izdevumu revīziju⁴⁶, kā arī SEI veiktajām pārbaudēm pirms izdevumu deklarāciju apstiprināšanas (informācija par minētiem auditiem un revīzijām līdz 2014.gadam ir atrodama iepriekšējos gada ziņojumos attiecīgajā sadaļā), iekļauta arī informācija par veiktajām finanšu korekcijām un atkāroti izmaksātu finansējumu atbilstoši Regulas Nr.1083/2006 98.panta 2.punktam.

2.7.1. Vadības un kontroles sistēmas apraksts

192. ES fondu vadības un kontroles sistēmas izveidošanas mērķis ir nodrošināt efektīvu ES fondu vadību, un tās pamatā ir vienotas pamatprasības un pamatprincipi, kas noteikti ES un nacionālajos normatīvajos dokumentos. ES fondu vadības un kontroles sistēmas apraksts saskaņā ar Regulas Nr.1828/2006 21.panta prasībām no EK puses tika apstiprināts 2009.gada 4.jūnijā. Vadības un kontroles sistēmas apraksts ir aktualizēts uz 2016.gada 30.jūniju⁴⁷, un vadības un kontroles sistēmas aktuālā versija ir pieejama tīmekļa vietnē <http://www.esfondi.lv/ieviesanas-sistema>.

2.7.2. Vadības un kontroles sistēmas novērtējums

193. Saskaņā ar ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības likumu un MK 2012.gada 24.jūlija noteikumiem Nr.501 „Kārtība, kādā nodrošina revīzijas iestādes funkcijas Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā” FM ES fondu revīzijas departaments nodrošina RI funkcijas.

194. Atbilstoši Regulas Nr.1083/2006 62.panta 1.punkta d) apakšpunktā noteiktajam RI sagatavo un iesniedz EK Gada kontroles ziņojumu un Atzinumu par ES fondu vadības un kontroles sistēmas darbības efektivitāti, lai nodrošinātu pietiekamu pārlicību, ka EK iesniegtās izdevumu deklarācijas ir pareizas, un līdz ar to nodrošinot pietiekamu pārlicību, ka attiecīgie darījumi tika veikti likumīgi un pareizi. Gada kontroles ziņojums tiek izstrādāts un iesniegts EK līdz katra gada 31.decembrim, izmantojot SFC2007 sistēmu, kā arī ir pieejams ES fondu tīmekļa vietnē <http://www.esfondi.lv/page.php?id=854>.

195. Balstoties uz 2015.gadā veikto vadības un kontroles sistēmas auditu rezultātiem un sertificēto izdevumu izlases revīziju rezultātiem 2015.gada decembrī atbilstoši regulu

⁴⁶ RI, veicot sertificēto izdevumu izlases pārbaudes, pārbauda atsevišķus projektus. Kā arī veicot vadības un kontroles sistēmas auditus, lai gūtu pārlicību par EK definētajām pamatprasībām un kritērijiem, izlases veidā tiek atlasīts reprezentatīvs projektu skaits viedokļa sniegšanai

⁴⁷ Atbilstoši VI vadlīnijām Nr. 10.8. “Vadlīnijas par vadības un kontroles sistēmas apraksta aktualizāciju” ES fondu vadošā iestāde līdz kārtējā gada 31.oktobrim nodrošina sistēmas apraksta aktualizēšanu.

prasībām RI iesniedza EK Gada kontroles ziņojumu un Audita atzinumu par Latvijā izveidotās ES fondu vadības un kontroles sistēmas darbības efektivitāti (visās trīs DP) un 2014.gadā deklarēto izdevumu likumību un pareizību.

196. Balstoties uz 2016.gadā uzsāktā slēgšanas audita rezultātiem, uz ES fondu 2007-2013.gada plānošanas perioda slēgšanas brīdi vadības un kontroles sistēmas vērtējums saglabājas 2.kategorijā un atklātais kļūdas līmenis 2015.gadā un 2016.gadā deklarētajiem izdevumiem ir 0,28%, kas ir zemākais kļūdas līmenis plānošanas periodā (2009.gadā deklarētajiem izdevumiem kļūdas līmenis ir bijis 8,58%⁴⁸, 2010.gadā – 0,92% 2011.gadā – 1,29%, 2012.gadā – 1,65% un 2013.gadā – 1,06%), kļūdu līmenis ir zemāks par EK noteikto būtiskuma sliekšni (2%).
197. Detalizēta informācija par izveidoto vadības un kontroles sistēmu efektivitātes darbību un to novērtējumu, ir sniegta 2.7.9.sadaļā [„ES fondu vadības un kontroles sistēmas auditi”](#).

2.7.3. Deleģētu funkciju pārbaudes

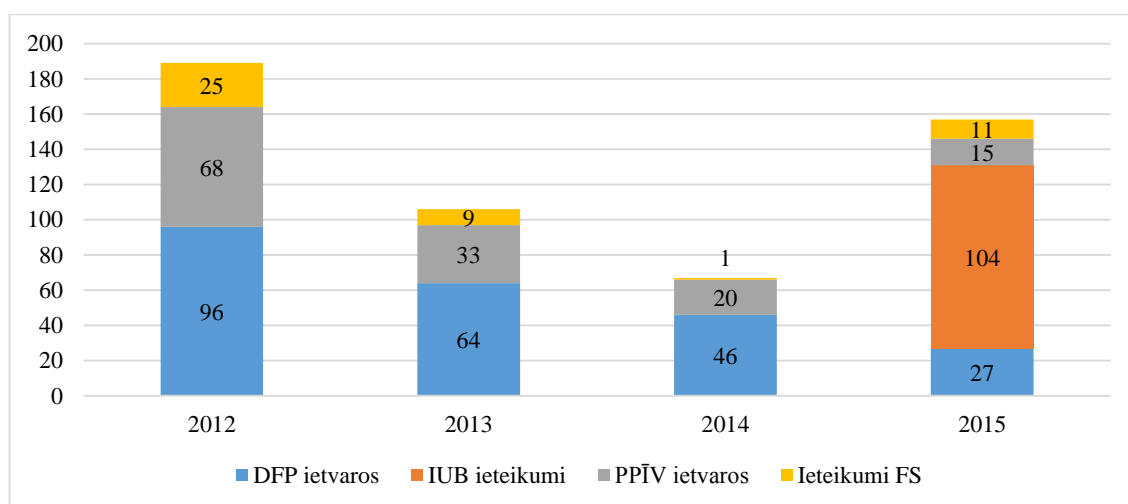
198. VI kopš 2012.gada (un līdz 2015.gadam) veica uzraudzības pārbaudes pie iestādēm, kurām 2007.-2013.gada plānošanas periodā deleģētas VI funkcijas saskaņā ar Regulas Nr.1083/2006 59.panta 2. punktu un 60.pantu. Uzraudzības pārbaūžu ietvaros tiek novērtēta iestādēm deleģēto funkciju izpildes kvalitāte kopumā, ne dalījumā pa DP (līdz ar to informācija par šo pārbaūžu skaitu sniegta par visām DP kopā), ar mērķi gūt pārlicību, ka iestādes darbība nerada risku attiecībā uz atbilstošu vadības un kontroles sistēmas darbību, nav pieļautas sistēmiskas kļūdas, un vadošā iestāde var paļauties uz iestādes veiktajām darbībām. VI deleģēto funkciju pārbaūžu ietvaros, izmantojot uz risku balstītu pieeju, tiek atlasīti projekti no dažādām DP, kur, ņemot vērā konkrēto projektu specifiku un iepriekš veiktās pārbaudes tajos, pārbaūžu apjomā pamatā tiek iekļautas tās jomas, kurās katrā iestādē ir konstatēti trūkumi (vai saņemta informācija par trūkumiem no trešajām personām vai citos forumos) un izteikti ieteikumi to novēršanai (piemēram, iepirkumu pārbaudes kvalitāte, maksājumu pieprasījumu izskatīšanas termiņi, nepilnīga pārbaūžu projektu īstenošanas vietās (PPĪV) dokumentēšana u.c.).
199. VI deleģēto funkciju pārbaudes pie iestādēm tiek veiktas saskaņā ar VI deleģēto funkciju pārbaūžu plānu un katras pārbaudes rezultātā tiek sagatavots vienots ziņojums, kurā ietverti galvenie secinājumi, konstatējumi un ieteikumi konstatēto trūkumu novēršanai, atbilstoši pārbaūžu ietvaros konstatētajam. Tāpat VI, plānojot pārbaudes, ņem vērā citu kontrolējošo institūciju (RI, FM IAD u.c.) veikto pārbaūžu apjomus un jomas, lai novērstu pārbaūžu dublēšanos un nodrošinātu, ka visi veiktie auditi un kontroles aptver pēc iespējas plašāku auditu apjomu, pārbaūžu apjomiem maksimāli izvēloties tos projektus, kuros nav veikti auditi, kā arī, lai savlaicīgi reaģētu uz jomām, kurās jau citu auditu ietvaros konstatēti riski. Vienlaikus VI nodrošina arī operatīvo reaģēšanu uz problēmgadījumiem, situācijās, kad tiek saņemta informācija no trešajām personām, un nepieciešamības gadījumos veic kontroles par sūdzībās/iesniegumos minētajiem faktiem.
200. Plānošanas periodā VI kopumā visās trīs DP ir veikusi 41 deleģēto funkciju pārbaudi AI un SI: 2012.gadā – 13; 2013.gadā – 12; 2014.gadā – 12; 2015.gadā – 4. Deleģēto funkciju pārbaūžu ietvaros, kā arī veicot VI neatkarīgās PPĪV, visās trijās DP kopumā tika veiktas 158 PPĪV: 2012.gadā – 49; 2013.gadā – 41; 2014.gadā – 45; 2015.gadā – 23.

⁴⁸ Finanšu inženierijas instrumentu ietvaros konstatētajās sistēmiskajās neatbilstības

201. Ņemot vērā projektu risku pakāpi, kā arī ES fondu aktivitātes, kurās kļūdas līmenis pārsniedza 2% būtiskuma līmeni⁴⁹, VI DP ietvaros veica 43 PPĪV.

202. Veikto pārbažu rezultātā, VI izteica ieteikumus gan AI un SI, gan arī finansējuma saņēmējiem. Kopumā periodā no 2012.gada līdz 2015.gadam tika izteikti 519 ieteikumi, taču, lai korekti salīdzinātu datus pa gadiem, atsevišķi ir jāizdala ieteikumu skaits deleģēto funkciju pārbažu ietvaros, PPĪV ietvaros un ieteikumi finansējuma saņēmējiem. IUB izteiktie ieteikumi tikai 2015.gadā pirmo reizi tika grupēti atsevišķi no deleģēto funkciju pārbaudēm. Ja ņem vērā to, ka 2014.gadā tika veiktas pārbaudes pie 12 iestādēm, bet 2015.gadā tikai pie 4 un 2014.gadā izteikto ieteikumu skaits ir 46, savukārt, 2015.gadā – 27, vidēji rēķinot izteiktais ieteikumu skaits uz vienu iestādi ir pieaudzis par 2 reizēm (sk. 10. ilustrāciju). Tomēr tas neliecina, ka iestādes ir sākušas veikt tām deleģētās funkcijas nepietiekošā kvalitātē, jo atsevišķām iestādēm (piemēram, VRAA) trūkumi netika konstatēti vispār. 2015.gadā kā noslēdzošajā gadā VI īpašu uzmanību (t.sk. apjoma ziņā) veltīja to jomu pārbaudēm, kurās iepriekš vai arī citu auditu ietvaros bija konstatēti trūkumi vai riski.

Ilustrācija 10. Visās trīs DP VI izteikto ieteikumu skaits 2012-2015.gads



203. Būtiskākie konstatējumi tika identificēti procedūru pārbaudēs un PPĪV (t.sk. iepirkumu pirmspārbažu pēcpārbaudēs⁵⁰), tādējādi norādot uz to, ka iepirkumu pirmspārbaudes ir nepieciešamas, lai izvairītos no neatbilstību un finanšu korekciju iespējamības.

204. Jomās, kurās VI ir izteikusi ieteikumus, ir veikti sistēmiski uzlabojumi, precizējot ES fondu saistošos MK noteikumus, t.sk. ES fondu vadlīnijas, kā arī skaidrojot iestādēm un finansējuma saņēmējiem klātienē neskaidros jautājumus. Uzlabojumi ir ņemti vērā, izstrādājot 2014.-2020.gada plānošanas perioda sistēmu.

205. Veicot salīdzinājumu sadalījumā pa gadiem, kurās VI ir veikusi deleģēto funkciju pārbaudes, secināms, ka DP lielākais ieteikumu daudzums ir izteikts 2012.gadā, kas ir skaidrojams ar to, ka AI, SI un finansējuma saņēmēji dažādi interpretēja gan saistošajos MK noteikumos, gan vadlīnijās noteiktās prasības projektu ieviešanā un administrēšanā. Savukārt, pēc 2012.gada izteikto ieteikumu skaits samazinās, kas kopumā liecina par

⁴⁹ Kļūdas līmenis tika noteikts kā konstatētās neatbilstības kumulatīvi pret pieprasīto finansējumu.

⁵⁰ IUB veic pēcpārbaudi AI/SI veiktajām iepirkumu pirmspārbaudēm MK noteikumu Nr.419 „Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu” VII daļas izpratnē, pārliecinoties, ka pirmspārbažu veikšanas metodika tiek atbilstoši pielietota praksē, saskaņā ar IUB iekšējiem noteikumiem „Kārtība, kādā Iepirkumu uzraudzības birojs pārbauda atbildīgo iestāžu un sadarbības iestāžu veiktās iepirkumu pirmspārbaudes”.

uzlabojumiem un vienotu izpratni ES fondu ieviešanā. Ieteikumu skaits DP projektu pārbaūžu ietvaros: 2012.gadā – 41; 2013.gadā – 23; 2014.gadā – 19; 2015.gadā – 16.

206. Ieteikumu, kurus VI ir izteikusi pārbaūžu rezultātā, izpildi VI regulāri kontrolē un uzrauga. Ieteikumu ieviešanas process ir vērtējams pozitīvi, ņemot vērā, ka iestādes ieteikumus ir ieviesušas noteiktajos termiņos, bet gadījumos, kad ieteikumu ieviešana sākotnēji noteiktajā termiņā nav iespējama, iestādes ir lūgušas VI saskaņot termiņa pagarinājumu, norādot atbilstošu pamatojumu. Kopumā visi VI izteiktie ieteikumi ir ieviesti, izņemot divus, kuru ieviešana ir procesā un to ieviešanas termiņš vēl nav iestājies, jo ir pagarināts.
207. Noslēdzot 2015. gada pārbaudes, VI ir pabeigusi deleģēto funkciju pārbaudes iestādēs 2007.-2013. gada plānošanas perioda ietvaros, tomēr nepieciešamības gadījumā VI paredz veikt pārbaudes problēmgadījumos, t.sk. arī, ja tiks konstatēts, ka kāda no iestādēm neveic tai deleģētās funkcijas pēcuzraudzības periodā atbilstošā kvalitātē.
208. Kopumā pārbaūžu rezultātā ir gūta pārliecība, ka AI/SI saskaņā ar Regulas Nr.1083/2006 59.panta otro punktu un 60.pantu deleģētās funkcijas pilda atbilstošā kvalitātē.

2.7.4. Pārbaudes projektu īstenošanas vietās

Informācija par pārbaūžu veikšanas metodiku

209. Lai nodrošinātu deleģētās funkcijas efektīvu izpildi, VI ir noteikusi pamatprasības PPĪV MK noteikumos Nr.440⁵¹. Lai sniegtu atbalstu un vadlīnijas AI un SI pārbaūžu veikšanai, kā arī lai veicinātu iesaistīto institūciju vienotu pieeju pārbaūžu veikšanai projektu īstenošanas vietās, VI ir izstrādājusi MK noteikumu piemērošanas metodiku⁵², kas nosaka pamatprasības AI, SI, SEI iekšējām procedūrām par PPĪV, projektu risku izvērtējumu kritērijus un to veikšanas biežumu, rezultātu par PPĪV atspoguļošanu u.c.
210. Tā kā PPĪV ir viens no svarīgākajiem uzraudzības mehānismiem, ar kuru iespējams pārliecināties par ieguldīto investīciju atbilstību plānotajam un sasniegtā rezultāta ilgtspējību, nepārtraukti tika pilnveidots šo pasākumu veikšanas process un aktualizēta minēta metodika.
211. 2015. gada 17. novembrī tika apstiprināti grozījumi MK noteikumos Nr.140 un attiecīgi 2015. gada 23. decembrī veikti precizējumi VI metodikā 12.2. Būtiskākie precizējumi paredz termiņus un biežumu, kādos AI/SI veic projekta riska līmeņa noteikšanu, t.sk. gadījumos, kad ir iespējams veikt „nepilno” pārbaudi. Tāpat tika precizēti termiņi, kādos AI, SI veic PPĪV projekta pēcuzraudzības periodā.
212. Veicot deleģēto funkciju pārbaudes, VI secināja, ka iestādes bija aktualizējušas savas iekšējās procedūras atbilstoši VI veiktajiem precizējumiem metodikā, un iestādes veic pārbaudes atbilstoši MK noteikumos un VI metodikā noteiktajam. Tika konstatēti atsevišķi nebūtiski trūkumi, kas tika novērsti iestrādei noteiktajos termiņos.
213. Visas iestāžu iekšējās procedūras (gan aktualizētās, gan iepriekš spēkā bijušās) iestādes augšupielādē FM iekšējā tīmekļa vietnē, tādejādi nodrošinot, ka VI ir pieejama aktuāla

⁵¹ 2007. gada 26. jūnija MK noteikumi Nr.440 „Kārtība, kādā vadošā iestāde, sertifikācijas iestāde, sadarbības iestāde vai atbildīgā iestāde veic pārbaudi Eiropas Savienības fonda finansētā projekta īstenošanas vietā”, 2010. gada 16. februāri no jauna izdoti MK noteikumi Nr. 140 „Kārtība, kādā vadošā iestāde, sertifikācijas iestāde, sadarbības iestāde vai atbildīgā iestāde veic pārbaudi Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansētā projekta īstenošanas vietā” (turpmāk – MK noteikumi Nr.140).

⁵² Vadošās iestādes metodika Nr. 12.2. „Eiropas Savienības fondu vadošās iestādes metodika pārbaūžu veikšanai Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansētā projekta īstenošanas vietā 2007.-2013. gada plānošanas periodā” (turpmāk – vadošās iestādes 12.2. metodika) - http://www.esfondi.lv/upload/00-vadlinijas/vadlinijas_2015/12-2_metodika_23.12.2015.pdf

informācija par AI/SI iekšējām procedūrām, vienkāršojot un atvieglojot informācijas apriti šajā jomā.

214. Pārbaudes varēja veikt trijos ES fondu projektu īstenošanas posmos: pirms līguma vai vienošanās par projekta īstenošanu noslēgšanas, ES fonda projekta īstenošanas laikā un pēc pēdējā maksājuma veikšanas finansējuma saņēmējam. Pārbaudu biežumu nosaka, ņemot vērā projekta riska līmeni⁵³ – augsts, vidējs vai zems. Pamatojoties uz risku izvērtējumu, AI vai SI veica pārbaudi: vismaz reizi gadā augsta riska projektiem; vismaz reizi projekta īstenošanas laikā vidēja riska projektiem; pēc nejaušības principa izlases veidā izvēlētiem zema riska projektiem, nodrošinot, ka katrs projekts var tikt izvēlēts pārbaudes veikšanai.
215. Arī pārbaudes pēc pēdējā maksājuma veikšanas finansējuma saņēmējam tiek veiktas, pamatojoties uz risku izvērtējumu: zema un vidēja riska projektiem – izlases veidā; augsta riska projektiem – ne retāk kā reizi piecu vai triju⁵⁴ gadu laikā.
216. PPĪV rezultātā izteiktie ieteikumi regulāri tika uzraudzīti un visa informācija tika ievadīta VIS. VI izmantoja šo informāciju, lai sagatavotu apliecinājumu, ka VIS iekļauto datu kvalitāte ir atbilstoša, nav konstatēti būtiski trūkumi VIS un, ka VI nodrošina Regulas Nr.1083/2006 60.pantā minēto darbību izpildi.

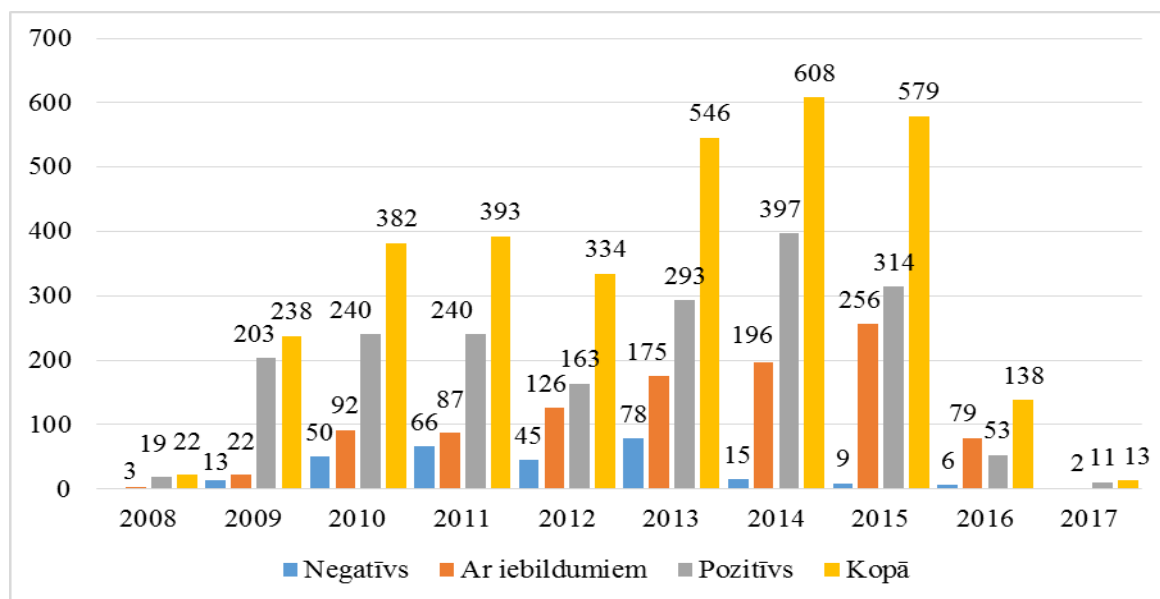
2007-2013.gada plānošanas periodā DP ietvaros VI veiktās PPĪV

217. Vadošā iestāde regulāri veica PPĪV veikšanas procesa uzraudzību, lai tiktu ievērota PPĪV intensitāte atbilstoši projektu risku līmeņiem, kas noteikts normatīvos aktos un metodikā. Būtiski pārkāpumi netika konstatēti. Ja pārskata periodā bija konstatēta zemāka pārbaudu intensitāte nekā noteikts normatīvos aktos un metodikā vai konstatēti riski, vadošā iestāde ir lūgusi AI/SI skaidrojumu, t.sk. par plānoto rīcību (ja attiecināms). Tuvojoties 2007 - 2013.gada perioda izdevumu attiecināmības perioda beigām, arvien lielākā uzmanība tika pievērsta projektu pēcuzraudzībai. Kopumā tika ievērots normatīvos aktos noteiktais pēcuzraudzības pārbaudu apjoms.
218. DP ietvaros kopumā veiktās 3253 PPĪV (t.sk. PPĪV pirms līguma slēgšanas, projekta īstenošanas laikā un pēc projekta beigām) 1743 projektu īstenošanas vietā (t.sk. atsaukto, noraidīto un pārtraukto), t.sk. 1394 īstenotajos projektos jeb 30,4% no DP īstenoto projektu skaita. Detalizēta informācija par veiktajām PPĪV sadalījumā pa atzinumu veidiem attēlota zemāk esošajā ilustrācijā.

⁵³ Riska līmeni nosaka atbilstoši MK noteikumu Nr. 140 "Kārtība, kādā vadošā iestāde, sertifikācijas iestāde, sadarbības iestāde vai atbildīgā iestāde veic pārbaudi Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda finansētā projekta īstenošanas vietā" 7.punktam.

⁵⁴ Atbilstoši normatīvajiem aktiem par attiecīgās aktivitātes vai apakšaktivitātes īstenošanu

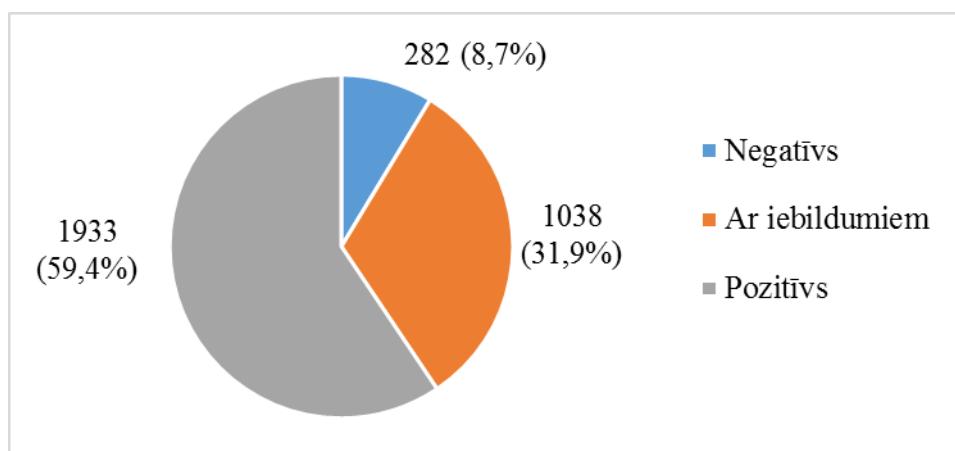
Ilustrācija 11. DP ietvaros 2008.-2017. gadā AI/SI veiktajās pārbaudes projektu īstenošanas vietā kopā, t.sk., sadalījumā pa atzinuma veidiem (VIS dati)⁵⁵



219. Vislielākais pārbaūžu skaits veikts projektu īstenošanas laikā - 69,0% no kopēja pārbaūžu skaita, 17,5% pārbaudes veiktas pirms līguma noslēgšanas un 13,5% pārbaūžu ir veiktas pēc projektu pabeigšanas, pēcpārbaudes turpināsies līdz projektu pēcuzaudzības perioda beigām. Kopējais pārbaūžu skaits pa gadiem kopš 2014.gada samazinās, kas skaidrojams ar projektu ieviešanas tuvošanos noslēgumam, šī tendence turpināsies arī pēcuzaudzības periodā. Kopumā lielākais PPĪV skaits tika veikts 2.1.2.4.aktivitātē “Augstas pievienotas vērtības investīcijas” (26,5% no veiktajām PPĪV) un 2.3.1.1.1.apakšaktivitātē “Ārējo tirgu apgūšana – ārējais mārketing” (21,2% no veiktajām PPĪV), kas ir skaidrojams ar lielu īstenojamo projektu skaitu šajās aktivitātēs.

220. Analizējot veikto PPĪV rezultātus, ir secināms, ka kopumā lielākā daļa pārbaūžu, t.i. 59,4% no visām PPĪV noslēdzās ar pozitīvu rezultātu, 31,9% ar iebildumiem un 8,7% ar negatīvu rezultātu.

Ilustrācija 12. DP ietvaros veikto pārbaūžu projektu īstenošanas vietās rezultāti (VIS dati)



⁵⁵ PPĪV tika uzsāktas 2008.gadā un turpināsies līdz projektu pēcuzaudzības perioda beigām (pēc projektu īstenošanas beigām tiks veiktas pēcpārbaudes), ilustrācijā Nr.11 sniegti dati par pārbaudēm uz 31.01.2017

221. Biežāk konstatētie trūkumi saistīti ar publicitātes prasību pārkāpumiem, dokumentu noformēšanas un glābšanas noteikumu pārkāpumiem, kā arī attaisnojošu dokumentu trūkumu, ko iespējams novērst.
222. VI veic pastāvīgu uzraudzību par veiktajām PPĪV, analizējot PPĪV rezultātus un uzraugot trūkumu novēršanas gaitu, izmantojot VIS ievadītos datus, kā arī sniedzot apliecinājumu SEI. Nenovērsto trūkumu potenciāla ietekme uz deklarējamiem izdevumiem var būt līdz 1 820,2 tūkst. *euro*⁵⁶, un nepieciešamības gadījumā to segs deklarētās virsstaistības. Gadījumā, ja trūkumi netiks novērsti, tiks konstatētas neatbilstības un uzsākta izdevumu atgūšana.

2.7.5. Maksājumu pieprasījumu pārbaudes DP ietvaros

223. Plānošanas periodā MP veiktajās pārbaudēs DP ietvaros pārbaudīti 4608 projekti⁵⁷ iesniegtie 8118 MP par kopējo summu 1 445,2 milj. *euro*⁵⁸. Neatbilstības konstatētas vairāk kā 1700 gadījumos (78% jeb lielākā daļa no visām neatbilstību atklāšanas metodēm) par kopējo summu virs 10 milj. *euro* jeb 0,7% no kopējās plānošanas periodā pieprasītas summas. Tika pārbaudīti visi iesniegtie MP, kas ļāva savlaicīgi konstatēt neatbilstoši veiktos izdevumus un neveikt maksājumu finansējuma saņēmējiem par tiem.
224. Izvērtējot informāciju par MP pārbaudēs konstatētajiem pārkāpumiem ar finansiālo ietekmi, var secināt, ka biežāk sastopamie pārkāpumi ir saistīti ar noteikto ES fondu aktivitātes ieviešanas vai vienošanās par projekta īstenošanu nosacījumu neievērošanu, kā arī ar publisko iepirkumu vai konkurences normu neievērošanu (papildus informācija par DP ietvaros konstatētajām neatbilstībām un atgūtajiem maksājumiem skatīt 2.7.12. sadaļā „[Atmaksāts vai atkāroti izmantots atbalsts](#)”).
225. Jāatzīmē, ka tā kā lielākā daļa atklāto trūkumu ar finansiālo ietekmi bija konstatēta, veicot MP pārbaudi pirms maksājuma veikšanas, vai arī izdevumi tika ieturēti no nākamā MP, tādejādi novēršot nepieciešamību uzsākt procedūru par neatbilstoši veikto izmaksu atgūšanu.
226. Veicot deleģēto funkciju pārbaudes, VI izlases veidā ir nodrošinājusi virskontroli pār AI/SI veiktajām MP pārbaudēm. Šo pārbaudžu ietvaros būtiski trūkumi nav konstatēti.

2.7.6. Iepirkumu pārbaudes

227. Saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību IUB veica ES fondu projektu iepirkuma dokumentācijas un iepirkuma procedūras norises izlases veida pārbaudes, vienlaikus ņemot vērā arī AI/SI izteiktos lūgumus par konkrētu iepirkumu iekļaušanu IUB pirmspārbaudžu plānā. Kopš 2012. gada iepirkumu pārbaudes izlases veidā veic arī AI/SI.
228. Pirmspārbaudžu veikšanai ir daudz priekšrocību, galvenokārt, savlaicīgi tiek konstatētas neatbilstības iepirkuma dokumentācijā un norisē (pārkāpumu prevencija), potenciālo pasūtītāju un finansējuma saņēmēju izglītošana par iepirkumu tematiku, kas mazina izdevumu neattiecināšanas risku. Informācija par biežāk sastopamajām kļūdām ES fondu

⁵⁶ Informācija par nenovērstiem trūkumiem uz 31.01.2017.

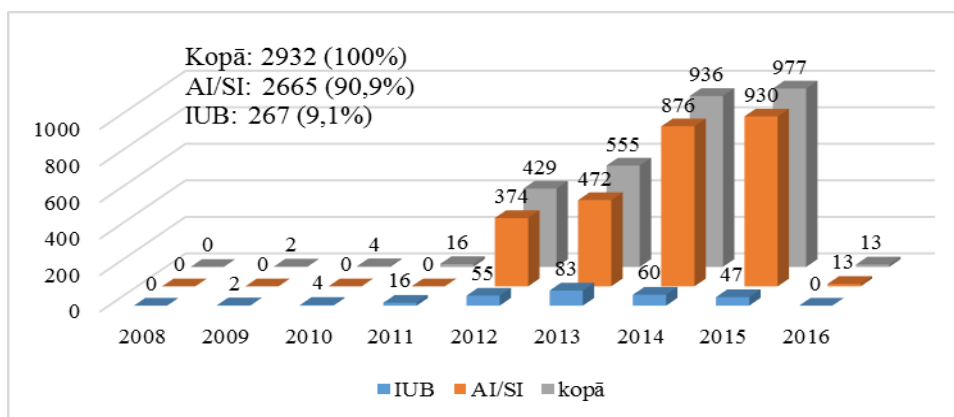
⁵⁷ Iekļauta informācija par visās Tehniskās palīdzības aktivitātēs (arī DP “Cilvēkresursi un nodarbinātība” un DP “Infrastruktūra un pakalpojumi”) veiktajām maksājumu pieprasījumu pārbaudēm, jo finansējuma saņēmēji īsteno projektus vairāku Tehniskās palīdzības aktivitāšu ietvaros.

⁵⁸ DP aktivitāšu ietvaros plānošanas periodā iesniegto maksājumu pieprasījumu kopējo attiecināmo izdevumu daļa.

projektu iepirkumos⁵⁹ un normatīvo aktu skaidrojumi⁶⁰ tiek regulāri aktualizēta IUB mājas lapā, kā arī AI un SI mājas lapās.

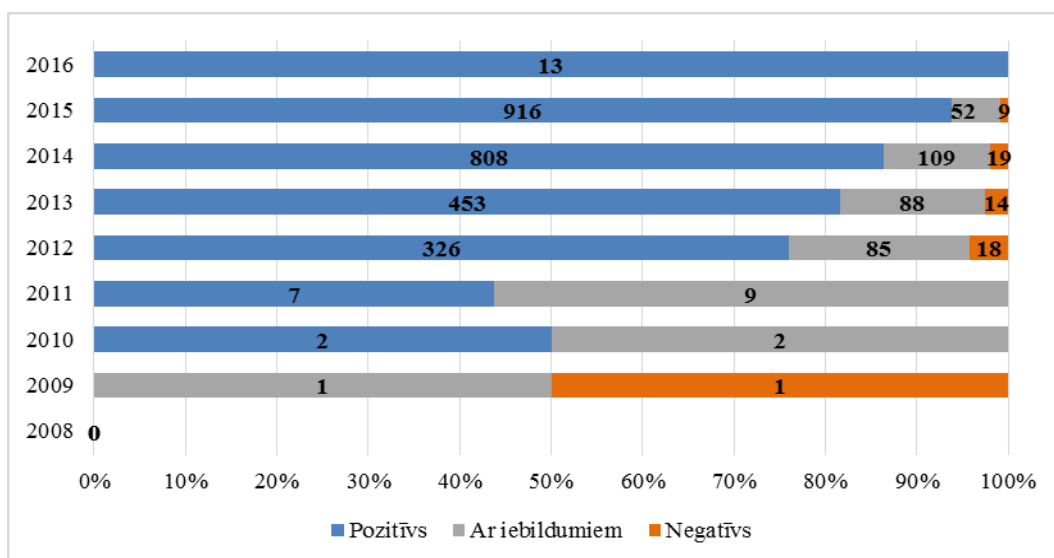
229. Analīze ziņojumā par IUB un AI/SI veiktajām pārbaudēm un biežāk konstatētiem pārkāpumiem ir sniegta zemāk.

Ilustrācija 13. DP ietvaros 2008.-2016.gadā IUB un AI/SI veiktajās iepirkumu pārbaudēs, skaits (VIS dati)⁶¹



230. Ņemot vērā 16. ilustrācijas datus, secināms, ka pārbažu skaita statistika atspoguļo projektu īstenošanas intensitāti un izsludināto iepirkumu skaitu plānošanas periodā – līdz 2011. gada beigām īstenošanā esošo projektu un iepirkumu skaits bija neliels, sākot ar 2012. gadu, kad iepirkumu pārbaudes sāka veikt arī AI/SI, pārbažu skaits ir strauji palielinājies, maksimumu sasniedzot 2015. gadā.

Ilustrācija 14. DP ietvaros 2008.-2016.gadā IUB un AI/SI veiktajās iepirkumu pārbaudēs sniegtie atzinumi, skaits (VIS dati)⁶²



231. Dati par pārbažu atzinumu veidu liecina, ka sākot ar 2012. gadu pozitīvo pārbažu skaits pakāpeniski ir palielinājies, šī tendence ir saglabājusies līdz pat 2016. gadam, kad ir veiktas

⁵⁹Biežāk sastopamās kļūdas ES fondu projektu iepirkumos <http://www.iub.gov.lv/node/183>

⁶⁰Skaidrojumi, kas saistīti ar Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likumu un Publisko iepirkumu likumu pieejami šeit <http://www.iub.gov.lv/node/98>

⁶¹ VIS ievadīta informācija attiecībā uz katru projektu, kura ietvaros tiek veikta pirmspārbaude.

⁶² VIS ievadīta informācija attiecībā uz katru projektu, kura ietvaros tiek veikta pirmspārbaude.

pēdējās pārbaudes, kas liecina, ka AI/SI veiktie dažādie riska mazināšanas pasākumi tai skaitā uzlabota informācijas apmaiņa ar finansējuma saņēmējiem, publicējot mājas lapā informatīvus materiālus, piedaloties un organizējot semināros un skaidrojot līgumu nosacījumus, ir bijuši veiksmīgi un rezultatīvi un palielinoties pārbažu skaitam, konstatēto pārkāpumu skaits ir samazinājies.

232. Atzinums ar iebildumiem tika sniegts, piemēram, kad iepirkumā ir konstatēti pārkāpumi, bet tos ir iespējams novērst iepirkuma procedūras laikā, savukārt negatīva atzinuma gadījumā projekta iepirkumā ir konstatēti tādi pārkāpumi, kurus nav iespējams novērst uzsāktās iepirkuma procedūras laikā un kuri var ietekmēt lēmumu par iepirkuma tiesību piešķiršanu un AI/SI var lemt par neatbilstību konkrētajā iepirkumā. Konstatēto neatbilstību apjoms par iepirkumu normatīvo aktu pārkāpumiem ir sniegts 2.7.12.sadaļā [“Atmaksāts vai atkārtoti izmantots atbalsts”](#).

233. Zemāk ir sniegta informācija atsevišķi par IUB un AI/SI veikto iepirkumu biežāk sastopamiem pārkāpumiem.

IUB iepirkumu pārbaudes

234. IUB konstatētie raksturīgākie pārkāpumi iepirkuma dokumentācijā un procedūras norisē ir sekojoši:

- pārāk augstu un komplicētu kvalifikācijas prasību izvirzīšana (piemēram, pārāk liels pieredzes pārbaudei pieprasīto objektu daudzums; prasība uzrādīt pārāk specifiskus objektus, pieredzes prasības nesaistītas ar iepirkuma priekšmetu u.tml.);
- PIL regulējumam neatbilstošu prasību izvirzīšana (piemēram, nepilnīgi vai neatbilstoši noteikti PIL 39.1 pantā minētie pretendentu izslēgšanas nosacījumi, ietvertas prasības par atbilstību konkrētiem standartiem);
- atsevišķu PIL regulējuma nosacījumu neievērošana (piemēram, iepirkuma dokumentācijā, t.sk. līgumprojektā, nav noteikta līguma izpildē iesaistītā personāla un apakšuzņēmēju nomaņas kārtība atbilstoši PIL 68.pantam, nav pietiekami detalizēti atrunāta līguma grozījumu veikšanas kārtība, kā to paredz PIL 67.1 pants u.tml.)
- Nepietiekami dokumentēta iepirkuma procedūras norises gaita, līdz ar to nav iespējams viennozīmīgi izvērtēt pieņemtā lēmuma par iepirkuma rezultātiem atbilstību u.tml.

235. Savukārt IUB 2015.gadā konstatētais būtiskākais pārkāpums papildus jau minētiem ir paziņojuma par iepirkumu satura neatbilstība iepirkuma nolikumā minētajam (piemēram, paziņojumā par līgumu ir norādītie CPV (*Common Procurement Vocabulary* – kopējā iepirkuma vārdnīca) kodi neatbilst iepirkuma faktiskajam saturam, saskaņā ar nolikumu iepirkuma līguma izpildē ietilpst arī iekārtu regulāras apkopes, lai gan saskaņā ar paziņojumu par līgumu šādas apkopes neietilpst kopējā līguma izpildes termiņā)

AI/SI iepirkuma pārbaudes

236. AI/SI veiktajās iepirkumu pārbaudēs, t.sk. pirmspārbaudēs, līdzīgi kā IUB pārbaudēs visbiežāk konstatējusi pārkāpumus saistītus ar nepamatotu prasību izvirzīšanu pretendentiem (t.sk. attiecībā uz apgrozījuma apjomu, pieredzes prasībām, izglītību) vai nepamatotiem pretendentu izslēgšanas nosacījumiem, pārkāpumi piedāvājumu vērtēšanas procesā, neprecīzi sagatavotu iepirkuma dokumentāciju (piemēram, iepirkuma nolikuma dažādos punktos nesakrīt prasību apjomi, iekļautas atsauces uz neaktuāliem

normatīvajiem aktiem, tāpat nesakrīt nolikumā minētā informācija ar pielikumos minēto attiecīgo informāciju, u.c.), pasūtītājs nav visām pusēm paziņojis par uzvarētāju vai nav ievietojis ar iepirkumu saistītos materiālus savā mājas lapā, kā arī dažādus iepirkuma norises un vērtēšanas pārkāpumus (piemēram, nevar konstatēt, ka iepirkumu komisija pārliecinājusies par pretendenta atbilstību izvirzītajām prasībām vai arī nav pārbaudīta izslēgšanas nosacījumu attiecināmība).

237.VI kopš 2013.gada pārbaudes attiecībā uz AI/SI veikto iepirkumu pirmspārbaudžu pēcpārbaudēm⁶³ veic sadarbībā ar Iepirkumu uzraudzības biroju (IUB). Šādas pārbaudes tika ieviestas, lai gūtu pārliecību par AI/SI veikto iepirkumu pirmspārbaudžu atbilstību normatīvajos aktos noteiktajam, pārbaudžu rezultātu pamatotību, kā arī veidotu vienotu pieeju iepirkumu pirmspārbaudžu veikšanā visās iesaistītajās iestādēs.

238.VI veicot dažāda veida pārbaudes ir novērots, ka būtiskākie trūkumi ir konstatēti tieši iepirkumu pārbaudžu un iepirkumu pirmspārbaudžu jomā. Dažādi trūkumi šajā jomā ir konstatēti katrā iestādē, kas veic pārbaudes finansējuma saņēmēju veiktajiem iepirkumiem. Par gadījumiem, kad VI ir lūgusi izvērtēt iespējamu neatbilstību un/vai tādu ir konstatējusi, ir sniegta informācija VI apliecinājumā SEI. Līdz 2015.gadam IUB izteiktie ieteikumi tika grupēti kopā ar deleģēto funkciju pārbaudēm un nav atsevišķi grupēti izvērtējuma ziņojumā, bet no 2015.gadā šīs pārbaudes tika izdalītas atsevišķi.

239.Pamatā iepirkumu pārbaudēs konstatējumi ir saistīti ar sekojošiem trūkumiem:

- nekorekti izvērtētas kvalifikācijas prasības (iestādes nav nokonstatējušas, ka nolikumā izvirzītas nepamatotas un nesamērīgas kvalifikācijas prasības);
- neatbilstoši noteiktas prasības pretendenta piesaistītajiem apakšuzņēmējiem;
- nepilnīga un maldinoša vai interpretējama informācija (starp prasībām un iesniedzamiem dokumentiem) nolikumā un tehniskajās specifikācijās, vai arī tādas informācijas pieprasīšana, kas nav nepieciešama kvalifikācijas un piedāvājuma atbilstības pārbaudei;
- iepirkuma līguma veidnes nepilnības (par apakšuzņēmēju nomaiņu, garantijām, būtiskajiem līguma grozījumiem u.c.);
- nepamatoti sniegts kāds no MK noteikumu Nr.419⁶⁴ 39. vai 41.¹ punktā noteiktajiem atzinuma veidiem;
- iepirkuma procedūras ietvaros veikti grozījumi, kas nav noformēti kā iepirkuma dokumentācijas grozījumi, bet gan kā papildu informācija.

240.Daļa norādīto konstatējumu var tikt mazināti ar 2014.-2020.gada plānošanas perioda ieviešanas sistēmu, proti, visas kontroles būs centralizētas vienā SI, kas mazinās dažādās interpretācijas risku starp iestādēm, tomēr lielākā daļa, sniedzot apmācības un veidojot darba grupas informācijas un pieredzes apmaiņai.

241.VI sadarbībā ar pārējām ES fondu administrēšanā iesaistītajām pusēm veica virkni pasākumu, lai nodrošinātu atbalstu iepirkumu veikšanas un procesa kontroles jomā:

- 1) katru ceturksni neatbilstību darba grupas sanāksmēs, kurās piedalās pārstāvji no visām ES fondu vadībā iesaistītajām AI un SI, kā arī no RI un Valsts kases, aicina iestādes

⁶³ IUB veic pēcpārbaudi AI/SI veiktajām iepirkumu pirmspārbaudēm Ministru kabineta noteikumu Nr.419 „Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu” VII daļas izpratnē, pārliecinoties, ka pirmspārbaudžu veikšanas metodika tiek atbilstoši pielietota praksē, saskaņā ar IUB iekšējiem noteikumiem „Kārtība, kādā Iepirkumu uzraudzības birojs pārbauda atbildīgo iestāžu un sadarbības iestāžu veiktās iepirkumu pirmspārbaudes”.

⁶⁴ MK 26.06.2007. noteikumi Nr.419 “Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu”

- dalīties ar labo praksi par veiktajiem pasākumiem neatbilstību mazināšanā, kā arī par citiem efektīviem risinājumiem neatbilstību administrēšanas procesa uzlabošanā;
- 2) regulāri sniedza informāciju dažādos forumos par efektīvākajām kontrolēm, t.sk. iepirkumu jomā, lai jau preventīvi mazinātu neatbilstību iespējamību;
 - 3) VI sadarbībā ar IUB organizē iepirkumu pirmspārbaužu darba grupu, kur iestādes savstarpēji apmainās ar praksi dažādu jautājumu risināšanā, iesniedz VI un IUB problēmjautājumus, uz kuriem tiek sniegtas atbildes;
 - 4) IUB izstrādājis metodiku un pārbaudes lapas iepirkumu pirmspārbaužu veikšanai un nodrošina regulāru to aktualizēšanu;
 - 5) VI deleģēto funkciju pārbaužu ietvaros kopš 2013.gada IUB veic iepirkumu pirmspārbaužu pēcpārbaudes – to ietvaros IUB ne tikai norāda uz konstatētajiem trūkumiem, bet arī sniedz rekomendācijas, t.sk. atsaucoties arī uz IUB pārsūdzību gadījumiem, tādējādi veicinot pārbaudes veicēju izpratni turpmākajām pārbaudēm;
 - 6) tāpat gan iestādes, gan IUB publiskoja dažādus biežāk konstatētos pārkāpumus un skaidrojumus par aktuālākiem jautājumiem, organizē seminārus gan projektu pieteicējiem, gan finansējuma saņēmējiem⁶⁵.
 - 7) regulāri tiek rīkoti informatīvi semināri apmācības iepirkumu jomā, kur tiek piedāvāta iespēja piedalīties pārstāvjiem no visām ES fondus administrējošām institūcijām.
- 242.VI arī 2014.-2020.gada plānošanas periodā sadarbībā ar IUB turpinās veikt pasākumus, lai stiprinātu iestāžu kompetenci iepirkumu jomā.

Sūdzības

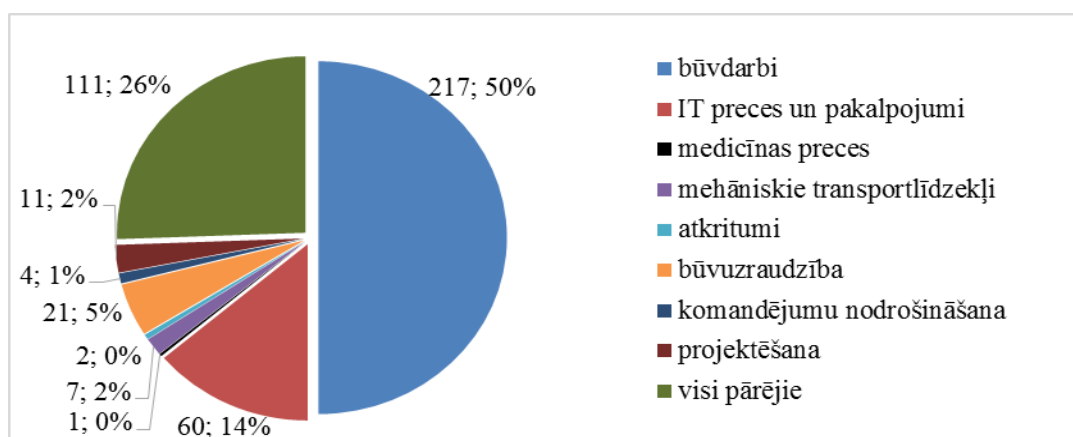
- 243.2007.-2015.gadā IUB saņemtās 1565 sūdzības par veiktajiem iepirkumiem ES fondu projektos visās trīs DP⁶⁶, no iesniegtām sūdzībām tika izskatītas 1158 sūdzības, no tiem 47,8% jeb gandrīz katra otra saņemtā sūdzība izrādījusies pamatota un tā rezultātā pieņemts lēmums aizliegt slēgt iepirkuma līgumu vai atcelt iepirkuma komisijas lēmumu par procedūras pārtraukšanu. Savukārt kopumā 52,2% jeb vairāk nekā puse gadījumos sūdzībai nebija pamata un pastāv iespēja, ka šādu sūdzību iesniegšanas iemesls var būt projekta īstenošanas speciāla aizkavēšana. Lai mazinātu nepamatoto sūdzību skaitu, tiek diskutēts par PIL grozījumiem, kas paredzētu depozītmaksājumus par iepirkumu konkursu rezultātu apstrīdēšanu IUB.
- 244.No 2013.-2015.gadā⁶⁷ kopā 12038 izsludinātiem iepirkumiem 2778 jeb 23,1% iepirkumu ir bijuši ES fondu projektos, šajā periodā kopā ir iesniegtas 1676 sūdzībās, tātad vidēji tika pārsūdzēti 13,9% no visiem iepirkumiem. Savukārt 434 sūdzības jeb 15,6% ir bijušas par ES fondu projektu iepirkumiem. Kopumā 25,9% jeb katra ceturrtā sūdzība ir bijusi par ES fondu projekta iepirkumu.
245. ES fondu projektu iepirkumos 2013.-2015.gadā pamatotas ir bijušas 38,2% sūdzības (no izskatīto sūdzību skaita)visvairāk sūdzību tika iesniegtas par iepirkuma konkursa rezultātiem – 79,5%, par nolikumu tika iesniegtas 20,5% sūdzības, kas liecina par nekvalitatīvi sagatavotu iepirkumu dokumentāciju un nekorektu pretendentu vērtēšanu. Visvairāk izskatīto sūdzību ir bijis būvniecības nozarē (skatīt ilustrāciju zemāk), ko var skaidrot ar lielo šādu iepirkumu līgumcenu, tātad arī pievilcību potenciāliem piegādātājiem.

⁶⁵ Piemēram, skaidrojumi un ieteikumi tiek publicēti IUB mājas lapā: <http://www.iub.gov.lv/node/98>, kā arī atrodama informācija par iepriekš esošajiem (<http://www.iub.gov.lv/node/171>) un aktuālajiem (<http://www.iub.gov.lv/node/482>) semināriem ES fondu finansējuma saņēmējiem par iepirkumu jautājumiem.

⁶⁶ IUB uzkrāj informāciju par sūdzībām, neizdalot, to DP, līdz ar to informācija sniegta par visām DP kopā

⁶⁷ Šajā un nākamajā paragrāfā atspoguļota statistika ir pieejama tikai par 2013.-2015.gadu.

Ilustrācija 15. Visu DP ietvaros 2013.-2015.gadā IUB iesniegto un izskatīto sūdzību skaits pa nozarēm (IUB dati)



246. Ņemot vērā, ka pārkāpumi publisko iepirkumu jomā viens no galvenajām problēmām projektu ieviešanā, 2015. gada nogalē veikti grozījumi PIL, kas precizē iepirkuma līguma grozījumu regulējumu, nosaka izmaiņas kandidātu un pretendentu izslēgšanas noteikumu pārbaudē un nepamatoti lēta piedāvājuma pārbaudē un nosaka, ka zinātnisko ekspertu iepirkumus noteiktos gadījumos veic, nepiemērojot PIL noteiktās iepirkuma procedūras. Detalizēta informācija par izmaiņām publisko iepirkumu jomā ir sniegta 2.2.1.sadaļā [“Atbilstība ES tiesībām publisko iepirkumu jomā”](#).

2.7.7. Sertificēto izdevumu revīzija

247. 2015.gadā RI veica vienu sertificēto izdevumu regulāro revīziju par visām darbības programmām, tai skaitā par DP. Revīzijas rezultātā DP tika pārbaudīti 7 projekti un izdevumi 10,3% apmērā no kopējiem 2014.gadā DP ietvaros deklarētajiem izdevumiem (skatīt tabulu Nr.7).

248. Atbilstoši Komisijas Regulas (EK) Nr.1828/2006⁶⁸ 16.panta 2.punkta prasībām revīzijas ietvaros tika gūta pietiekama pārliecība, ka DP ietvaros laika posmā no 2014.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim sertificētie izdevumi kopumā ir attiecināmi finansēšanai no ERAF saskaņā ar ES un LR normatīvajiem aktiem. Neatbilstoši veiktie izdevumi DP ietvaros sertificēto izdevumu periodā no 2014.gada 1.janvāra līdz 31.decembrim netika konstatēti.

Tabula 7. DP ietvaros veikto sertificēto izdevumu regulārās revīzijas rezultāti 2015.gadā

Programma	Sertificēto izdevumu revīzijas veikšanas periods	Sertificētie izdevumu periods	Deklarācijā iekļautie sertificētie izdevumi (EUR)	Pārbaudītā sertificēto izdevumu summa		Neatbilstoši veiktie izdevumi (EUR)	Citi neatbilstoši veiktie izdevumi ⁶⁹
				(EUR)	(%)		
1	2	3	4	5	6	7	8
2.darbības programma „Uzņēmēj-darbība un inovācijas”	01.01.2015. - 30.06.2015.	01.01.2014. - 31.12.2014.	257 475 408,26	26 613 074,26	10,3	0,00	0,00

⁶⁸ Komisijas 08.12.2006. Regula (EK) Nr.1828/2006, kas paredz noteikumus par to, kā īstenot Padomes Regulu (EK) Nr.1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.1080/2006 par Eiropas Reģionālās attīstības fondu.

⁶⁹ klasificēti kā „citi neatbilstoši veiktie izdevumi”, jo tika konstatēti ārpus izlases

249. Lai gūtu pietiekamu pārlicību par to, vai RI viedoklis attiecībā uz atsevišķiem iekšējās kontroles sistēmas elementiem paliek nemainīgs un atbilstoši Komisijas Regulas (EK) Nr.1828/2006 16.panta 2.punkta prasībām sertificētie izdevumi ir attiecināmi finansēšanai no ERAF, kā arī lai nodrošinātu, ka regulāro revīziju veiktās izlases rezultātā ir nodrošināta izdevumu/projektu reprezentatīva izlase, RI veica papildu revīziju. Papildu revīzijas ietvaros tika analizēti iepriekš veikto revīziju ietvaros pārbaudīto projektu skaits sadalījumā pa aktivitātēm un papildu pārbaudēm atlasīts 1 projekts, kas īstenots aktivitātē, kuras ietvaros, pēc RI domām, pārbaudīto projektu skaits nav bijis pietiekams. Papildus reprezentativitātei tika pārbaudīti arī individuāli riskanti projekti, par kuriem saņemtas sūdzības, izskanējusi informācija masu medijos vai EK lūgusi pievērst pastiprinātu uzmanību, attiecīgi atlasīti vēl 3 projekti. Kopumā DP ietvaros papildu revīzijā pārbaudīti 4 projekti.
250. Atbilstoši Komisijas Regulas (EK) Nr.1828/2006 16.panta 2.punkta prasībām papildu revīzijas ietvaros tika gūta pietiekama pārlicība, ka DP ietvaros laika posmā no 2010.gada 1.janvāra līdz 2014.gada 31.decembrim sertificētie izdevumi ir attiecināmi finansēšanai no ERAF saskaņā ar ES un LR normatīvajiem aktiem.
251. Detalizēta informācija par sertificēto izdevumu revīziju ietvaros konstatēto kļūdu raksturu ir pieejama Gada kontroles ziņojumā, kuru RI iesniedz EK līdz katra gada 31.decembrim atbilstoši Regulas Nr.1083/2006 62.panta 1.punkta d) apakšpunktā noteiktajam. Gada kontroles ziņojums ir pieejams ES fondu tīmekļa vietnē <http://www.esfondi.lv/gada-kontroles-zinojumi-2007-2013>.
252. 2016.gadā, lai izlīdzinātu darba apjomu un iekļautos EK noteiktajos Audita atzinuma sniegšanas termiņos, 2016.gadā RI veica sertificēto izdevumu revīzijas divos periodos, pārbaudot EK no 2015.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 30.jūnijam sertificētos izdevumus par visām darbības programmām, tai skaitā par DP. Papildus veikta sertificēto izdevumu revīzija par trešo periodu – laika periodā līdz 2016.gada 15.novembrim sertificētajiem izdevumiem – kas iekļauts kopējā kļūdas aprēķinā. Pārbaudāmie izdevumi (kopa) tika sadalīta divās apakškopās/periodos, veicot divas regulārās revīzijas un divas papildu revīzijas. Papildu revīzijas tika veiktas, ņemot vērā EK nostāju par nepieciešamību nodrošināt reprezentativitāti revīziju veikšanā un panākto vienošanos, ka no katras darbības programmas revīzija tiks veikta vismaz 10 vienībām (projektiem). Revīzijas rezultātā DP tika pārbaudīti 10 projekti un izdevumi 10,3% apmērā no kopējiem 2015.gadā un līdz 2016.gada jūnijam DP ietvaros deklarētajiem izdevumiem (skatīt tabulu Nr.8).
253. Atbilstoši Komisijas Regulas (EK) Nr.1828/2006⁷⁰ 16.panta 2.punkta prasībām revīzijas ietvaros tika gūta pietiekama pārlicība, ka DP ietvaros laika posmā no 2015.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 15.novembrim sertificētie izdevumi kopumā ir attiecināmi finansēšanai no ERAF saskaņā ar ES un LR normatīvajiem aktiem. Neatbilstoši veiktie izdevumi DP ietvaros sertificēto izdevumu periodā no 2015.gada 1.janvāra līdz 2016.gada 15.novembrim nepārsniedza būtiskuma līmeni.

⁷⁰ Komisijas 08.12.2006. Regula (EK) Nr.1828/2006, kas paredz noteikumus par to, kā īstenot Padomes Regulu (EK) Nr.1083/2006, ar ko paredz vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr.1080/2006 par Eiropas Reģionālās attīstības fondu.

Tabula 8. DP ietvaros veikto sertificēto izdevumu regulārās un papildu revīzijas rezultāti 2016.gadā

Programma	Sertificēto izdevumu revīzijas veikšanas periods	Sertificētie izdevumu periods	Deklarācijā iekļautie sertificētie izdevumi (EUR)	Pārbaudītā sertificēto izdevumu summa		Neatbilstoši veiktie izdevumi (EUR)	Citi neatbilstoši veiktie izdevumi ⁷¹
				(EUR)	(%)		
1	2	3	4	5	6	7	8
2.darbības programma „Uzņēmēj-darbība un inovācijas”	12.01.2016.-17.02.2017.	01.01.2015.-15.11.2016.	417 965 969,22	26 926 661,80	6,4	72 584,35	268 031,04

254. Detalizēta informācija par sertificēto izdevumu revīziju ietvaros konstatēto kļūdu raksturu ir pieejama Noslēguma kontroles ziņojumā, kuru RI iesniedz EK līdz 2017.gada 31.martam atbilstoši Regulas Nr.1083/2006 62.panta 1.punkta e) apakšpunktā noteiktajam. Noslēguma kontroles ziņojums ir pieejams ES fondu tīmekļa vietnē <http://www.esfondi.lv/gada-kontroles-zinojumi-2007-2013>.

2.7.8. SEI veiktās pārbaudes pirms izdevumu deklarāciju apstiprināšanas

255. Papildus iepriekš sniegtajai informācijai par vadības pārbaudēm un sertificēto izdevumu revīziju, šajā ziņojumā aplūkotas arī VK kā SEI veiktās pārbaudes pirms izdevumu deklarāciju apstiprināšanas.

256. SEI pamatfunkcija saskaņā ar Regulas (EK) Nr.1083/2006 61.pantu ir sagatavot un iesniegt ES apstiprinātas izdevumu deklarācijas un maksājumu pieteikumus, apliecinot, ka izdevumu deklarācijas ir pareizas un sagatavotas, izmantojot uzticamas grāmatvedības sistēmas datus, un to pamatā ir pārbaudāmi pamatojuma dokumenti, kā arī deklarētie izdevumi atbilst spēkā esošajiem ES un LR tiesību aktiem un ir veikti saistībā ar darbībām, kas finansēšanai izraudzītas saskaņā ar programmai piemērojamiem kritērijiem un ievērojot ES un LR tiesību aktus.

257. Lai gūtu pārliecību par EK iesniegtajās izdevumu deklarācijās iekļauto izdevumu attiecināmību, Valsts kase atbilstoši ES fondu vadības likumā un MK 09.11.2010. noteikumos Nr.1041⁷² noteiktajam veic izdevumu deklarācijās iekļauto maksājuma pieprasījumu pamatojošās dokumentācijas izlases veida pārbaudi AI/SI.

258. 2015. gadā pārbažu veikšana tika nodrošināta, izmantojot iepriekšējos gados pilnveidoto metodiku, kas paredz pārbaudīt arī dubultā finansējuma neesamību un iepirkumu, kā rezultātā pārbažu ietvaros tieši iepirkumu jomā tika identificēti vairāki pārkāpumi un no izdevumu deklarācijām ieturēti izdevumi, par kuru attiecināmību pastāvēja šaubas. Atsevišķos gadījumos SEI ierosināja tās identificētos pārkāpumu gadījumus izskatīt VI organizētajā neatbilstību darba grupā, kur detalizēti tiek izvērtēti iestāžu papildu sniegtie skaidrojumi un pamatojumi un panākta vienošanās par nepieciešamību piemērot/nepiemērot finanšu korekciju attiecīgām iepirkumam. Vairākus no identificētajiem pārkāpumiem nepietiekamas informācijas dēļ tika lūgts pārvērtēt AI/SI un pēc argumentēta atzinuma saņemšanas tika lemts par ieturēto izdevumu iekļaušanu izdevumu deklarācijās.

259. Katra kalendārā gada sākumā tiek noteikts katras AI/SI pārliecības līmenis. Pārliecības līmeņa noteikšanai tiek izvērtētas iestāžu procedūras, pārbažu un auditu ziņojumos norādītie trūkumi, SEI veikto MP pamatojošās dokumentācijas pārbaudes rezultāti u.c.

⁷¹ klasificēti kā „citi neatbilstoši veiktie izdevumi”, jo tika konstatēti ārpus izlases

⁷² „Kārtība, kādā paredzami valsts budžeta līdzekļi Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzfinansēto projektu īstenošanai, kā arī maksājumu veikšanas un izdevumu deklarācijas sagatavošanas kārtība”

Pamatojoties uz katrai AI/SI noteikto pārlicības līmeni tiek noteikts SEI veicamo MP pamatojošās dokumentācijas (t.sk. dubultā finansējuma neesamības un iepirkuma pārbaudes) izlases veida pārbažu biežums.

260. SEI MP izvēlē ir noteikusi vairākus kritērijus, paredzot, ka ir jāveic katras AI/SI administrējamās aktivitātes ietvaros veikto izdevumu pārbaude, nosakot, ka pārbaudei ir jāizvēlas lielākais maksājumu pieprasījums (ja iepriekš maksājuma pieprasījums šī līguma ietvaros jau ir ticis baudīts, tad jāizvēlas maksājuma pieprasījums ar nākamo lielāko izdevumu summu), kā arī jānodrošina dažādu izdevumu kategoriju (darba algas, piegāžu/pakalpojumu līgumu ietvaros veiktie izdevumi u.c.) pārbaude.
261. Papildus SEI izdevumu deklarāciju sertifikācijas procesa nodrošināšanai veic VIS pieejamās informācijas par PPĪV konstatēto un nenovērsto trūkumu analīzi, kā arī no RI saņemtajos ziņojumos (gan par darbību auditu, gan izveidotās vadības un kontroles sistēmas pārbaudēm) norādīto trūkumu analīzi, izvērtē iepriekš minētajos ziņojumos identificēto trūkumu ietekmi uz sertifikācijas procesu un izdevumu attiecināmību. Situācijās, kad SEI ir saņēmusi informāciju no VI, vai citām ES fondu vadībā iesaistītām institūcijām vai publiskā telpā ir izskanējusi informācija (prese, TV u.c.) par dažāda veida pārkāpumiem projektos, tiek lūgti skaidrojumi no VI/AI/SI, analizēta pieejamā informācija un pieņemts lēmums par attiecīgo izdevumu neiekļaušanu EK iesniedzamajā izdevumu deklarācijā. Skaidrojumi par ietekmi uz deklarējamo izdevumu attiecināmību tiek pieprasīti AI/SI arī gadījumos, ja PPĪV ir konstatēti trūkumi, bet tie nav novērsti un pārskata periodā attiecīgā projekta ietvaros ir apstiprināts maksājums, nepieciešamības gadījumā maksājums tiek ieturēts no EK iesniedzamās izdevumu deklarācijas. Gadījumos, kad ir saņemts RI ziņojums un iestādes, kurās konstatēti trūkumi (neatbilstoši veikti izdevumi) tiem nepiekrīt, SEI neatbilstoši veiktos izdevumus ietur no EK iesniedzamās izdevumu deklarācijas. Savukārt situācijās, kad AI/SI RI noteiktajā termiņā neveic RI ziņojumos ieteiktos izvērtējumus un nepieņem lēmumu par neatbilstoši veiktiem izdevumiem, katrs no gadījumiem tiek atsevišķi izvērtēts un tiek lemts par izdevumu ieturēšanu. SEI veic izdevumu ieturēšanu no izdevumu deklarācijām arī gadījumos, kad EK vai Eiropas Revīzijas palātas veikto pārbažu ziņojumos ir norādīts uz būtiskiem trūkumiem.
262. Pie katras izdevumu deklarācijas pārbaudes tiek izskatīta un izanalizēta VIS ievadītā informācija par konstatētajām un neslēgtajām neatbilstībām, to ietekmi uz izdevumu deklarācijā iekļauto izdevumu attiecināmību. Gadījumos, kad SEI rīcībā esošā informācija nav pietiekama trūkumu, to novēršanas procesa vai neatbilstību izanalizēšanai, tiek pieprasīta papildu informācija no AI un SI.
263. 2015./2016. gadā SEI DP ietvaros izlases veidā pārbaudīja kopumā 39 MP pamatojošo dokumentāciju par summu 7,2 milj. *euro*.

Tabula 9. SEI 2015./2016.gadā DP ietvaros veikto pārbaužu apjoms un rezultāti

Pārbaudīto MP skaits	Pārbaudīto MP summa, milj. euro	Pārbaudes rezultāts
39*	7,2	Pamatā pārbaužu rezultāti ir pozitīvi, bet vienam projektam iepirkuma nolikumā tika identificēta prasība par LR sertifikātiem, tomēr finanšu korekciju piemērot netika rosināts, jo iepirkums bija zem ES noteiktiem sliekšņiem ⁷³ .

* t.sk. tehniskās palīdzības projektu MP, kas aptver vairākus fondus un kuros iekļauti izdevumi par DP

2.7.9. ES fondu vadības un kontroles sistēmas auditi

264.2015.gadā RI veica 2 horizontālos sistēmu auditus, aptverot visas ES fondu administrēšanā iesaistītās institūcijas. Sīkāka informācija par katru no auditiem, to galvenie konstatējumi un VI veiktā un plānotā rīcība trūkumu novēršanai un ieteikumu ieviešanai skatīt pielikumā Nr.4.

265.Apkopojot veikto sistēmu auditu rezultātus, RI nonāca pie secinājuma, ka Latvijā izveidotā ES fondu vadības un kontroles sistēma darbojas, bet atsevišķās jomās ir nepieciešami uzlabojumi..

266.Visas institūcijas tika vērtētas atbilstoši 7 EK izvirzītajām pamatprasībām, kuras sastāv no 24 vērtēšanas kritērijiem. Nosakot kopējo novērtējumu, RI piemēroja principu, ka institūcijas kopējais novērtējums nevar būt augstāks kā institūcijas zemākais kritērija/pamatprasības novērtējums.

267.2016.gadā RI veica Finanšu inženierijas instrumentu slēgšanas auditu. Sīkāka informācija par auditu, tā galvenie konstatējumi un VI veiktā un plānotā rīcība trūkumu novēršanai un ieteikumu ieviešanai skatīt pielikumā Nr.4.

268.Tā pat RI veica ES fondu 2007-2013.gada plānošanas perioda slēgšanas auditu, veicot pasākumus, kas nepieciešami pārliecības par ES fondu vadības un kontroles sistēmas darbību slēgšanas periodā, gūšanai. Apkopojot veikto auditu rezultātus, RI nonāca pie secinājuma, ka Latvijā izveidotā ES fondu vadības un kontroles sistēma darbojas, bet atsevišķās jomās ir nepieciešami uzlabojumi. Uz ES fondu 2007-2013.gada plānošanas perioda slēgšanas brīdi visi RI sistēmu auditos izteiktie ieteikumi ir ieviesti.

269.Tika stiprināta arī iekšējā audita loma ES fondu sistēmā, īstenojot vairākus iekšējos auditus un to ietvaros novēršot iespējamus trūkumus ES fondu vadības un kontroles sistēmā. DP ietvaros FM IAD 2015. un 2016.gadā izvērtēja sešus AI un SI veikto iekšējo auditu ziņojumus un iesniedza VI izvērtējuma kopsavilkumus. Kopumā iestāžu veikto iekšējo auditu rezultātā tika gūta pārliecība, ka iekšējā kontroles sistēma (IKS) darbojas, tomēr nepieciešami atsevišķi pilnveidojumi. VI ir ņēmusi vērā auditos un to kopsavilkumos paustos konstatējumus un ieteikumus, veicot pastāvīgos uzraudzības pasākumus.

270.FM IAD 2015. gadā veica auditu “ES fondu plānošanas dokumentos noteikto mērķu un rezultātu sasniegšanas nodrošināšana”. Tā rezultātā, neizsakot ieteikumu, FM IAD aicināja VI saskaņot MK noteikumus un vadlīnijās ietvertās prasības attiecībā uz AI gatavojamo informāciju par aktivitāšu ieviešanu, gatavojot normatīvos aktus 2014.–

⁷³ Audita misijas Nr.2013/LV/REGIO/C2/1242/1ietvaros panākta vienošanās korekciju piemērot tikai virs Eiropas Savienības noteiktiem sliekšņiem

2020.gada plānošanas periodam. VI ņēma vērā norādi, izstrādājot MK 2015.gada 24.februāra noteikumus Nr.108⁷⁴. 2016.gadā veiktajā FM IAD auditā “Pēcuzraudzības nodrošināšana 2007.-2013.gada plānošanas perioda projektiem” tika pārbaudīta CFLA, LIAA un VIAA pēcuzraudzības pārbaūžu plānošana un veikšana, pēcuzraudzības pārskatu izskatīšana un cilvēkresursu izmantošana pēcuzraudzības nodrošināšanai. Audita ietvaros tika izteikti astoņi ieteikumi, no kuriem trīs ieviesti ziņojuma saskaņošanas laikā, līdz ar to CFLA izteikts viens ieteikums par pārbaūžu procesa uzlabošanu, savukārt LIAA izteikti četri ieteikumi saistībā ar pēcuzraudzības pārbaūžu plānošanu un veikšanu un iekšējo normatīvo aktu precizēšanu.

271.Papildus iepriekšminētajam FM IAD veica arī pēc pārbaudi DP 2.1.2.1.1.apakšaktivitātes “Kompetences centri” auditam, kurā secināts, ka IKS darbojas, taču nepieciešami atsevišķi uzlabojumi. Audita ietvaros LIAA izteikti četri ieteikumi, kas saistīti ar iekšējo procedūru precizēšanu un efektīvu aktivitātes ieviešanas nodrošināšanu. Detalizētāka informācija ietverta pielikumā Nr.4.

2.7.10.EK auditi

272.2015.gada 4.jūlijā tika saņemts gala ziņojums EK veiktajam auditam Nr.2013/LV/REGIO/C2/1242/1 “Revīzijas iestādes veiktā darba pārbaude attiecībā uz 2.DP "Uzņēmējdarbība un inovācijas" un 3.DP "Infrastruktūra un pakalpojumi"”, kurā norādīts, ka konstatējums attiecībā uz DP "Uzņēmējdarbība un inovācijas" tiek slēgts Detalizēta informācija sniegta pielikumā Nr.4 (3.tabula “Eiropas Komisijas veiktie auditi”).

273.2016.gada jūnijā tika uzsākts audits attiecībā uz 2007.– 2013.gada perioda ESF programmu slēgšanu, kura ietvaros auditori tikās ar RI, VI un SEI pārstāvjiem, lai gūtu pārlicību, ka iestādes ir pietiekami sagatavojušās, lai nodrošinātu, ka perioda slēgšanas process ESF ietvaros norit veiksmīgi, kā arī audita mērķis bija identificēt iespējamus šķēršļus, kas varētu kavēt savlaicīgu plānošanas perioda dokumentu iesniegšanu. 2017.gada 13.februārī saņemts audita gala ziņojums, kurā norādīts, ka audita ietvaros ir gūta pārlicība, ka VI, SeI un RI ir labi sagatavotas slēgšanas procesam - visi galvenie jautājumi, kas ir svarīgi ātram un kvalitatīvam slēgšanas procesam tiek plānoti vai risināti. Audita ietvaros ieteikumi vai rekomendācijas netiek izteiktas Šī audita rezultāts ir saistošs arī DP “Uzņēmējdarbība un inovācijas”.

2.7.11. Citi ārējie sistēmas auditi

274.2015.gadā tika veikta Valsts kontroles lietderības revīzija “Vai Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzfinansētie projekti ir ilgtspējīgi un sekmē Eiropas Reģionālās attīstības fonda mērķu sasniegšanu?” (Nr. 2.4.1-17/2014) ar mērķi gūt pārlicību, ka 2007.-2013.gada plānošanas periodā ERAF finansējuma saņēmēji trīs (piecu) gadu laikā pēc pēdējā atbalsta finansējuma maksājuma veikšanas nodrošina, ka projektā netiek veiktas būtiskas pārmaiņas, un projekti ir ilgtspējīgi, kā AI un SI nodrošina pietiekamu un efektīvu ERAF finansēto projektu uzraudzību, kā arī, lai pārliecinātos, vai ERAF finansējuma saņēmēji, kas īstenoja projektus 2004.-2006.gada plānošanas periodā, turpina darbību pēc uzraudzības perioda beigām. Ņemot vērā, ka 2007.-2013.gada plānošanas periods ir noslēdzies, izteiktie ieteikumi ir ieviešami galvenokārt 2014.-2020.gada plānošanas perioda ietvaros. VI ir veikusi nepieciešamās darbības ieteikumu ieviešanai saskaņā ar izstrādāto ieteikumu ieviešanas plānu. 2017.gada 10.februārī no Valsts kontroles saņemts

⁷⁴ "Kārtība, kādā uzrauga un izvērtē Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanu, kā arī izveido un izmanto Kohēzijas politikas fondu vadības informācijas sistēmu 2014.–2020.gadam"

viedoklis, ka trīs no četriem VI izteiktajiem ieteikumiem ir ieviesti, un viens ieteikums ir ieviešanas procesā, uz ko VI sniedza papildu informāciju, pamatojot ieteikuma ieviešanu. Detalizēta informācija sniegta pielikumā Nr.4 (4.tabula "Citi ārējie sistēmas auditi").

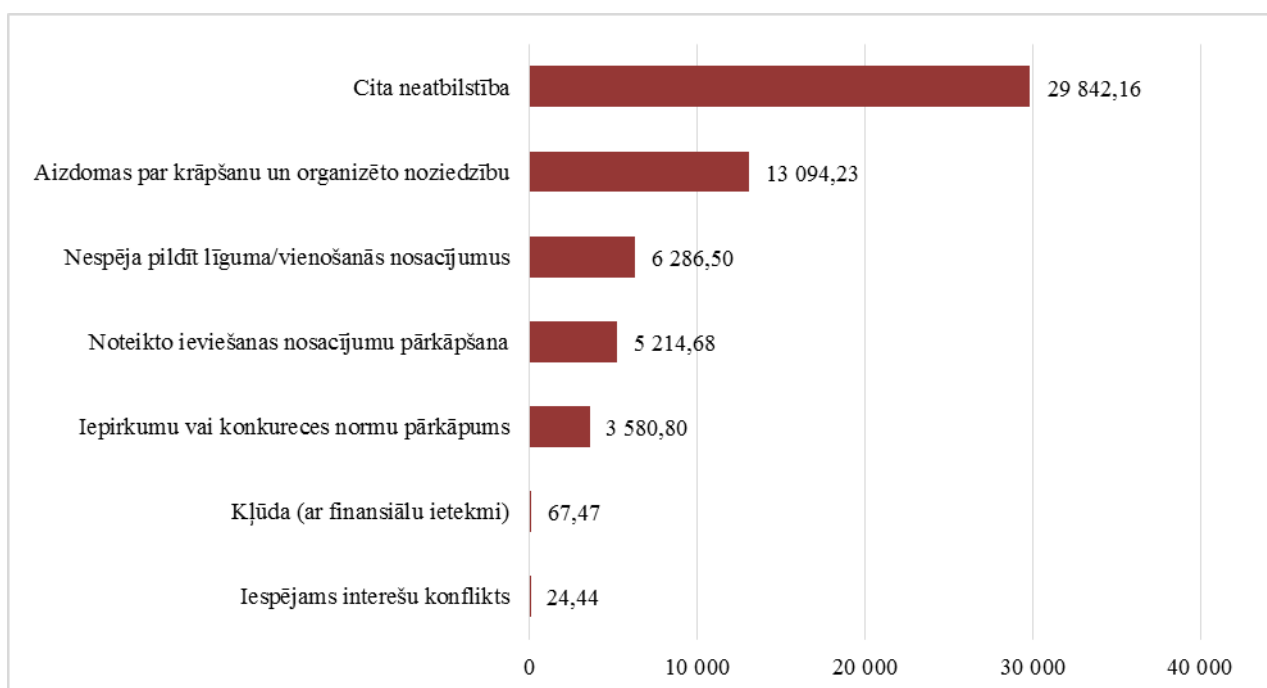
2.7.12. Atmaksāts vai atkārtoti izmantots atbalsts

275. Ņemot vērā plānošanas periodā esošo praksi par neatbilstību datu atspoguļošanu gada ziņojumos un citos VI informatīvajos ziņojumos, šajā sadaļā tiek norādīts neatbilstoši veikto izdevumu un atgūstamo vai atgūto maksājumu publiskais finansējums.
276. Plānošanas periodā DP ietvaros bija konstatētas 2235 neatbilstības 58,1 milj. *euro* apmērā jeb 5,7% no kopējiem finansējuma saņēmēju iesniegtajiem MP⁷⁵.
277. Kopējā neatbilstību apjomā ir ieskaitīti 2.2.1.pasākuma „Finanšu resursu pieejamība” (finanšu instrumenti) konstatētie neatbilstību gadījumi par kopējo summu 25,4 milj. *euro*. No tiem 18,8 milj. *euro* ir EK noteiktā korekcija un 2,6 milj. *euro* – RI 2013.gadā konstatētas neatbilstības, savukārt neatbilstību par kopējo summu 3,9 milj. *euro* 2014.gada beigās atklāja LGA, pārbaudē pie finanšu starpniekiem (AS "SEB banka" un AS "Swedbank") konstatējot dubulto finansēšanu daļā no izsniegtajiem dalīta riska aizdevumiem.
278. Kopējais neatbilstoši veikto izdevumu apjoms pret izmaksāto finansējumu, neskaitot neatbilstības, konstatētas finanšu instrumentu ieviešanā, DP ietvaros ir 3,6%. Plānošanas periodā DP ietvaros kopējais neatbilstību apjoms pārsniedz kritisko 2% būtiskuma līmeni, jo atbalsts uzņēmējdarbībai un inovācijām ir saistīts ar paaugstināta riska projektiem, kuru veiksmīga īstenošana ir atkarīga no vairākiem, tai skaitā makroekonomiskiem, apstākļiem. Bieži finansējuma saņēmēji, kas ir komersanti, pārtrauc produktīvu darbību vai nespēj sasniegt projekta paredzētos mērķus ekonomiskas situācijas dēļ.
279. Plānošanas periodā Eiropas Krāpšanas un apkarošanas birojam (OLAF) tika ziņots par 121⁷⁶ neatbilstībām (5,4% gadījumos) par kopējo summu 50,7 milj. *euro* jeb 87,3% no kopējās neatbilstību summas.
280. Analizējot DP konstatēto neatbilstoši veikto izdevumu apjomu pēc neatbilstību veida (skat. 16.ilustrāciju), ir secināms, ka lielākais neatbilstību apjoms (29,8 milj. *euro* jeb 51,5% no kopējās neatbilstību summas) ir neatbilstības ar veidu "Cita neatbilstība" kas tiek lietots gadījumos, kad pārkāpums neatbilst neviena cita izveidotā veida (piemēram, "Iepirkuma vai konkurences normu pārkāpums") aprakstam un nevar tikt klasificēts savādāk, piemēram atmaksāta soda nauda vai gadījumi, kad faktiski veiktie būvdarbi neatbilst maksājumus apliecinajos dokumentos norādītajām. Liels šādu neatbilstību īpatsvars ir saistīts galvenokārt ar to, ka augstāk minētās finanšu instrumentu ieviešanā konstatētas neatbilstības tika klasificētās kā "Cita neatbilstība". 22,6% no perioda ietvaros konstatēto neatbilstību apjoma ir neatbilstības ar veidu "Aizdomas par krāpšanu", kas ir saistīts galvenokārt ar to, ka iespējamās krāpšanas gadījumos bieži vien nav iespējams atdalīt neatbilstoši veiktos izdevumus no kopējām projekta izmaksām un 100% korekcija tiek piemērota visam izmaksātam finansējumam.

⁷⁵ Šeit un turpmāk sadaļā informācija par neatbilstībām sniegta uz 2017.gada 28.februāri, t.sk. par TP projektu neatbilstībām.

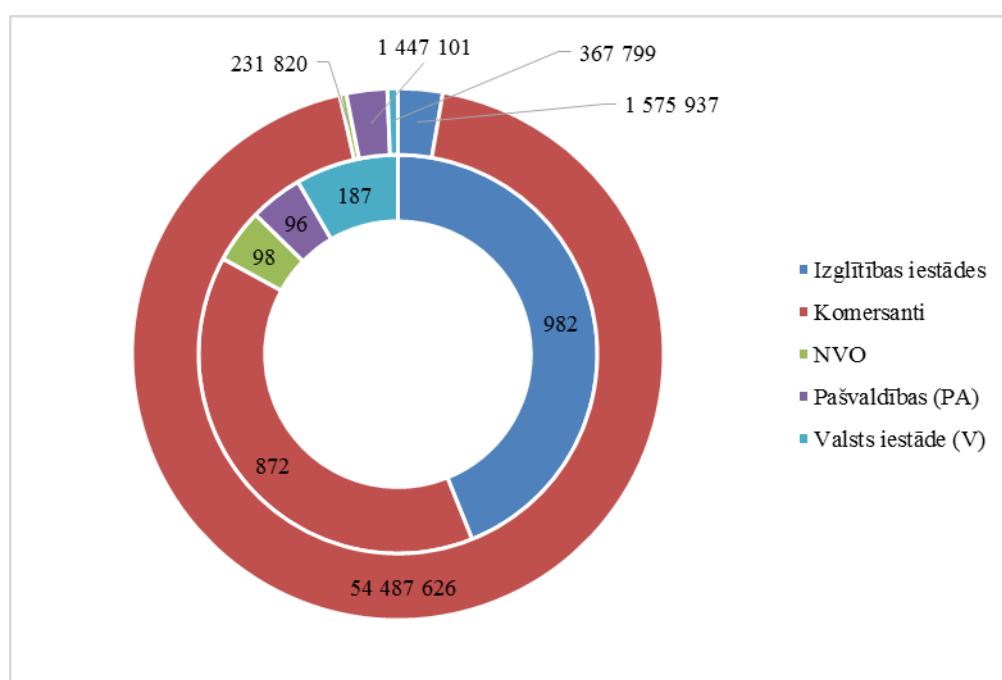
⁷⁶ EK izveidotajā un Eiropas Kāpšanas novēršanas un apkarošanas biroja uzturētajā datu apmaiņas sistēmā (EK/OLAF IMS) ziņoto gadījumu skaits var atšķirties, ņemot vērā, ka vienā ziņojumā var būt iekļautās vairākas nacionāli uzskaitītās neatbilstības.

Ilustrācija 16. DP ietvaros konstatētās neatbilstības dalījumā pēc neatbilstības veida. (tūkst. euro, VIS dati)



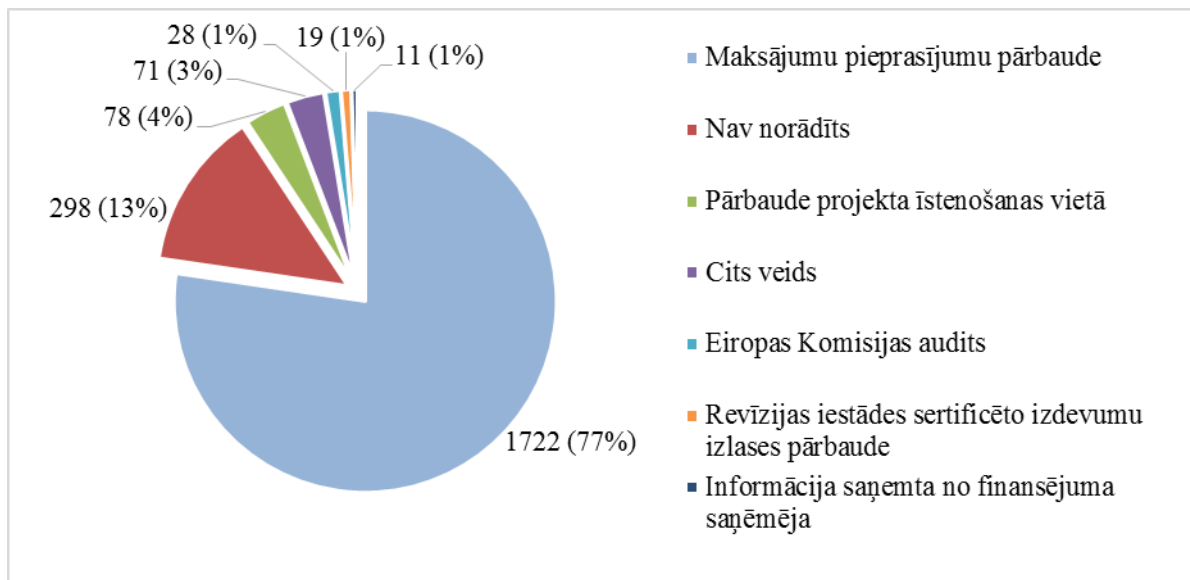
281.DP ietvaros lielākā finansējuma saņēmēju daļa ir komersanti. Ņemot vērā DP specifiku, vislielākais neatbilstoši veikto izdevumu apjoms (54,5 milj. euro, kas ir 7,7% no kopējā piešķirtā finansējuma komersantiem) ir konstatēts komersantu īstenotajos projektos, savukārt neatbilstību skaits ir lielāks izglītības iestāžu īstenotajos projektos (982 gadījumi). (skat. 17.ilustrāciju). Tas ir saistīts ar to, ka komersanti īsteno finansiāli apjomīgākus projektus. Savukārt izglītības iestāžu projektos lielākā daļa neatbilstības ir radušās nepareizas darba laika uzskaites, komandējumu noformēšanas un citu ar cilvēkresursu administrēšanu saistīto pārkāpumu dēļ.

Ilustrācija 17. DP ietvaros konstatētās neatbilstības dalījumā pēc finansējuma saņēmēja tipa, apjomi (EUR, ārējais aplis) un skaits (iekšējais aplis) (VIS dati)



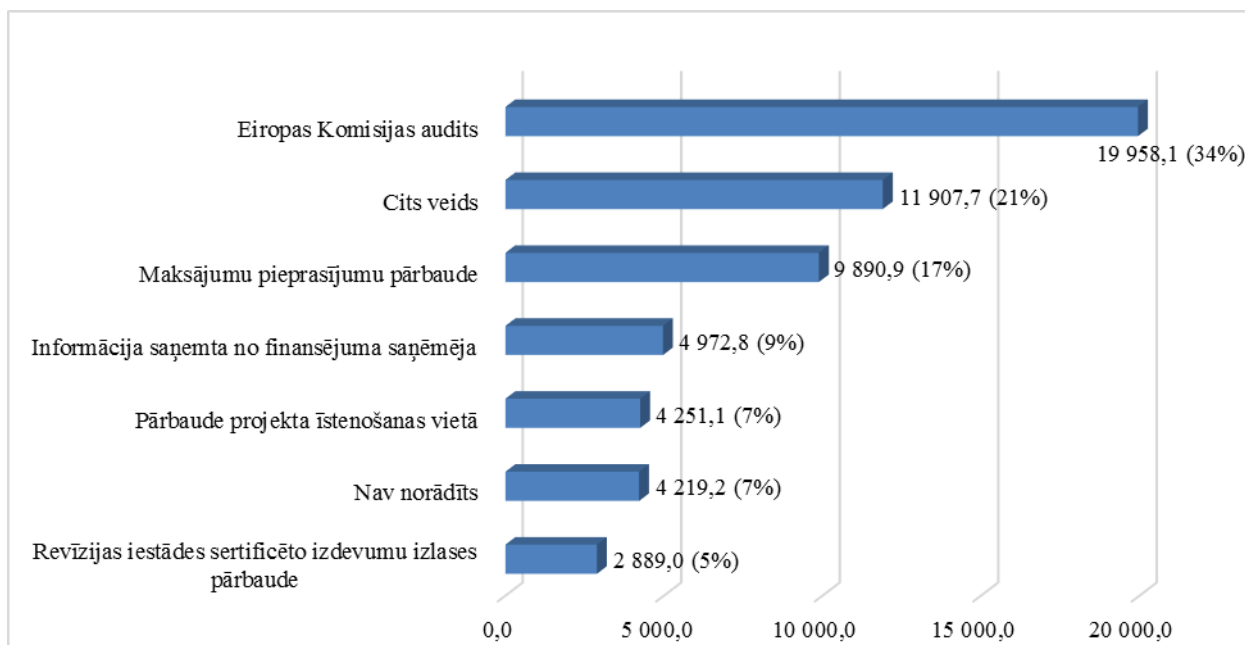
282. Analizējot plānošanas periodā konstatētās neatbilstības pēc to atklāšanas veida secināms, ka no periodā konstatētajām neatbilstībām 77,0%, jeb 1722 neatbilstības tika konstatētas MP pārbaūžu ietvaros (skat. 18. ilustrāciju). Savukārt tikai 3 neatbilstības sertifikācijas iestādes pārbaudēs, pa 2 neatbilstībām - ES fondu vadības un kontroles sistēmas auditu ietvaros un iepirkumu pirmspārbaudēs. Viena neatbilstība tika atklāta VI deleģēto funkciju pārbaudē.

Ilustrācija 18. DP ietvaros konstatēto neatbilstību gadījumu skaits dalījumā pēc atklāšanas veida (VIS dati)



283. Savukārt analizējot konstatēto neatbilstoši veikto izdevumu apjomu pēc to atklāšanas veida, plānošanas periodā vislielākais neatbilstību apjoms (20,0 milj. euro jeb 34,3% no kopējā neatbilstību apjoma) konstatēts EK auditu ietvaros, kas ir saistīts ar pārkāpumiem finanšu instrumentu ieviešanā. Otrais lielākais neatbilstību apjoms 11,9 milj. euro apmērā jeb 20,5% no kopējā neatbilstību apjoma tika atklāts citā veidā (skat. 19. ilustrāciju) piemēram, saņemot informāciju no trešajām personām, masu medijiem vai tiesībsargājošām iestādēm. Trešais lielākais neatbilstību apjoms 9,9 milj. euro jeb 17,0% no kopējā neatbilstību apjoma konstatēts MP pārbaudēs. Vismazākais neatbilstību apjoms (kopā 14,0 tūkst. euro) konstatēts ES fondu vadības un kontroles sistēmas auditu ietvaros, sertifikācijas iestādes un VI deleģēto funkciju pārbaudēs un iepirkumu pirmspārbaudēs.

Ilustrācija 19. DP ietvaros konstatēto neatbilstību finansiālais apjoms, tūkst. euro dalījumā pēc neatbilstību atklāšanas veida, publiskais finansējums, % no kopējā neatbilstību apjoma (VIS dati)



284. Kopumā būtiskas problēmas neatbilstoši veikto izdevumu atgūšanā nav konstatētas. 98,4% no visiem gadījumiem un 75,8% no kopējās neatbilstību summas ir atgūti. Neatgūto neatbilstoši veikto izdevumu summa, kas ir iekļauta izdevumu deklarācijā ir 12,5 milj. *euro*. Jāuzsver, ka neatbilstoši veiktie izdevumi projektos, kuros finansējuma saņēmējs ir valsts budžeta iestāde, pašvaldība vai plānošanas reģions, ir uzskatīti par atgūtiem un netika ietverti noslēguma izdevumu deklarācijā EK, savukārt par parējām vēl neatgūtiem neatbilstībām tiks ziņots un tiks nodrošināta atgūšana saskaņā ar Regulas Nr.1083/2006 70.pantu un Regulas Nr.1828/2006 28.pantu. Plānošanas periodā kopējā neatbilstību summa valsts budžeta iestādes un pašvaldības projektos bija 3,4 milj. *euro* jeb 5,8% no visām DP konstatētajām neatbilstībām.

285. Attiecībā uz atgūtajiem maksājumiem iestādes ir apliecinājušas, ka plānošanas periodā projektu ietvaros atbrīvotie līdzekļi nav izmantoti vēlreiz darbībai vai darbībām, kas ir bijušas korekcijas priekšmets atbilstoši Regulas Nr. 1083/2006 98.panta 3.punkta nosacījumiem.

3. Prioritāšu īstenošana

286. Sadaļā ir aplūkots DP ieviešana un sasniegtie rādītāji prioritāšu līmenī, sniedzot arī informāciju par atsevišķiem pasākumiem, aktivitātēm vai apakšaktivitātēm, ja tajās tika novērots būtisks progress vai otrādi, konstatētas problēmas, kas ievērojami kavēja projektu īstenošanu. Detalizēta informācija par prioritāšu, aktivitāšu/apakšaktivitāšu finanšu sniegumu ir sniegta ziņojuma 1.pielikumā, savukārt par pamatrādītājiem, DP, DPP noteiktajiem uzraudzības rādītājiem - 3.pielikumā. Informācija par 2.4.prioritātes „Tehniskā Programmas vadības un atbalsta funkciju nodrošināšana” īstenošanu sniegta ziņojuma 4.sadaļā „[Tehniskā palīdzība](#)”. Detalizētāka informācija par prioritāšu, aktivitāšu, apakšaktivitāšu, ka arī atsevišķu projektu ieviešanu, progresu, sasniegtiem

rādītājiem un problēmām ir sniegta AI uzraudzības ziņojumos⁷⁷. Informācija par prioritāšu pamatojumu, mērķiem un pasākumu būtību ir pieejamā DP⁷⁸.

287. Ņemot vērā 2009. gada ekonomisko situāciju valstī, kad valsts budžeta resursi bija ierobežoti, tika izvērtētās dažu aktivitāšu projektu uzsākšanas iespējas un pieņemot attiecīgus valdības lēmumus, netika īstenotās sekojošās aktivitātes – 2.1.2.1.3. apakšaktivitāte „Tehnoloģiju pārnese centri”, 2.2.1.2.1. apakšaktivitāte „Biznesa eņģeļu tīkls”, 2.2.1.2.2. apakšaktivitāte “Vērtspapīru birža MVK” un 2.1.2.3.1. apakšaktivitātes “Rīgas zinātnes un tehnoloģiju parka (ZTP) attīstība”.

3.1. Prioritātes “Zinātne un inovācijas” ieviešana

288. Prioritātē, kas vērsta uz valsts zinātnes un pētniecības potenciāla nostiprināšanu, starptautiskās konkurētspējas palielināšanu, kā arī zināšanu pārnese un to komercializācijas veicināšanu, tika veiksmīgi īstenoti 662 projekti 12 aktivitāšu ietvaros jeb 14,5% no kopējā projektu skaita, viena projekta vidējās deklarējamās kopējās attiecināmās izmaksas ir 1,4 milj. *euro*.

289. ES fondu finansējums zinātnes jomai bija svarīgs atspajds krīzes un pēckrīzes gados, kad būtiski tika samazināts valsts finansējums zinātnei, tā palīdzot saglabāt kopējo ieguldījumu līmeni salīdzinājumā ar IKP.

290. Prioritātē projektu ieviešanas rezultātā zinātnes jomā tika atbalstīti 53 finansējuma saņēmēji, kuri īstenoja 249 projektus. Tai skaitā, prioritātē tika modernizētas 26 zinātniskās institūcijas. Tika īstenoti 36 starptautiskās sadarbības projekti un 184 pētniecības projekti, kas sekmēja Latvijas starptautiski konkurētspējīgas zinātnes attīstību. Savas attīstības stratēģijas izstrādāja vai pilnveidoja 15 zinātniskās institūcijas. Viss iepriekšminētais sniedza būtisku ieguldījumu Latvijas P&A potenciāla attīstībai, sekmējot zinātnes un inovāciju integrāciju.

291. 2015. gadā tika īstenota zinātnes strukturālā reforma, kas ir vērsta uz funkcionālu un teritoriālu resursu konsolidāciju, pārvaldības stiprināšanu, pētniecības cilvēkresursu kritiskās masas pieaugumu un izcilības veicināšanu. Ar ES fondu atbalstu tika īstenoti pasākumi zinātnisko institūciju iniciēto strukturālo reformu atbalstam. Šo pasākumu galvenais mērķis bija stiprināt zinātnisko institūciju vadību un tās spēju īstenot uz rezultātiem orientētu un labas pārvaldības principiem atbilstīgu zinātnisko institūciju pārvaldību, kā arī zinātnes resursu koncentrēšanu atbilstoši zinātnes izvērtējuma rekomendācijām. Rezultātā tika veikta 4 valsts zinātnisko institūtu, 10 augstskolu aģentūru, kā arī trīs juridisku personu dibinātu zinātnisko institūciju reorganizācija, kuras ietvaros tai skaitā tika izstrādātas 14 rezultātu vadības sistēmas, pilnveidotas vai iegādātas 165 nemateriālo aktīvu vienības un 897 materiālo aktīvu vienības.

292. Lai ilgtermiņā nodrošinātu ekonomisko izaugsmi ir nepieciešams celt pievienoto vērtību un darba ražīgumu caur vispusīgiem inovācijas procesiem, tādejādi veicinot uzņēmējdarbību ar augstāku pievienoto vērtību, sniedzot atbalstu jaunu produktu un tehnoloģiju izstrādei un ieviešanai ražošanā, kā arī sekmējot sadarbību starp pētniecības un uzņēmējdarbības sektoriem. Tieši šāds mērķis bija 2.1.2. pasākumam “Inovācijas”. Pateicoties pieejamajam ES fondu finansējuma ir atbalstīti 213 komersanti, kas ievieš jaunus produktus vai tehnoloģijas, sagatavoti 444 komercializācijas piedāvājumi. Tā pat ir atbalstīti 186 augstas pievienotās vērtības projekti, kas līdztekus piesaistījuši 265,8 milj.

⁷⁷ AI uzraudzības ziņojumi par Eiropas Savienības fondu līdzfinansēto pasākumu un aktivitāšu ieviešanu ir pieejami šeit - https://komitejas.esfondi.lv/o/_layouts/15/start.aspx#/U

⁷⁸ http://www.esfondi.lv/upload/04-kohezijas_politikas_nakotne/dp_aktivitates/2dp/2DP_11022014_LV_ar_konsolidietiem_grozijumiem.pdf

euro privāto finansējumu. Tas nozīmē, ka ES fondi devuši būtisku ieguldījumu Latvijas ekonomiskajai izaugsmei un sasniegtie rezultāti nesīs pozitīvu iespaidu arī ilgtermiņā.

293.2011.gada nogalē tika veikts 2.1.2.1.1.apakšaktivitātes „Kompetences centri” vadības kontroles sistēmas novērtējuma audits, kura laikā tika konstatēti vairāki būtiski apakšaktivitātes ieviešanu ietekmējošie riski un līdz ar to aktivitātes ieviešana uz laiku līdz 2012.gada nogalei tika apturēta. Laika posmā no 2011.gada līdz 2012.gadam tika veikti grozījumi apakšaktivitāti regulējošajos MK noteikumos, kuros skaidri definēja apakšaktivitātes ieviešanas nosacījumus un tika mazināts neatbilstību risks projektu īstenošanas fāzē.

294.Tabulā Nr.10 ir apkopoti dati par sasniegtajām DP vērtībām, izpilde pret DP plānoto un deklarējamo ES fondu finansējumu rādītāja sasniegšanā.

Tabula 10. 2.1.prioritātes „Zinātne un inovācijas” ietvaros DP noteikto uzraudzības rādītāju sasniegšanas progress (AI dati) un attiecīgas aktivitātēs/apakšaktivitātēs deklarējamais ES fondu finansējums, milj. euro. (VIS dati)

Nosaukums, bāzes vērtība/mērvienība	Gala vērtība saskaņā ar DP	Sasniegtā vērtība (izpilde pret DP gala mērķi)	Neizpilde (pārsniegums (+) vai nesasniedzšana (-)) no gala vērtības (100 %)%	Deklarējamais ES fondu fin.,milj. euro; % no piešķirtā finansējuma
1	2	3	4	5
Atbalstīto pētniecības projektu skaits/ skaits	200	184 (92,0%)	-8,0%	44,6 (72,1%)
Starptautiski atzītu publikāciju (tajā skaitā SCI) skaita pieaugums (publikācijas gadā), sākotnējā vērtība – 350/ skaits	800	957 (119,6%)	19,6%	
Pieteikto starptautisko patentu skaits (gadā), sākotnējā vērtība – 11/ skaits	43	120 (279,1%)	179,1%	
Projektu skaits, kas ietver sadarbību starp komersantiem un zinātniskajām institūcijām / skaits	50	36 (72,0%)	-28,0%	50,2 (94,3%)
Radīto P&A darbavietu skaits/ skaits	50	445 (890,0%)	790,0%	

295.Detalizēta informācija un skaidrojumi par sasniegtiem rādītājiem ir sniegta ziņojuma 3. pielikumā, bet ziņojumā tiek izceltas būtiskākās atšķirības pret DP plānoto (+/- 25%).

296.Uz pārskata perioda beigām rādītāja „Pieteikto starptautisko patentu skaits (gadā)” izpilde ir 279,1% no noteiktās gala vērtības. Sākotnēji DPP nebija atrunāts, vai rādītāja vērtības uzskaitē ir jāņem vērā tikai reģistrēti patenti, vai visi pieteikti patenti un attiecīgi bija saplānota gala vērtība. 2010.gadā DPP tika veikti grozījumi nosakot, ka rādītāja uzskaitē tiks ņemti vērā pieteiktie patenti, savukārt gala vērtība palika nemainīga.

297.Rādītājs „Projektu skaits, kas ietver sadarbību starp komersantiem un zinātniskajām institūcijām” nesasniedz plānoto vērtību. Kompetences centri savā būtībā ir komersantu un zinātnieku sadarbības platformas, kuru ietvaros tiek sniegts atbalsts nozaru komersantu rosinātu pētījumu programmu īstenošanai. Latvijā šādas sadarbības platformas veidojas

pakāpeniski un pateicoties ES fondu atbalstam. Sadarbība nevedas kā cerēts, jo gan zinātniekiem, gan komersantiem šī sadarbība attīstās lēnām, izprotot gan vienu, gan otru vajadzības un spējas, nonākot pie labākā risinājuma. Līdz ar to šī programma ir pilnveidota un tiek turpināta arī 2014-2020. gada plānošanas periodā.

298. Rādītājs „Radīto P&A darbavietu skaits” būtiski pārsniedz plānoto vērtību vairākas reizes, jo bija plānots, ka dalībnieku būs mazāk un pētījumi būs lielāki, kas nozīmētu, ka viens pētnieks tiks nodarbināts uz ilgāku laiku. Taču pētījumi bija vairāk un mazākā apjomā, līdz ar to vienas darbavietas vietā tika radītas vairākas darbavietas. Kā otrs iemesls tik būtiskam rādītāju pārsniegumam ir tas, ka kompetenču centru programma sākotnēji bija plānota fiziskiem pētniecības centriem ar telpām, iekārtām un laboratorijām. Taču pieeja mainījās, un līdz ar to vienas iekārtas iegādes vietā tika nodarbināti vairāki pētnieki. Kā arī radīto darba vietu skaitu ietekmēja tas, ka sākotnēji bija plānots, ka pētījumus veiks zinātnisko institūciju pētnieki (esošas darba vietas). Bet ņemot vērā to, ka sadarbība ar zinātniskajām institūcijām nebija tāda, kā sākotnēji cerēts, tas nozīmēja, ka komersanti radīja jaunas darba vietas, lai veiktu paredzētos pētījumus.
299. Tika sekmīgi pabeigts IZM īstenotais projekts “Vienota nacionālas nozīmes Latvijas akadēmiskā pamattīkla zinātniskās darbības nodrošināšanai izveide” 2.1.1.3.2. apakšaktivitātē “Informācijas tehnoloģiju infrastruktūras un informācijas sistēmu uzlabošana zinātniskajai darbībai” (projekta kopējās attiecināmās izmaksas 14,9 milj. euro (100% ES fonda finansējums)). Projekta ietvaros izveidots akadēmiskā tīkla koplietošanas datu centrs, izveidots akadēmiskais datu pārraides tīkls un iegādātas projekta partneru campus datu pārraides iekārtas. Projekta īstenošanas rezultātā tika izveidots nacionālas nozīmes Latvijas akadēmiskais pamattīkls zinātniskās darbības un pētniecības nodrošināšanai, kas radīs iespēju uzlabot pašreizējo zinātnes nozares darbību un atdevi, nodrošināt pētnieku iespējas pilnvērtīgi un efektīvi iesaistīties Eiropas un pasaules zinātnes norisēs, kā arī nodrošināt pilnvērtīgu attiecīgās nozares potenciāla izmantošanu. Turpmāk pētnieki Latvijā, izmantojot ātrdarbīgu internetu, varēs attālināti izmantot virtuālo laboratoriju iespējas, unikālu aprīkojumu, digitālās bibliotēkas un zinātniskās literatūras datu bāzes, apstrādāt, uzglabāt un pārraidīt liela apjoma datus. Akadēmiskais tīkls savienos pētniecības centrus Rīgā, Daugavpilī, Rēzeknē, Salaspilī, Valmierā, Jelgavā, Liepājā un Ventspilī un pētniekiem visā Latvijā ļaus piekļūt starptautiskajiem akadēmiskajiem datu pārraides tīkliem.
300. **Kā labās prakses piemēru** var minēt 2.1.2.4. aktivitātes “Augstas pievienotās vērtības investīcijas” AS “Olainfarm” īstenoto projektu „Augstas pievienotās vērtības investīcijas nitrofurānu zāļu ražošanā”. Projekta ietvaros tika veiktas augstas pievienotās vērtības investīcijas AS “Olainfarm” struktūrvienībā, iegādājoties nepieciešamās iekārtas un veicot ēkas rekonstrukciju, pārbūvējot to par nitrofurānu zāļu ražošanas iecirkni. Ieguldījumi tika



Att.1. Projekts „Augstas pievienotās vērtības investīcijas nitrofurānu zāļu ražošanā”, Datu avots: <http://www.delfi.lv/business/uznemumi/reportaza-olainfarm-investe-9-6-miljonus-eiro-jauna-zalu-razotne.d?id=45461180>

veikti esošajos niotrofurānu rindas produktos (Furamags, Furagīns, Furadonīns), kā arī jauna nitrofurānu rindas produkta izstrādē. Uzņēmuma produkcija tiek eksportēta uz vairāk kā 30 pasaules valstīm. Noieta veicināšanai uzņēmums aktīvi veido pārstāvniecības nozīmīgākajos eksporta tirgos, kā arī attīsta sadarbību ar zāļu vairumtirdzniecības un mārketinga uzņēmumiem. Lai nodrošinātu ilgtspējīgu uzņēmuma darbību, ievērojami līdzekļi tiek investēti pētniecības un attīstības, kā arī kvalitātes kontroles pasākumos. ES fondu finansējums ir sekmējis AS “Olainfarm” attīstību.

3.2.Prioritātes „Finanšu pieejamība” ieviešana

3.2.1. Vispārīga informācija, īss prioritātes izvērtējums un tās ieguldījums darbības programmas mērķu sasniegšanā

- 301.Prioritātes mērķis bija veicināt pieeju finansējumam komercdarbības attīstībai, vienlaicīgi samazinot tiešā valsts atbalsta negatīvo ietekmi uz tirgus konkurenci un efektīvāk izlietot valsts atbalsta līdzekļus, tos izmantojot atkārtoti uzņēmējdarbības attīstības veicināšanā vai piemērojot multiplikatoru.
- 302.Prioritātē īstenotie finanšu instrumenti tieši risināja tirgus nepilnības attiecībā uz finansējuma pieejamību komersantiem, gan uzņēmējdarbības uzsākšanai, gan attīstībai. To pamato lielais pieprasījums pēc piedāvātajiem aizdevumiem un garantijām, kā arī faktiski veikto investīciju apjoms, atbalstīto komersantu skaits un sasniegtie darbības programmas rādītāji.
- 303.Plānošanas perioda sākumā Prioritātes “Finanšu pieejamība” ieviešana, kuras ietvaros tiek izsniegts atbalsts finanšu instrumentu veidā, uzsākās gausi, un tam par iemeslu galvenokārt bija šādi apsvērumi - pirmkārt, šāda veida atbalsts Latvijā salīdzinoši nebija populārs, līdz ar to, ilgāku laiku prasīja gan privāto investoru piesaiste, gan investēšana pašos gala saņēmējos. Otrkārt, jāmin, ka bijušas arī sistēmiskās korekcijas, ko veicināja atsevišķas normatīvu aktu nepilnības un dažādas interpretācijas. Tomēr, finanšu instrumentu ieviešana un uzraudzība, turpinoties plānošanas periodam, būtiski attīstījās, kā arī kopumā plānošanas periodā ir izlietots ne tikai DP finansējums, bet arī finansējums, kas radies no brīvo līdzekļu noguldīšanas un daļēji sāka jau arī atmaksu finansējuma atkārtota izmantošana, kā arī piesaistīts ievērojams privātā finansējuma apjoms, kas ļauj secināt, ka pieprasījums pēc atbalsta finanšu instrumentos ir, un to izmantošana arī Latvijā kļūs arvien biežāka, populārāka un pazīstamāka.
- 304.Ņemot vērā, ka mazo un vidējo komersantu attīstībai nepieciešama pieeja finansējumam, kā īpašs izaicinājums bija 2008.gada ekonomiskā krīze, kuras dēļ komercbankas, kuras ir lielākais finansējuma nodrošinātājs maziem un vidējiem komersantiem, kreditēšanas politikas maiņas rezultātā neuzņēmās paaugstinātu darījumu riskus. Tādēļ atbalsta pieejamība finanšu instrumentu veidā atviegloja pieeju finansējumam mazajiem un vidējiem komersantiem.
- 305.2015.gada 31.martā apstiprinātais *ex ante* izvērtējums parāda, ka Latvijā joprojām saglabājas tirgus nepilnības mikrokredītu, riska kapitāla, kā arī citos segmentos un ir nepieciešams turpināt atbalsta sniegšanu finanšu instrumentu veidā arī 2014.-2020.plānošanas periodā.
- 306.Ņemot vērā grozījumus EK 2007.-2013.gada plānošanas perioda slēgšanas vadlīnijās, kurās tika paredzēta iespēja pagarināt izmaksu attiecināmības periodu maksājumiem komersantiem un vadības izmaksām finanšu instrumentos pēc 2015.gada 31.decembra, FM sadarbībā ar Valsts kasi un RI saskaņoja EM piedāvājumu pagarināt finansējuma izmaksas termiņu 2.2.1.4.1.apakšaktivitātei “Atbalsts aizdevumu veidā komersantu

konkurētspējas uzlabošanai” līdz 2016.gada 30.jūnijam, savukārt 2.2.1.1.aktivitātei “Ieguldījumu fonds investīcijām garantijās, paaugstināta riska aizdevumos, riska kapitāla fondos un citos finanšu instrumentos” un 2.2.1.4.2.apakšaktivitātei “Mezanīna aizdevumi un nodrošinājuma garantijas saimnieciskās darbības veicēju konkurētspējas uzlabošanai” līdz 2016.gada 31.oktobim.

307.Prioritātē tika realizēti 5 projekti, kas veido deklarētos izdevumus 146,6 milj. *euro* ERAF finansējuma, 15,4 milj. *euro* valsts budžeta finansējuma un 30,6 milj. *euro* privātā finansējuma.

3.2.2. Izveidoto fondu veidi, termiņi

308. Prioritāte ir ieviesta finanšu instrumentu veidā, to īstenojot gan kā tiešos finanšu instrumentus, gan izmantojot fondu JEREMIE Holding Fund Latvia, kas tika izveidots Latvijai 2008.gada 16.jūlijā noslēdzot līgumu ar EIF iniciatīvas “Jeremie” ietvaros.

309.2011.gadā Latvijas valsts izmantoja līgumā starp LR valdību un EIF paredzēto iespēju – pārņemt EIF funkcijas trīs gadus pēc līguma parakstīšanas. Lēmumu par EIF funkciju nodošanu LGA MK pieņēma 2011.gada 9.augustā. Saskaņā ar trīspusējo līgumu, kas 2011.gada 16.decembrī tika parakstīts starp EIF, EM un LGA un divpusējo līgumu, kas 2011.gada 30.decembrī tika parakstīts starp LGA un EM, LGA sākot ar 2012.gada janvāri pārņēma no EIF ES fondu līdzfinansētās 2.2.1.1.aktivitātes „Ieguldījumu fonds ieguldījumiem garantijās, paaugstināta riska aizdevumos, riska kapitāla fondos un cita veida finanšu instrumentos” finanšu līdzekļus kopā ar visiem ieguldījumu fonda aktīviem un saistībām.

310.2009.gada 20.aprīlī tika noslēgts līgums ar LGA par 2.2.1.3.aktivitātes “Garantijas komersantu konkurētspējas veicināšanai” īstenošanu. Programma tika slēgta 2013.gada 31.decembrī sasniedzot multiplikatoru x 4.

311.2009.gada 26.jūnijā tika noslēgts līgums ar AS "Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum" (līdz 2014.gadam - "Latvijas Hipotēku un zemes banka"), par 2.2.1.4.aktivitāte “Aizdevumi komersantu konkurētspējas uzlabošanai” īstenošanu. Apakšaktivitāšu īstenošanas termiņi – 2.2.1.4.1.apakšaktivitātei "Atbalsts aizdevumu veidā komersantu konkurētspējas uzlabošanai" pirmās projektu iesnieguma atlases kārtas ietvaros līdz 2014.gada 31.jūlijam, otrās projektu iesnieguma atlases kārtas ietvaros līdz 2016.gada 30.jūnijam.

312.2011.gada 21.novembrī tika noslēgts līgums ar LGA par 2.2.1.4.2.apakšaktivitātes "Mezanīna aizdevumi un nodrošinājuma garantijas saimnieciskās darbības veicēju konkurētspējas uzlabošanai" īstenošanu.

313.2015.gada 15.aprīlī tika izveidota AS “Attīstības finanšu institūcija ALTUM”, kurā apvienojās „Latvijas Attīstības finanšu institūcija Altum”, LGA un "Lauku attīstības fonds" (LAF). Vienotā institūcija pārņēma visas ALTUM, LGA un LAF tiesības un saistības, turpinot īstenot visas līdzšinējās "Attīstības finanšu institūcijas ALTUM", LGA un LAF valsts atbalsta programmas.

3.2.3. Piedāvāto produktu veidi un galīgie saņēmēji, kuriem tie paredzēti

314.Ieguldījuma fonda ietvaros tika īstenoti riska kapitāla un netiešo aizdevumu instrumenti:

1) Sagatavošanas kapitāla fonds. Fonda pārvaldnieks – SIA „AIFP Imprimatur Capital Fund Management”. Fonda ietvaros komersantiem bija pieejami nenodrošinātie aizdevumi biznesa idejas koncepcijas un produkta sākotnējai izstrādei apmērā līdz 50

tūkst. *euro* un investīcijas apmērā līdz 200 tūkst. *euro*. Fonda darbības specializācija bija investīcijas augsto tehnoloģiju biznesa projektos. Nākamās stadijas investīcijas šādu projektu tālākai attīstībai tika sniegtas sākuma kapitāla fondā.

2) Sākuma kapitāla fonds. Fonda pārvaldnieks – SIA „AIFP Imprimatur Capital Fund Management”. Fonda ietvaros komersantiem bija pieejamas agrīnās stadijas investīcijas apmērā līdz 1 milj. *euro* biznesa idejas un produkta/pakalpojuma tālākai attīstībai.

3) Riska kapitāla fonds. Fonda pārvaldnieks – SIA „BaltCap AIFP”. Fonda ietvaros tika nodrošināta pieejamība investīcijām apmērā līdz 3 milj. *euro* vienā komersantā (24 mēnešu periodā) to izaugsmei un paplašināšanai. Fonda darbības fokuss ir investīcijas uz eksportu orientētos uzņēmumos ar straujas izaugsmes potenciālu.

4) Izaugsmes kapitāla fondi. Fondu pārvaldnieki – SIA „ZGI Capital”, SIA „FlyCap AIFP”, SIA “Expansion Capital AIFP”.

315. Izaugsmes kapitāla fondos investīcijas tika veiktas gan jaunu, inovatīvu uzņēmumu radīšanā, tā arī esošos, uz eksportu orientētos un augošos uzņēmumos.

316. Mikroaizdevumu atbalsta programma. Tika īstenota ar AS “Capitalia” un SIA “Grand credit” starpniecību. Programmas mērķis bija nodrošināt pieejamību mikroaizdevumiem ne lielākiem par 25 tūkst. *euro* saimnieciskās darbības uzsācējiem un esošiem saimnieciskās darbības veicējiem to attīstībai. Finanšu starpnieki nodrošināja arī privāto līdzfinansējumu 50% apmērā no aizdevuma summas.

317. Dalītā riska aizdevumu instruments. Lai nodrošinātu komersantiem pieejamību finansējumam laikā, kad ekonomiskās lejupslīdes apstākļos komercbankas samazināja kreditēšanas aktivitāti, no 2010. gada līdz 2012. gadam SEB banka un Swedbank īstenoja dalītā riska aizdevumu instrumentu, kurā tika izsniegti paaugstināta riska aizdevumi (prioritāri apstrādes nozarē strādājošiem komersantiem).

318. Mikroaizdevumi tika sniegti atbilstoši MK 2013. gada 18. jūnija noteikumiem Nr.327 “Noteikumi par mikroaizdevumiem saimnieciskās darbības veicēju konkurētspējas uzlabošanai”, savukārt sagatavošanas kapitāla fonda, sākuma kapitāla fonda, riska kapitāla fonda un izaugsmes kapitāla fondu investīcijas – saskaņā ar Ministru kabineta 2008. gada 25. novembra noteikumiem Nr.983 “Noteikumi par atbalsta piešķiršanu tehnoloģiju pārneses un riska kapitāla jomā”. Augsta riska aizdevumi tika sniegti uz pari passu nosacījumiem.

319. Bez iepriekš minētajiem ieguldījuma fonda īstenotajiem finanšu instrumentiem, komersantiem bija pieejams vēl cits atbalsts finanšu instrumentu veidā:

1) Garantijas komersantu konkurētspējas uzlabošanai. Komersantiem tika piedāvātas divu veidu garantijas: konkurētspējas (kredīta) garantijas, kuru mērķis ir nodrošināt finansējuma pieejamību komersantiem, kuriem nav pietiekošs nodrošinājums komercbankas aizdevuma saņemšanai projekta īstenošanai nepieciešamajā apmērā, un eksporta kredīta garantijas, kuru mērķis ir atbalstīt eksportētājus, sedzot ar eksporta darījumiem saistītos riskus, kā arī kalpot par nodrošinājumu eksporta darījuma finansējuma saņemšanai.

Aktivitātē aizdevumi un procentu likmju subsīdijas tika sniegti atbilstoši 2009. gada 2. februāra MK noteikumiem Nr.164 „Noteikumi par aizdevumiem saimnieciskās darbības uzsācējiem un komersantiem konkurētspējas uzlabošanai”.

2) Atbalsts aizdevumu veidā komersantu konkurētspējas uzlabošanai. Aktivitātes mērķis bija nodrošināt komersantiem pieeju finansējumam komercdarbības attīstībai,

konkurētspējai nodrošinot pieejamību investīciju un apgrozāmo līdzekļu aizdevumiem situācijās, kad darījumi ir augstāka riska un komersanta rīcībā esošais nodrošinājums, pašu kapitāls nav pietiekams kredītresursu piesaistei nepieciešamajā apjomā no komercbankas.

Garantijas tika izsniegtas sniegtas atbilstoši 2009.gada 24.marta MK noteikumiem Nr.269 "Noteikumi par garantijām komersantu un atbilstošu lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību konkurētspējas uzlabošanai", MK 2009.gada 12.maija noteikumiem Nr.436 "Īstermiņa eksporta kredītu garantēšanas noteikumi un MK 2010.gada 26.oktobra noteikumiem Nr.997 "Noteikumi par garantijām komersantu un atbilstošu lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību konkurētspējas uzlabošanai".

3)Mezanīna aizdevumu programma, kuras mērķis bija sniegt pieeju finansējumam komersantiem, kuriem nepietiekama nodrošinājuma, pašu kapitāla un esošo komercsaistību (pret neto ieņēmumiem) dēļ nav iespējams saņemt finansējumu nepieciešamajā apmērā no komercbankas dzīvotspējīga projekta īstenošanai. Mezanīna aizdevumu fonda programmā tika izsniegti subordinēti aizdevumi, savukārt kopš 2014.gada jūnija mezanīna aizdevumu fonda ietvaros attiecinātas arī aizdevumu garantijas un īstermiņa eksporta kredīta garantijas.

Mezanīna aizdevumi un mezanīna aizdevumu darījumu strukturēšanas izmaksas tika sniegtas atbilstoši MK 2014.gada 13.maija noteikumiem Nr.241 "Noteikumi par mezanīna aizdevumiem saimnieciskās darbības veicēju konkurētspējas uzlabošanai", MK 2011.gada 2.augusta noteikumiem Nr.613 "Noteikumi par mezanīna aizdevumiem saimnieciskās darbības veicēju konkurētspējas uzlabošanai" (spēkā līdz 2014.gada 17.maijam), savukārt aizdevumu garantijas – atbilstoši MK 2010.gada 26.oktobra noteikumiem Nr.997 "Noteikumi par garantijām komersantu un atbilstošu lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvo sabiedrību konkurētspējas uzlabošanai" un īstermiņa eksporta kredītu garantijas – atbilstoši MK 2009.gada 12.maija noteikumiem Nr.436 "Īstermiņa eksporta kredītu garantēšanas noteikumi".

320.Nemto vērā, ka EM, VI un RI veiktajās pārbaudēs gūta pārliecība, ka investīcijas finanšu instrumentu veidā veiktas atbilstoši normatīvo aktu prasībām, secināms, ka atbalsts komersantiem sniegts atbilstoši paredzētajiem mērķiem.

3.2.4. Informācija par fondu pārvaldnieku atlasēm.

321.Sagatavošanas kapitāla fonda, sākuma kapitāla fonda un izaugsmes kapitāla fonda pārvaldnieki sabiedrība ar ierobežotu atbildību „AIFP Imprimatur Capital Fund Management” un sabiedrība ar ierobežotu atbildību “BaltCap AIFP” tika izvēlēti atbilstoši Eiropas Investīciju fonda atlases procedūrai⁷⁹, attiecīgi netika piemēroti Publiskā iepirkuma likuma nosacījumi. Galvenie Pretendentu vērtēšanas kritēriji bija vadīšanas spējas, un vērtētas tika Pretendentu investīciju un izejas stratēģijas, zināšanas finanšu tirgū, biznesa plāna dzīvotspēja, profesionālā pieredze vadošā amatā, spējas ieviest finanšu instrumentu, pieredze tehnoloģiju pārnēsē, kompetence investīciju un konsultāciju jomā. Instrumenta ieviešanas atbilstībā tika vērtēta riska vadības metodoloģija, procedūras un vadības sistēmas, sadarbība ar zinātniskajām un akadēmiskajām iestādēm un nozares pārstāvjiem, komandas uzbūve, pieredze, komandas darbu sadalījums - specializācija, komandas savstarpējā sadarbība, papildinošo funkciju apmērs, tā piemēram, iesaiste

⁷⁹ Uzsaūkuma nosacījumi pieejami tīmekļa vietnē http://www.eif.org/what_we_do/resources/jeremie/calls-for-expression-of-interest/2010_Jeremie_Latvia_003_1/2008_Call_for_EOI_JEREMIE_Latvia_JER003_1.htm

mentoringā, publicitātē, informācijas popularizēšanā, kā arī spēja nodrošināt Eiropas Investīciju fonda atskaišu un uzraudzības prasības, un pieejamais līdzfinansējums.

322. Līgumi ar izaugsmes kapitāla fondu pārvaldniekiem par izaugsmes kapitāla fondu īstenošanu ar sabiedrību ar ierobežotu atbildību „ZGI Capital”, sabiedrību ar ierobežotu atbildību “FlyCap AIFP”, kā arī ar sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Expansion Capital AIFP” parakstīti 2013. gada 6. augustā. Izaugsmes kapitāla fondi tika izvēlēti atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 62. panta 1. daļas 2. punktam sarunu procedūras rezultātā. Kandidātu minimālās prasības attiecībā uz kandidāta un komandas dalībnieku tehniskajām un profesionālajām spējām paredzēja šādas prasības:

1) Kandidāts piedāvā vadības komandu, kuras sastāvā ir divas vai trīs personas ar labām latviešu un angļu valodas zināšanām un iepriekšēju investīciju pieredzi, kuras piekrīt darboties plānotā fonda vadībā ar pilnu slodzi vismaz fonda investīciju periodā;

2) Vismaz vienam komandas dalībniekam ir pieredze vadošā līmenī (partneris, investīciju vadītājs, utt.) riska kapitāla (tai skaitā kvazi-kapitāla) investīciju lēmumu pieņemšanā un investīciju veikšanā vismaz 5 dažādos uzņēmumos;

3) Investīciju stratēģija ir detalizēti izstrādāta, ir atbilstoša tirgus situācijai, skaidri parāda plānoto investīciju riska profilu un nosacījumus, spēj nodrošināt plānoto investīciju riska profilam adekvātu atdevi un ir izpildāma;

4) Katram Kandidātam jāiesniedz pieteikums tikai viena riska kapitāla fonda pārvaldīšanai. Katram vadības komandas dalībniekam uzvaras gadījumā pienākumu veikšanai jāvelta pilna slodze.

323. Tika uzaicināti trīs kandidāti iesniegt tehniskos un finanšu piedāvājumus un piedalīties sarunās. Bez Publisko iepirkumu likumā noteiktajiem dokumentiem kandidātiem kvalifikācijas pierādīšanai bija jāiesniedz šādi dokumenti:

1) Lai apliecinātu, ka Komandas dalībniekiem ir pieredze, kas ir atbilstoša plānotā fonda investīciju stadijām, bija jāiesniedz īss apraksts par pieredzi, kas ir atbilstoša plānoto fondu investīciju stadijām;

2) Lai apliecinātu, ka Komandas dalībnieki ir veikuši riska kapitāla investīcijas pēdējo piecu gadu laikā, bija jāiesniedz īss apraksts par riska kapitāla investīcijām, kas veiktas pēdējo piecu gadu laikā.

324. Papildus Kandidātiem minētajai informācijai bija jāiesniedz ziņas par Kandidāta komandu, Kandidāta fonda vadības sabiedrību un fonda vadības sabiedrības iepriekšējās darbības rezultātiem, tai skaitā par katra komandas dalībnieka veikto riska kapitāla investīciju uzskaitījumu, ietverot katras investīcijas aprakstu, komandas dalībnieka iesaistes aprakstu par katru investīciju (atsevišķi aprakstot iesaisti sekojošos investīcijas posmos – a) veikšanā, b) uzraudzībā, pārvaldīšanā un vērtības audzēšanā, un c) investīcijas pārdošanā/realizēšanā), kā arī informāciju par komandas dalībnieku piesaistīto privāto investoru finansējuma apjomu pārvaldē, kas ir ieguldīts riska kapitāla investīcijās pēdējo desmit gadu laikā.

325. Vienlaikus kandidātiem bija jāiesniedz plānotās investīciju stratēģijas parametri, tai skaitā, investīciju stadijas, mērķa nozares, investēto uzņēmumu lielums pēc aktīvu apjoma un apgrozījuma, vidējais investīciju apjoms uz vienu uzņēmumu pirmajā investīciju kārtā, vidējais kopējo investīciju uz vienu uzņēmumu apjoms, vidējā īpašuma daļa investētajos uzņēmumos, uzņēmumu vērtība investīciju darījuma brīdī, vidējais investīciju turēšanas periods, paredzētie kontroles un aizsardzības mehānismi investētos uzņēmumos, kur fondam būs mazākuma īpašuma daļas, investēto uzņēmumu ikdienas vadības apraksts

(iesaiste operatīvajā darbībā, pārstāvniecība valdē, padomē u.tml.), investīciju izejas, realizācijas stratēģija, potenciālo investīciju darījumu izvērtēšanas kritēriju apraksts, fonda konkurenti plānotajā segmentā, fonda salīdzinošās priekšrocības.

326. Atbilstoši tirgus praksei, attiecīgajai fonda vadības komandai bija paredzēts ieguldīt riska kapitāla fondā 5% no fonda apjoma, lai nodrošinātu interešu saskaņošanu.
327. Sākotnēji fondiem līguma ietvaros bija noteikts publiskā finansējuma piešķiruma apmērs 10 000 000 *euro* katram fondam. Savukārt, lai nodrošinātu fondu darbību atbilstoši tirgus praksei, izaugsmes kapitāla investīciju ilgāku pieejamību saimnieciskās darbības veicējiem pēc Ministru kabineta 2015. gada 15. septembra noteikumu Nr. 532 "Grozījumi Ministru kabineta 2008. gada 25. novembra noteikumos Nr. 983 "Noteikumi par atbalsta piešķiršanu tehnoloģiju pārneses un riska kapitāla jomā"" spēkā stāšanās tika veikti grozījumi līgumos ar minētajiem fondu pārvaldniekiem, paredzot sabiedrības ar ierobežotu atbildību "FlyCap AIFP" pārvaldītajā izaugsmes kapitāla fondā publiskā finansējuma apmēru 15 000 000 *euro* (līguma grozījumi parakstīti 2015. gada 11. decembrī), sabiedrības ar ierobežotu atbildību "Expansion Capital AIFP" (līguma grozījumi parakstīti 2015. gada 11. decembrī) – 15 000 000 *euro* un sabiedrības ar ierobežotu atbildību "ZGI Capital" (līguma grozījumi parakstīti 2016. gada 19. septembrī) – 11 800 000 *euro*. Investīciju periods minēto fondu ietvaros ir 2016. gada 31. oktobris, un līdz minētajam datumam izaugsmes kapitāla fondos kopumā ir veiktas 82 investīcijas un ir veikti maksājumi gala atbalsta saņēmējos par kopējo finansējumu 35 706 040 *euro*. Vadības izmaksu apmērs uz 2016. gada 31. oktobri ir 3 169 796 *euro*, attiecīgi kopējā publiskā finansējuma apguve ir 37 238 194 *euro*.
328. 2014. gada 7. jūlijā 2.2.1.1. aktivitātes ietvaros tika noslēgti līgumi ar sabiedrību ar ierobežotu atbildību „Grand Credit” un akciju sabiedrību „Capitalia” par mikroaizdevumu programmas īstenošanu, lai risinātu tirgus nepilnības un veicinātu saimnieciskās darbības veicējiem pieejamību mikroaizdevumiem saimnieciskās darbības attīstīšanai. Sabiedrība ar ierobežotu atbildību "Grand Credit" un akciju sabiedrība "Capitalia" tika izvēlēti atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 8. panta pirmās daļas 1. punktam atklāta konkursa ietvaros. Finanšu kritērija ietvaros tika izvērtēta iepirkuma cena, kas ir mikro aizdevumu izsniegšanas, administrēšanas un atgūšanas vadības izmaksu procentu gada likme, kas nepārsniedz 7 % no izsniegto un vēl neatmaksāto mikro aizdevumu kopsummas. Bija noteikts, ka mikro aizdevumu izsniegšanas, administrēšanas un atgūšanas vadības izmaksas vienam Pretendentam kopsummā visā instrumenta izsniegšanas, administrēšanas un atgūšanas laikā nepārsniedz 19 % no izsniegto aizdevumu kopsummas. Papildus bija definēts, ka visu Pretendentu mikro aizdevumu izsniegšanas, administrēšanas un atgūšanas vadības izmaksas kopsummā visā instrumenta izsniegšanas, administrēšanas un atgūšanas laikā nepārsniedz 1 350 000 *euro* bez PVN.
329. Pretendentu minimālās prasības attiecībā uz Pretendentu un komandas dalībnieku tehniskajām un profesionālajām spējām paredzēja šādas prasības:
- 1) Pretendents ir reģistrēts Latvijas Republikas Komercreģistrā vai līdzvērtīgā reģistrā ārvalstīs, atbilstoši attiecīgās valsts normatīvo aktu prasībām;
 - 2) Pretendents pēdējo 3 gadu laikā līdz Piedāvājuma iesniegšanas brīdim ir izsniedzis mikro aizdevumus un/vai noslēdzis faktoringa un/vai finanšu līzings darījumus (kopsummā vismaz 20), kas pēc summas un mērķa atbilst konkursā līdzfinansēt plānotajām darbībām, un kuru atmaksa nav tikusi kavēta virs 90 dienām;
 - 3) Pretendentam ir šāda portfeļa kvalitāte – ilgāk par 90 dienām kavēto aizdevumu īpatsvars kredītportfelī nepārsniedz 25%;

4) Pretendentam ir atbilstoša mikro aizdevumu politika, kas nosaka mērķus, kādiem izsniedzami aizdevumi, risku novērtēšanas un vadības kārtību, procentu likmes un to aprēķināšanas un pārskatīšanas kārtību, termiņus, uz kādiem izsniedzami aizdevumi, nodrošinājuma veidus atkarībā no izsniedzamā aizdevuma mērķa un apmēra, mērķus, kādiem aizdevumus var izsniegt bez nodrošinājuma, un šo aizdevumu apmērus, aizdevuma pieprasīšanas kārtību, kārtību, kādā izskatāms aizdevuma pieprasījums un pieņemams lēmums par aizdevuma piešķiršanu vai atteikumu to piešķirt, izsniegto aizdevumu uzraudzības kārtību, savlaicīgi neatmaksāto aizdevumu atgūšanas kārtību.

330. Tika noteikts, ka Pretendentam ir mikro aizdevumu izsniegšanas, administrēšanas un atgūšanas procedūras, interešu konfliktu novēršanas procedūra un uzkrājumu aprēķināšanas metodika. Pretendents iepirkuma priekšmeta īstenošanai varēja nodrošināt vismaz divu piemērotas kvalifikācijas speciālistu piesaisti, no kuriem viens pēdējo 3 gadu laikā līdz Piedāvājuma iesniegšanas brīdim ir lēmis par aizdevumu izsniegšanu, bet otrs ir piedalījies aizdevumu atgūšanā.

331. Pretendenta iesniedzamie kvalifikācijas kritēriji tostarp paredzēja iesniegt šādus dokumentus:

1) sarakstu ar izsniegtajiem mikro aizdevumiem;

2) mikro aizdevumu politiku, tās ietvaros norādot Pretendenta piemērotās mikro aizdevumu riska kategorijas un to aprakstu, kā arī piemērojamās aizdevumu procentu likmes attiecīgajām riska kategorijām;

3) mikro aizdevumu izsniegšanas, administrēšanas un atgūšanas procedūras, tai skaitā arī par interešu konfliktu novēršanu, un uzkrājumu aprēķināšanas metodiku;

4) piesaistīto speciālistu dzīves gājuma aprakstu;

5) savu pēdējā noslēgtā finanšu gada pārskatu un operatīvo finanšu pārskatu, kas piedāvājuma iesniegšanas brīdī nav vecāks par 3 mēnešiem. Pretendenti, kas dibināti pēc 2012. gada, iesniedz finanšu pārskatus par nostrādāto periodu.

332. Piedāvājuma izvēles kritērijs bija piedāvājums ar zemāko vadības pakalpojuma likmi.

3.2.5. Programmas resursi, kas atsaukti no finanšu vadības instrumentiem un galvenās grūtības ieviešanā

333. Uz 2009. gada sākumu Latvijas tautsaimniecībā bija notikušas būtiskas izmaiņas - bija būtiski samazinājies IKP pieauguma temps. Pie kam rūpniecībā jau piecus ceturkšņus pēc kārtas bija novērojams negatīvs IKP pieaugums, kas faktiski nozīmēja recesiju. Tāpēc, lai atjaunotu sabalansētu izaugsmi un celtu pievienoto vērtību un produktivitāti, ar 2009. gada 13. janvāra MK rīkojumu par DP grozījumiem tika pārdalīts plānotais finansējums 1,7 milj. *euro* apmērā (no tā ERAF 1,4 milj. *euro*) no 2.2.1.2.1. apakšaktivitātes "Biznesa eņģeļu tīkls" uz 2.1.2.4. aktivitāti "Augstas pievienotās vērtības investīcijas".

334. Reaģējot uz makroekonomisko situāciju valstī, kad stabilizējoties ekonomikai, bija nepieciešama ES fondu līdzekļu pārstrukturēšana, lai nodrošināta to efektīvāku novirzīšanu tautsaimniecībā ar 2011. gada 5. septembra MK rīkojumu tika nolemts pārdalīt ERAF finansējumu 32,5 milj. *euro* apmērā no DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” 2.2. prioritātes „Finanšu pieejamība” 2.2.1.3. aktivitātes LM pārziņā esošo DP „Cilvēkresursi un nodarbinātība” aktīvo darba tirgus pasākumu īstenošanai 2012. un 2013. gadā.

335. VI sadarbībā ar atbildīgajām iestādēm, veicot izvērtējumu par DP aktivitāšu ieviešanas gaitu un neatbilstību, finanšu korekciju un laužto līgumu apjomu, finansējuma apguves riskiem atsevišķās aktivitātēs, kā arī kopējo DP apguves progresu, lai mazinātu riskus neapgūt DP ietvaros pieejamo finansējumu, ar 2013.gada 30.septembra MK rīkojumu veica DP finansējuma pārdales starp darbības programmām, pārdaļot ERAF finansējumu 34,4 milj. *euro* apmērā (neatbilstību, finanšu korekciju un laužto līgumu apmērs) no darbības programmas „Uzņēmējdarbība un inovācijas”, tai skaitā 16,1 milj. *euro* no 2.2.1.1.aktivitātes “Ieguldījumu fonds investīcijām garantijās, paaugstināta riska aizdevumos, riska kapitāla fondos un cita veida finanšu instrumentos”, 12,5 milj. *euro* no 2.2.1.3.aktivitātes “Garantijas komersantu konkurētspējas uzlabošanai” un 5,7 milj. *euro* no 2.2.1.4.1. aktivitātes “Atbalsts aizdevumu veidā komersantu konkurētspējas uzlabošanai” uz darbības programmu „Infrastruktūra un pakalpojumi” esošajām aktivitātēm 3.1.1.1. „Mācību aprīkojuma modernizācija un infrastruktūras uzlabošana profesionālās izglītības programmu īstenošanai” un 3.4.4.1.aktivitātei „Daudzdzīvokļu māju siltumnoturības uzlabošanas pasākumi” virsstaistību aizstāšanai, kā arī samazināja valsts budžeta līdzfinansējums un privāto līdzfinansējumu.
336. Ņemot vērā EK izteiktos apsvērumus par privātā līdzfinansējuma palielināšanu, kā arī nacionāli identificētos izaicinājumus attiecībā uz n+2 un n+3 principa nodrošināšanu, FM pārskatīja iepriekš iesniegto DP grozījumu priekšlikumu un ar 2014.gada 11.februāra MK rīkojumu veica precizējumus DP precizējot 5.sadaļas „Finanšu plāns” tabula Nr.11 „Finanšu plāns plānošanas periodam par katra fonda un valsts līdzfinansējuma piešķirumu un līdzfinansējuma likmi darbības programmas prioritātēm (EUR)” attiecībā uz privātā līdzfinansējuma likmju saglabāšanu līmenī, kādā to 2009.gadā bija apstiprinājusi EK. Ar grozījumiem tika samazināts ERAF finansējums 2.2.1.1.aktivitātē “Ieguldījumu fonds investīcijām garantijās, paaugstināta riska aizdevumos, riska kapitāla fondos un cita veida finanšu instrumentos” par 3,4 milj. *euro*, 2.2.1.3.aktivitātē “Garantijas komersantu konkurētspējas uzlabošanai” par 0,5 milj. *euro*, 2.2.1.4.2.aktivitātē “Mezanīna aizdevumi un nodrošinājuma garantijas saimnieciskās darbības veicēju konkurētspējas uzlabošanai” par 33,0 tūkst. *euro* un palielināts finansējums 2.2.1.4.1. aktivitātē “Atbalsts aizdevumu veidā komersantu konkurētspējas uzlabošanai” par 1,5 milj. *euro*.
337. Ar grozījumiem MK noteikumos, 2016.gada martā tika pārdaļīts finansējums no 2.2.1.4.1.apakšaktivitātes "Atbalsts aizdevumu veidā komersantu konkurētspējas uzlabošanai" uz 2.2.1.4.2.apakšaktivitāti "Mezanīna aizdevumi un nodrošinājuma garantijas saimnieciskās darbības veicēju konkurētspējas uzlabošanai" 336 tūkst. *euro* apmērā (no tiem ERAF 309 tūkst. *euro*). Bet ņemot vērā no EK saņemto skaidrojumu, ka, pēc 2015.gada 31.decembra pārdaļītais finansējums nebūtu attiecināmas izmaksas, minētie līdzekļi ir ieturēti no izdevumu deklarācijas.
338. Atbilstoši 2017.gada 7.marta RI audita Nr.SIST-FEI-16/4 “Finanšu inženierijas instrumentu slēgšanas audits” ziņojuma konstatējumiem un izteiktajam ieteikumam, tika veikta papildus pārbaude 2.2.1.1.aktivitātē “Ieguldījumu fonds investīcijām garantijās, paaugstināta riska aizdevumos, riska kapitāla fondos un cita veida finanšu instrumentos” par izsniegto mikro aizdevumu attiecināmību atbilstošo MK noteikumu Nr. 327 7.1.apakšpunktā noteiktajam. Pārbaudes rezultātā tika konstatēti neatbilstoši izsniegti aizdevumi un konstatēts, ka no deklarējamajiem izdevumiem jāizslēdz publiskais finansējums 217,0 tūkst *euro* apmērā t. sk. ERAF finansējums 200, tūkst. *euro* un valsts budžeta finansējums 17,0 tūkst. *euro*. Papildus RI auditā tika konstatēts, ka 2.2.1.4.1.apakšaktivitātes "Atbalsts aizdevumu veidā komersantu konkurētspējas uzlabošanai" otrās kārtas projektā kopējie attiecināmie izdevumi ir mazāki nekā Eiropas

Komisijai deklarētajiem un attiecīgi deklarējamie izdevumi ir jāsamazina par neapgūto finansējumu 263,1 tūkst. *euro*.

339. Galvenās problēmas prioritātes ieviešanā ir lēns ieviešanas progress, kuru var skaidrot ar to, ka atbalsts finanšu instrumentu veidā Latvijā tiek izmantots salīdzinoši nesen, līdz ar to bija jāveic programmas atpazīstamību veicinoši pasākumi. Riska kapitāla instrumentu izsniegšanā laukietilpīgi notika investīciju pieteikumu izvērtēšana, savukārt, aizdevumu instrumentā bija nepieciešams precizēt instrumenta nosacījumus, pielāgojot tos tā brīža tirgus apstākļiem, jo tie tika izstrādāti ekonomiskās krīzes sākumā. Līdz ar to, 2011.gada martā tika pieņemts lēmums grozīt programmas nosacījumus, palielinot maksimālo aizdevuma summu un termiņu, kā arī iekļaujot papildus banku noteiktās riska klases. Minētās darbības veicināja investīciju progresa tempus un tādējādi veicināja prioritātes mērķa finansējuma pieejamības nodrošināšanu komercdarbības attīstībai nodrošināšanu.
340. Kā viens no izaicinājumiem 2.2.1.1.aktivitātē tika definēta savlaicīga publiskā finansējuma investēšana izaugsmes kapitāla fondos. Ņemot vērā īso laika periodu investīciju veikšanai (proti, izaugsmes kapitāla fondi tika ieviesti tikai 2013.gadā), pastāvēja izaicinājums izaugsmes kapitāla fondos līdz 2015.gada 31.decembrim investēt publiskos līdzekļus pilnā apmērā. Publiskā finansējuma investīcijas izaugsmes kapitāla fondos veicināja 2014.gada 4.ceturksnī pieaugošs veikto darījumu skaits un veikto maksājumu apmērs. Kā arī, ar mērķi palielināt darījumu plūsmu, EM izstrādāja un Ministru kabinets 2014.gada 22.jūlijā apstiprināja grozījumus Ministru kabineta 2008.gada 25.novembra noteikumos Nr.983 „Noteikumi par atbalsta piešķiršanu tehnoloģiju pārneses un riska kapitāla jomā”, paplašinot atbalstāmo nozaru un darbību sarakstu, tajā skaitā sniedzot iespējas atbalstīt projektus nekustamā industriālā īpašuma attīstīšanai. Būtiski norādīt, ka 2015.gada 30.aprīlī tika apstiprinātas 2007.-2013.gada plānošanas perioda slēgšanas vadlīnijas, kas sniedza iespēju pagarināt izmaksu attiecināmības periodu maksājumiem komersantiem un vadības izmaksām finanšu instrumentos pēc 2015.gada 31.decembra. Ņemot vērā minēto, un, lai mazinātu publiskā finansējuma (konkrēti, ERAF, valsts budžeta un gūto procentu ieņēmumu no brīvo publisko līdzekļu noguldījumiem) riskus, ka netiks izlietots viss finansējums, tika pagarināts investīciju periods 2.2.1.1.aktivitātē līdz 2016.gada 31.oktobrim, tā arī riska kapitāla investīciju pieejamības nodrošināšanai tika palielināts publiskā finansējuma apmērs izaugsmes kapitāla fondos.

3.2.6. Pārmantotie līdzekļi

341. Par atmaksātā finansējuma tālāku izmantošanu EM ir izstrādājusi iekšējo kārtību, kas nosaka, ka atmaksas ir iespējams izmantot atkārtoti, ieguldot atbilstoši valsts atbalsta noteikumu prasībām vai jaunas valsts atbalsta programmas finansēšanai. Uz 2016.gada beigām DP uzkrāto atmaksu finansējums kopā veido 58,4 milj. *euro*. Papildus vēl ir 121,4 milj. *euro* finansējums, par kuru vēl nav atmaksāti aizdevumi, vai kurš vēl nav atbrīvots. No minētā finansējuma 1,1 milj. *euro* izmaksāts 2.2.1.4.1.apakšaktivitātē "Atbalsts aizdevumu veidā komersantu konkurētspējas uzlabošanai", 19,0 milj. *euro* novirzīti 2.2.1.1.aktivitātei "Ieguldījumu fonds investīcijām garantijās, paaugstināta riska aizdevumos, riska kapitāla fondos un cita veida finanšu instrumentos" īstenošanai, 3,5 milj. *euro* 2.2.1.4.2.apakšaktivitātes "Mezanīna aizdevumi un nodrošinājuma garantijas saimnieciskās darbības veicēju konkurētspējas uzlabošanai" īstenošanai, 6,5 milj. *euro* iemaksām Baltijas inovāciju fondā (BIF).
342. Pārējo finansējumu paredzēts izmantot, lai finansētu ieguldījuma fonda riska kapitāla fondu un aizdevumu fondu turpmākās vadības izmaksas/"follow on" ieguldījumus,

ieguldījumiem BIF un segtu Altum vadības izmaksas, kas saistītas ar BIF fonda darbības uzraudzību, kā arī 2014.-2020.gada plānošanas perioda finanšu instrumentu finansēšanai, un Altum vadības izmaksu segšanai. Atbilstoši MK not. Nr.469 ir plānots 5 milj. *euro* izmantot paralēlo aizdevumu finansēšanai un vadības izmaksu segšanai. Atbilstoši MK not. Nr.997 plānots izmantot 6 milj. *euro* garantijām. Atbilstoši MK not. Nr.866 plānots 2.5 milj. *euro* plānots izmantot īstermiņa eksportkredītu garantijām. Finansējumu 10 milj. *euro* ir plānots izmantot portfeļgarantiju un vidēja un ilgtermiņa eksportkredītgarantiju programmu īstenošanai.

- 343.BIF ir Eiropas investīciju fonda pārvaldīta inovatīva Baltijas mēroga ieguldījumu iniciatīva, kas izveidota ar mērķi palielināt privātā un riska kapitāla finansējuma pieejamību Baltijas valstu uzņēmumiem.
- 344.EM un Altum noslēgtajā līgumā noteikts, ka ieguldījuma fonds darbojas līdz 2020.gada 31. decembrim. Pēc fondu darbības izbeigšanas fondu AS "Attīstības finanšu institūcija ALTUM" daļas tiks nodota AS "Attīstības finanšu institūcija ALTUM" tās saistību segšanai. Par fondu EM daļu turpmāko izmantošanu lems EM.
- 345.2.2.1.3. aktivitātes "Garantijas komersantu konkurētspējas uzlabošanai" līgumā noteikts, ka fonds darbojas līdz saistību pilnīgai izpildei, ņemot vērā faktiskos termiņus spēkā esošajiem darījumiem, maksimālais termiņš ir 2024.gada 2.jūnijs.
- 346.2.2.1.4.1. apakšaktivitātē "Atbalsts aizdevumu veidā komersantu konkurētspējas uzlabošanai" līgumā noteiktais fonda maksimālais termiņš ir 2026.gada 30.jūnijs.
- 347.2.2.1.4.2. apakšaktivitātē "Mezanīna aizdevumi un nodrošinājuma garantijas saimnieciskās darbības veicēju konkurētspējas uzlabošanai" līgumā noteikts, ka fonds darbojas līdz saistību pilnīgai izpildei, ņemot vērā faktiskos termiņus spēkā esošajiem darījumiem, maksimālais termiņš ir 2026.gada 20.jūnijs.

3.2.7. Informācija par DP noteiktajiem uzraudzības rādītājiem un labās prakses piemēri

Tabula 11. 2.2.prioritātes „Finanšu pieejamība” DP noteikto uzraudzības rādītāju sasniegšanas progress (AI dati) un attiecīgas aktivitātēs/apakšaktivitātēs deklarējamais ES fondu finansējums, milj. euro. (VIS dati)

Nosaukums, bāzes vērtība/mērvienība	Gala vērtība saskaņā ar DP	Sasniegtā vērtība (izpilde pret DP gala mērķi)	Neizpilde (pārsniegums (+) vai nesasniegšana (-)) no gala vērtības (100 %)%	Deklarējamais ES fondu fin.,milj. <i>euro</i> ; % no piešķirtā finansējuma
1	2	3	4	5
Riska kapitāla finansējumu saņēmušo MVK skaits/ skaits	65	159 (244,6%)	144,6%	57,8(96,0%)
Sēklas stadijas investīciju skaits, kas tiek finansētas tālākās attīstības stadijās/ skaits	45	9 (20,0%)	-80,0%	
Apgrozījuma pieaugums atbalstītajos uzņēmumos divus gadus pēc investīcijas/aizdevuma saņemšanas – 20%/ %	20	67 (335,0%)	235,0%	149,4 (101,3%)

348. Rādītāja “Apgrozījuma pieaugums atbalstītajos uzņēmumos divus gadus pēc investīcijas/aizdevuma saņemšanas – 20%” sasniegtā vērtība pārsniedz sākotnēji plānoto, jo uz rādītāja apkopošanas laiku lielākais izvērtēto investīciju īpatsvars riska kapitāla fondos ir agrīnās stadijās, kad uzņēmumiem nav vai ir neliels sākotnējais apgrozījums un tādēļ jebkurš apgrozījuma pieaugums pret bāzes vērtību ir būtisks.
349. Rādītājs “Sēklas stadijas investīciju skaits, kas tiek finansētas tālākās attīstības stadijās” netika sasniegts, jo rādītājs tika definēts plānošanas perioda sākumā. Ņemot vērā, ka tika samazināts finanšu instrumenta sākotnēji paredzētā publiskā finansējuma apmērs aptuveni 4 reizes un instrumenta īstenošanas gaitā tika palielināts vienas investīcijas apmērs vienā komersantā, minētais rādītājs netika sasniegts. Izmaiņas veiktas, lai nodrošinātu efektīvāku pieejamā finansējuma izmantošanu.
350. Kā viens no labajiem piemēriem, kurš saņēmis riska kapitāla investīcijas minams SIA „Helico Aerospace Industries”, kura saņēmusi finansējumu 2.2.1.1. aktivitātē SIA „AIFP Imprimatur Capital Fund Management” īstenojamā sēklas kapitāla fondā (105 tūkst. *euro* apmērā), SIA „FlyCap AIFP” īstenojamā izaugsmes kapitāla fondā (175 tūkst. *euro*) un SIA „Expansion Capital AIFP” īstenojamā izaugsmes kapitāla fondā (150 tūkst. *euro* apmērā), kā arī ir spējusi papildus piesaistīt finansējumu no „pūļa” finansēšanas platformas „KickStarter”, privātiem investoriem 1,8 milj. *euro* apmērā. SIA „Helico Aerospace Industries” ir radījis unikālu produktu „Airdog” – pasaulē pirmo automātiskās sekošanas dronu priekš Go Pro kamerām, kas autonomi seko līdzī kustībai un filmē to ar GoPro kameru. 2015. gada janvārī „Airdog” saņēma atbalvojumu kā labākais robots Consumer Electronics Show (Lasvegasā). Veiktie ieguldījumi, tostarp 2.2.1.1. aktivitātē saņemtais finansējums, izmantots, lai uzsāktu bezpilota lidaparātu ražošanu Latvijā un to virzīšanu tirgū.
351. Sabiedrība ar ierobežotu atbildību “SFM Latvia” veic metāla konstrukciju un to sastāvdaļu ražošanu. Investīciju uzņēmums ir saņēmis izaugsmes kapitāla fondā, kura pārvaldnieks ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Expansion Capital AIFP”. Kopējais veiktais investīciju apmērs uzņēmumā ir 3 miljoni *euro*, tai skaitā minētā izaugsmes kapitāla fonda ieguldījums ir 1,1 miljons *euro*. Panākumi vērtējami uzņēmuma izaugsmē, proti, kopš projekta uzsākšanas darbinieku skaits pieaudzis no 28 līdz 50 darbiniekiem, un līdz ar paplašināšanos plānots pieņemt darbā vēl 20 speciālus. Tā arī uzņēmums eksportē 100 % savas produkcijas, un 2016. gadā plānots apgrozījumu palielināt 2 reizes, sasniedzot 4 miljonus *euro*. Informācija par uzņēmumu ir pieejama tīmekļa vietnē <http://sfm.4free.lv/>.
352. Vēl viens labais piemērs, kurš saņēmis riska kapitāla investīcijas ir SIA „Stenders”, kura saņēmusi finansējumu 2.2.1.1. aktivitātē SIA „Baltcap AIFP” īstenojamā riska kapitāla fondā kopumā 2,5 milj. *euro* apmērā. 2013. gadā veikta investīcija 1,5 milj. *euro* apmērā, savukārt 2015. gadā veikta pēc-investīcija 993 tūkst. *euro* apmērā ar mērķi finansēt apgrozāmos līdzekļus jaunu produktu izstrādei un esošo produktu modernizācijai. Pēc-investīcijas rezultātā SIA „Stenders” 2015. gadā izlaidusi 67 jaunus produktus, tostarp paplašināt vīriešu līnijas produkcijas un ikdienas kopšanas līdzekļu produkcijas klāstu. Papildus jaunu produktu izstrādei notiek arī aktīvas mārketinga kampaņas. Ir atvērti 2 jauni veikali (Singapūrā un Londonā), savukārt līdzšinēji aktīvi turpinās sarunas ar potenciālajiem partneriem par jaunu franšīzu atvēršanu Dienvidkorejā, Indonēzijā, Spānijā un Portugālē. Kopš investīciju veikšanas 2.2.1.1. aktivitātē SIA „Stenders” darbinieku skaits ir palielinājies no 159 darbiniekiem 2013. gadā līdz 240 darbiniekiem 2015. gadā.
353. SIA „Peruza”, kura pārskata periodā saņēma īstermiņa eksporta kredīta garantiju 156 tūkst. *euro* apmērā eksporta darījumam uz Peru. Ar garantijas palīdzību tika nodrošinātas iespējas SIA „Peruza” piegādāt zivju pārstrādes iekārtas un nostabilizēt savu pozīciju Peru

tirgū – nišā, kas ir ar augstu izaugsmes potenciālu. Pirmā piegāde veikta 2015.gada augustā.

- 354.Kā vēl viens labais piemērs minama Cotton Club Liepāja, SIA, kas saņēmis investīciju aizdevumu 300 000 EUR apmērā iekārtu iegādei kokvilnas higiēnas preču ražošanai. Aizdevums piešķirts 2013.gadā un straujas izaugsmes rezultātā, divu gadu laikā uzņēmuma apgrozījums ir pieaudzis līdz 5.7 milj. EUR un uzņēmums ir radījis 64 jaunas darba vietas. Dažu gadu laikā pēc izveidošanas uzņēmums ir spējis piesaistīt komercbankas finansējumu turpmākas attīstības nodrošināšanai. Uzņēmums darbojas Liepājā.
- 355.Mērnies ZM, SIA 2015.gada aprīlī saņēmis aizdevumu saimnieciskās darbības uzsākšanai pamatlīdzekļu (GPS uztvērēja un SLATE kontroliera) iegādei mērniecības uzņēmuma attīstībai. Uzņēmums uzsācis darbību pēc biznesa plāna un šobrīd veiksmīgi darbojas, sniedzot mērniecības pakalpojumus visā Latvijas teritorijā. Uzņēmums reģistrēts Ludzā.
- 356.JT Rent, SIA 2015.gada oktobrī piešķirts aizdevums saimnieciskās darbības uzsākšanai apgaismošanas tehnikas iegādei ar mērķi sniegt apgaismošanas pakalpojumus koncertiem, teātru izrādēm un citiem pasākumiem, kur nepieciešama apgaismošana. Uzņēmums uzsācis darbību saskaņā ar biznesa plānu un šobrīd norit veiksmīgi darbība, sniedzot apgaismošanas pakalpojumus visā Latvijas teritorijā.

3.3.Prioritātes „Uzņēmējdarbības veicināšana” ieviešana

- 357.Prioritātes mērķis ir veicināt jaunu komersantu rašanos un paaugstināt esošo komersantu konkurētspēju.
- 358.Latvijas IKP pieaugums salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu atbalsta sniegšanas laikā ir stipri mainījies. 2007.gadā tas veidoja 9,8% pieaugumu, bet 2009.gadā ekonomiskās krīzes dēļ samazinājās līdz negatīvam -14,2%. Kopš 2011.gada tas atkal nostabilizējies un kļuvis pozitīvs, 2015.gadā veidojot pieaugumu 2,7%⁸⁰.
- 359.Latvijas kopējais eksports pieaudzis no 5,7 mljrd. *euro* 2007.gadā līdz 10,4 mljrd. *euro* 2015.gadā.
- 360.Lai mazinātu Krievijas embargo ietekmi uz ES fondu uzņēmējdarbības projektiem, tika veikti grozījumi atsevišķos apakšaktivitāšu noteikumos, pagarinot projektu iesniegšanas termiņus, papildinot ar jaunām atbalstāmām darbībām, kā arī vēl citus nosacījumus projekta īstenošanai.
- 361.Kopā veiksmīgi tika īstenoti 3876 projekti astoņās aktivitātēs/apakšaktivitātēs, jeb 84,7% no DP kopējā projektu skaita, viena projekta vidējās izmaksas ir 51,2 tūkst. *euro*.
- 362.Prioritātē bija vērojama liela interese, kopā tika saņemti 5290 projektu iesniegumi. Īpaši liela interese bija novērojama 2.3.1.1.1.apakšaktivitātē “Ārējo tirgu apgūšana – ārējais mārketing”, kurā tika īstenoti 3734 projekti. Minētajā aktivitātē komersanti, biedrības, nodibinājumi, kooperatīvās sabiedrības un iestādes varēja saņemt atbalstu daļēbai ārvalstu pasākumos kas saistīti ar saimniecisko darbību un starptautiskās konferencēs Latvijā.
- 363.Lai novērstu risku, ka 2014.gadā un līdz plānošanas perioda beigām deklarējamie iedevumi EK netiks veikti nepieciešamajā apjomā, 2014.gada ceturtajā ceturksnī tika veikta atbilstošu projektu pārcelšana 62,6 milj. *euro* apmērā no DP „Infrastruktūra un pakalpojumi” uz DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas”, šim nolūkam DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” papildinājuma ietvaros izveidojot jaunu 2.3.2.2.3.apakšaktivitāti „Atbalsts

⁸⁰ EUROSTAT dati

ieguldījumiem infrastruktūrā uzņēmējdarbības attīstībai”. Lai atlasītu atbilstošus projektus, kurus varētu pārceļt, tika veikta projektu pārvērtēšana, lai pārliecinātos par to atbilstību DP „Uzņēmējdarbība un inovācijas” mērķim.

364. Galvenās problēmas ar ko saskārās prioritāte bija iepirkumu specifikācijas dokumentācijas lielais apjoms, dažāda iesaistīto pušu izpratne par atsevišķu normatīvo aktu regulējumu un prasību izpildi uz atbalsta sniegšanu komersantiem un attiecināmajās izmaksās iekļaujamajām izmaksām. Lai risinātu problēmu tika veikti informējoši un skaidrojoši pasākumi.
365. Prioritātē ES fondu finansējums izmantots pilnībā piešķirto Latvijas valsts budžeta virsraistību dēļ. Ievērojot to, kā arī rādītāju sniegumu, prioritātes ieviešana vērtējama kā sekmīga.

Tabula 12. 2.3.prioritātes „Uzņēmējdarbības veicināšana” DP noteikto uzraudzības rādītāju sasniegšanas progress (AI dati) un attiecīgas aktivitātēs/apakšaktivitātēs deklarējamais ES fondu finansējums, milj. euro. (VIS dati)

Nosaukums, bāzes vērtība/mērvienība	Gala vērtība saskaņā ar DP	Sasniegta vērtība (izpilde pret DP gala mērķi)	Neizpilde (pārsniegums (+) vai nesasniedzšana (-)) no gala vērtības (100 %)%	Deklarējamais ES fondu fin.,milj. euro; % no piešķirtā finansējuma
1	2	3	4	5
Uz ārējo tirgu apgūšanu vērsto atbalstīto projektu skaits/ skaits	330	3 736 (1132,1%)	1 032,1%	28,7 (113,2%)
Attīstīto inkubatoru platība – 18 000 m ² / m ²	18 000	39 273 (218,2%)	118,2%	15,0 (61,4%)
Ekonomiski aktīvie uzņēmumi, kas saņēmuši atbalstu biznesa inkubatoros/ skaits	82	1 291 (1574,4%)	1 474,4%	
Atbalstu saņēmušie mikro un mazie komersanti ĪAT/ skaits	360	81 (22,5%)	-77,5%	10,2 (134,2%)
Apgrozījuma pieaugums atbalstītajos uzņēmumos divus gadus pēc investīcijas saņemšanas – 20%/ %	20	487 (2435,0%)	2 336,9%	

366. Rādītājs “Uz ārējo tirgu apgūšanu vērsto atbalstīto projektu skaits/ skaits” tika būtiski pārsniegts, jo tika palielināts pieejamais finansējums no 4,4 milj. euro līdz 19,0 milj. euro (tai skaitā 5,2 milj. euro virsraistību finansējuma), kā arī veiktas vairākas izmaiņas attiecībā uz atbalsta programmu nosacījumiem, atbalsta apjomiem un intensitātēm, kā rezultātā bija iespējams sniegt atbalstu lielākam skaitam uzņēmumu. Tāpat lielā sasniegtā rādītāja vērtība skaidrojama ar to, ka aktivitāte bija ļoti pieprasīta.

367. Rādītāji “Attīstīto inkubatoru platība – 18 000 m²/ m²” un “Ekonomiski aktīvie uzņēmumi, kas saņēmuši atbalstu biznesa inkubatoros/ skaits” tika pārsniegti, jo tika plānots, ka atbalsta programmas ietvaros būs daudz zemāks komersantu skaits inkubatoros, bet tie izmantos daudz lielāku atbalsta apjomu. Atbalsta aktivitātes ietvaros, par pamatu tika ņemti vidējie rādītāji un pieredze no tajā brīdī pieejamajām līdztīgām

biznesa inkubatoru programmām pasaulē, un rēķinot biznesa inkubatoros pieejamās platības attiecību pret komersantiem nepieciešamo platību, pieņemot, ka komersanti var darboties arī apstrādes rūpniecībā. Aktivitātes ieviešanas rezultātā, biznesa inkubatoros tika uzņemts liels skaits komersantu, kuru saimnieciskā darbība bija vairāk saistīta ar pakalpojumu sniegšanu nevis aprēķinos plānoto apstrādes rūpniecību.

368. Rādītāja “Atbalstu saņēmušie mikro un mazie komersanti ĪAT/ skaits” rezultāti salīdzinoši ar sākotnēji plānoto ir būtiski zemāki. Aktivitātē kopā tika pieteikti 678 projekti, no kuriem tika noraidīti vai atsaukti 399 projekti un kā lielākais iemesls, ka tik daudzi projekti netika īstenoti ir Latvijas 2009.gada ekonomiskā krīze, kur būtiski lielākā daļa uzņēmumu nespēja turpināt savu komercdarbību vai nebija pietiekamu finanšu līdzekļu, lai īstenotu projektus. Apakšaktivitātes neizmantotais finansējums tika novirzīts citām aktivitātēm, lai veicinātu Latvijas tautsaimniecības attīstību, sniedzot atbalstu komersantiem (tostarp finansējums novirzīts jaunizveidotajai apakšaktivitātei “Atbalsts ieguldījumiem ražošanas telpu izveidei vai rekonstrukcijai”, lai sekmētu mikro, mazos un vidējos komersantus īpaši apstrādes rūpniecības sektorā). Tādējādi sekmējot gan prioritātes, gan darbības programmas mērķus.
369. Rādītājs "Apgrozījuma pieaugums atbalstītajos uzņēmumos divus gadus pēc investīcijas saņemšanas" ir būtiski pārsniegts. Tas ir saistīts ar to, ka lielāko daļu no pabeigtajiem projektiem ir īstenojuši jaunuzsācējkomersanti, un, līdz ar to, ja komersants ir veiksmīgi attīstījis tā saimniecisko darbību, tā apgrozījuma būtiski pieaug, jo uz projekta iesniegšanas brīža komersantam nebija apgrozījuma. Plānojot rādītāju, sākotnēji atbalsta aktivitāte bija plānota galvenokārt uz jau esošiem un darbojošiem komersantiem nevis jaundibinātiem.

4. Tehniskā palīdzība

370. Šajā sadaļā sniegta informācija par TP projektu īstenojošo institūciju (finansējuma saņēmēji) īstenojamajām darbībām ar TP līdzekļu atbalstu, sasniegto finanšu un fizisko progresu 2.4.prioritātes aktivitātes „Programmas vadības un atbalsta funkciju nodrošināšana” ietvaros ar mērķi nodrošināt programmas vadībā iesaistīto institūciju funkciju efektīvu īstenošanu. Plašākā informācija atbalstāmajām darbībām ar TP finansējumu ir sniegta ziņojuma 2.6., 2.7. un 5.sadaļās „[Uzraudzības un izvērtēšanas pasākumi](#)”, „[Finanšu vadība un kontrole](#)” un „[Informācija un publicitāte](#)” (papilu informāciju skatīt ES fondu tīmekļa vietnē – <http://www.esfondi.lv/page.php?id=1052>).
371. TP aktivitātē tika veiksmīgi īstenoti 36 projekti. Ilustrācijas Nr. 4 (2.1.2. sadaļā “[Darbības programmas ieviešanas kvalitatīva analīze](#)”) dati liecina, ka TP aktivitātēs netika izmantots viss pieejamais ES fondu finansējums, kas skaidrojams ar neatbilstībām, līdz ar to tiks izmantota 10% elastība. Finansējums netika izlietots pilnā apmērā, arī tāpēc, ka TP projektu īstenošanas laikā vairākkārtīgi tika veikti projekta grozījumi, kā rezultātā sākotnēji apstiprinātā līguma summa tika samazināta. Ņemot vērā neatbilstoši veikto izdevumu apmēru, kavējumus iepirkumu veikšanā un finanšu plānošanā, TP projektu ietvaros plānotie pasākumi netika īstenoti sākotnējā apjomā. Kopumā 2007.-2013.gada plānošanas periodā aktivitāšu ieviešana kopumā vērtējama kā sekmīga.
372. Neskatoties uz ne tik veiksmīgu finanšu sniegumu, iznākuma un rezultāta rādītāji ir sasniegti un pat pārsniegti.

Tabula 13. TP prioritātes ietvaros DP noteikto uzraudzības rādītāju sasniegšanas progress (AI dati) un attiecīgas aktivitātēs/apakšaktivitātēs deklarējamais ES fondu finansējums, milj. euro. (VIS dati)

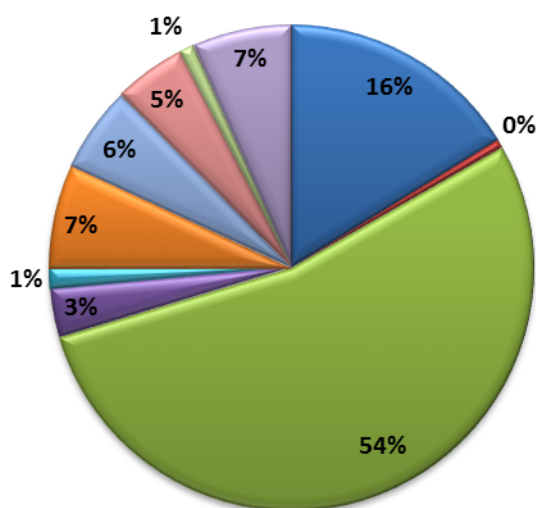
Nosaukums, bāzes vērtība/mērvienība	Gala vērtība saskaņā ar DP	Sasniegta vērtība (izpilde pret DP gala mērķi)	Neizpilde (pārsniegums (+) vai nesasniegšana (-)) no gala vērtības (100 %)%	Deklarējamais ES fondu fin.,milj. euro; % no piešķirtā finansējuma
1	2	3	4	5
Atbalstīto institūciju skaits, 0/skaits	13	16 (123,1%)	23,1%	21,7 (94,6%)
Eiropas Savienības fondu līdzekļu sekmīgas apguves vērtējums Latvijas iedzīvotāju vidū, 38%/%	42%	73,3% (174,5%)	74,5%	

373.ES fondu TP atbalstu saņēmušo institūciju skaits pārsniedz plānoto vērtību, jo ES fondu 2007.-2013.gada plānošanas periodā ES fondu administrēšanā iesaistīto institūciju skaits palielinājās (piemēram, Valsts kase un IUB), līdz ar to palielinājās institūciju skaits, kuras saņēmušas atbalstu no TP līdzekļiem. Papildus TP projektu ieviešanas periodā no 2008.gada vairākām iestādēm tika mainīta līdzfinansējuma intensitāte – dalījums starp ES fondiem, līdz ar to arī piešķirtie finansējumi sadalījumā pa aktivitātēm (finansējuma atbalsts starp darbības programmām), kā rezultātā atbalstīto institūciju skaits DP ir palielinājies salīdzinājumā ar sākotnēji plānoto.

374.TP līdzekļu dalījums pēc īpatsvara pa pozīcijām ir atspoguļots ilustrācijā zemāk.

Ilustrācija 20. Tehniskās palīdzības vidējais finansējuma izlietojums dalījumā pa izmaksu veidiem 2007.-2013.gada plānošanas periodā, %

Izmaksas TP projektos dalījumā pa atbalstāmajām darbībām, %



- ES fondu administrēšana
- ES fondu izvērtēšana
- ES fondu uzraudzība
- ES fondu informācija un publicitātes pasākumi
- Informācijas sistēmas izveide vai attīstīšana, sasaiste un uzturēšanas nodrošināšana
- ES fondu projektu iesniegumu vērtēšanas nodrošināšana
- ES fondu finanšu kontroles un revīzijas nodrošināšana
- Mācības, konferences, semināri, komitejas, darba grupas un citi pasākumi
- HP koordinēšanas funkciju nodrošināšana

- 375.2015.gadā galvenie TP pasākumi saistīti ar efektīvu ES fondu vadības un kontroles sistēmas darbības nodrošināšanu, kā arī atbalstu 2014.-2020.gadu plānošanas perioda uzsākšanai.
- 376.2007.-2013.gada plānošanas periodā TP ietvaros tika sniegts atbalsts vadības funkciju nodrošināšanai, īstenojot projektu sagatavošanu, atlasī, vadību, kontroli, uzskaiti, uzraudzību un izvērtēšanu. TP ietvaros tika sniegts atbalsta vadības funkcijām kā piemēram, apmācībām, semināriem, informācijas un publicitātes pasākumiem, izvērtēšanas īstenošanai u.c.
- 377.Neatbilstoši veikti izdevumi DP no TP projektu īstenošanas uzsākšanas līdz 2015.gada 31.decembrim veido 0,3 milj. euro jeb 1,4% no noslēgto vienošanās kopsummas. Visbiežāk konstatēti pārkāpumi atalgojuma aprēķināšanā un neattiecināmu izdevumu iekļaušana maksājumu pieprasījumos. Konstatētas neatbilstības neietekmēja aktivitātēm piešķirtā ES fondu finansējuma apguvi, kā arī neradīja riskus projekta mērķu un rezultātu sasniegšanai.

5.Informācija un publicitāte⁸¹

- 378.Plānošanas periodā tika nodrošināta ES fondu komunikācijas stratēģijas 2007.–2015.gadam īstenošana un uzraudzība atbilstoši EK regulas Nr.1083/2006 69. un 7.pantam, īstenojot stratēģijā iekļautā informatīvo un publicitātes pasākumu plānu atbilstoši EK regulas Nr.1083/2006 4.pantam. Informācija par 2007.-2014. gadā 1.posma “Darbības programmu uzsākšana” un 2.posma „Darbības programmu ieviešana” īstenojamiem pasākumiem, ka arī par pastāvīgi līdz DP noslēgumam īstenojamās pasākumus ir sniegta iepriekšējos gada ziņojumos sadaļā “Informācija un publicitāte”⁸².
- 379.Turpmāk ir aprakstīti 2015.gadā īstenotie 3.posma „Darbības programmu noslēgums” pasākumi.
- 380.2015.gadā tika īstenots ES struktūrfondu un Kohēzijas fonda 2014.–2020. gada plānošanas perioda komunikācijas stratēģijas 2015.–2023.gadam 1.posma pasākumus – informēšana par ES fondu 2007.–2013.gada plānošanas perioda sasniegumiem un ietekmi, informācijas pēctecības nodrošināšana.

Komunikācijas pasākumu rezultāti

- 381.Sasniegtie ES fondu komunikācijas pasākumu rezultāti ir pārsnieguši Komunikācijas stratēģijā plānotos iznākuma rādītājus. Apmaksāto preses publikāciju rādītājs nav sasniegts, jo jau 2014.gadā EK organizētajās sanāksmēs visu dalībvalstu ES fondu komunikatoriem apmaksātas preses publikācijas tika atzītas par nevēlamu komunikācijas risinājumu, jo regulāri apmaksājot publikācijas, tā kļūst par mediju ikdienas praksi, publicējot tikai tādu informāciju par ES fondiem, par kuru tiek maksāts.

⁸¹ Saskaņā ar ES fondu komunikācijas stratēģijas 2007.-2015.gadam 7.punktu „Informācijas un publicitātes pasākumu plāns”. Ir pieejama šeit: <http://www.esfondi.lv/komunikācijas-dokumenti>

⁸² Gada ziņojumi par darbības programmas īstenošanu ir pieejami šeit - <http://www.esfondi.lv/gadskartejie-es-fondu-ieviesanas-zinojumi>

Tabula 14. ES fondu komunikācijas stratēģijā 2007.-2015.gadam noteikto rezultatīvo rādītāju izpilde. Datu avots FM

Nr.	Rādītāja nosaukums	Skaitis 2015.g.	Skaitis kopā 2007.-2015.g.	Stratēģijā plānotais līdz 2015.g.beigām	Izpilde % no plānotā
1	Informatīvie materiāli (veidu skaits)	25	183	162	113%
2	Informatīvo pasākumu skaits	176	2059	1170	176%
3	Informatīvo kampaņu skaits	4	21	16	131%
4	Preses konferenču skaits	6	48	47	102%
5	Izplatīto preses relīžu skaits	528	2349	1535	153%
6	Apmaksāto preses publikāciju skaits	0	780	1049	74%
7	Pētījumu skaits	5	31	11	282%
8	Radio sižetu/ raidījumu skaits	17	647	326	198%
9	Televīzijas sižetu/ raidījumu/ klipu skaits	25	267	179	149%
10	Aktualizēta mājaslapa vai mājaslapas sadaļa	15	83	20	415%
11	Reprezentatīvie materiāli (veidu skaits)	23	188	114	165%

382. Informatīvo un publicitātes pasākumu īstenošanai ES fondu vadībā un administrēšanā iesaistītās institūcijas un RSIC saņēma finansējumu no TP projektu līdzekļiem.

383. Kā galvenie līdzekļi komunikācijas stratēģijas mērķu izpildei uzskaitāmi – sadarbība ar plašsaziņas līdzekļiem/ mediju attiecības, mediju monitorings, informatīvie materiāli, informācijas stendi, plakāti un plāksnes ES fondu projektu īstenošanas vietās, interneta mājaslapas aktualizēšana, t.sk. atbalsta saņēmēju, aktivitāšu un projekta griezumā piešķirtā finansējuma publicēšana⁸³, konsultācijas, semināri un citi informatīvie pasākumi potenciālajiem finansējuma saņēmējiem (tostarp reģionos), konferences, ikgadējā konference par ES fondiem, pieredzes apmaiņas un labās prakses publiskošanas pasākumi par lielo projektu īstenošanu, ES fondu atbalstīto projektu sarakstu publicēšana, kā arī ES karoga patstāvīga izkāršana pie ES fondu VI un sociālo mediju aktivitātes.

384. 2015. gada novembrī FM pasūtījumā tirgus un sociālo pētījumu aģentūra „Latvijas Fakti” veica ikgadējā sabiedriskās domas aptauju “Sabiedrības informētība par Eiropas Savienības fondu līdzekļu apguvi Latvijā”, izmantojot tiešās intervēšanas metodi respondentu dzīves vietās. Aptaujā pēc stratificētās nejaušības principa tika iekļauti 1000 Latvijas pastāvīgie iedzīvotāji vecumā no 18 līdz 74 gadiem. Sabiedriskās domas aptaujas galvenie secinājumi⁸⁴:

385. No 2010.–2014. gadā veiktajās aptaujās vairāk nekā 90% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju atzina, ka ir dzirdējuši par to, ka Latvijai ir pieejami ES fondu līdzekļi. 2015. gada novembrī veiktajā aptaujā šis rādītājs sasniedza jau 92,3%. Visās respondentu sociāli demogrāfiskajās grupās par ES fondu pieejamību ir dzirdējuši vairāk nekā 80% aptaujāto.

386. Aptauja jau vairākus gadus norāda uz pozitīvām tendencēm kopējā Latvijas iedzīvotāju noskaņojumā par līdz šim veiktajiem ES fondu ieguldījumiem. 2015. gadā pirmo reizi ES fondu finansējuma ieguldīšanu Latvijā kā sekmīgu vērtēja vairāk nekā 70% jeb jau 73,3%

⁸³ <http://www.esfondi.lv/aktivitates>

⁸⁴ 2015. gada novembra Sabiedriskās domas aptauja “Sabiedrības informētība par Eiropas Savienības fondu līdzekļu apguvi Latvijā” ir pieejama - http://www.esfondi.lv/upload/01-strukturfondi/petijumi/sabiedriska_doma_2015.pdf

aptaujāto iedzīvotāju. Negatīvu vērtējumu sniegušo respondentu skaits pirmo reizi ir mazāks par 20% (15%).

387. Latvijas iedzīvotāju skatījumā ES fondu atbalstītajās jomās vislielākā atdeve ir ceļu un transporta sistēmas sakārtošanā (minēja 48,6% respondentu), lauksaimniecībā (34,2%), kultūrvēsturisko objektu atjaunošanā (31,3%) un vides sakārtošanā (ūdenssaimniecības un atkritumu savākšana) (29,9%). Līdzīgi rezultāti bija vērojami arī iepriekšējos pētījumos.
388. Kā prioritārās jomas, kurās turpmāk būtu jāiegulda vairāk līdzekļu, visbiežāk aptaujātie Latvijas iedzīvotāji nosauca veselības un sociālo aprūpi (54,2%), nodarbinātības veicināšanu (41,2%), ceļu un transporta sistēmas sakārtošanu (33,7%), kā arī izglītības attīstību (31,6%).
389. Sabiedriskās domas aptaujas rezultāti liecina, ka nozīmīgākais informācijas avots par ES fondu ieguldīšanu Latvijā ir nacionālā televīzija, no kuras informāciju iegūst divas trešdaļas jeb 66% iedzīvotāju. Tai seko radio (31%) un projektu informācijas plāksnes un stendi (30%). 41% aptaujāto Latvijas iedzīvotāju norāda, ka pieejamā informācija par ES fondiem apmierina viņu vajadzības.
390. Visbiežāk interesenti informāciju meklējuši FM pārvaldītajā mājaslapā www.esfondi.lv. Tāpat aktīvi tiek izmantotas tiešās konsultācijas gan Lauku atbalsta dienestā, gan kādā no ES fondu sadarbības iestādēm.
391. Savukārt 2015. gada jūnijā veiktajā Eiropabarometra pētījumā Latvija ierindojas pirmajā vietā starp visām ES dalībvalstīm ES fondu ietekmes vērtējumā, proti, 93% Latvijas iedzīvotāju pozitīvi novērtē ES fondu ieguldījumu valsts attīstībā. Vidējais rādītājs starp visām ES dalībvalstīm ir 75%.
392. 2015. gadā FM pasūtījumā “SAFEGE Baltija” veica pētījumu “Eiropas Savienības fondu komunikācijas pasākumu noslēguma (ex-post) izvērtējums saskaņā ar Valsts stratēģisko ietvardokumentu 2007.–2013. gada periodam”⁸⁵, kas balstās uz ES fondu komunikācijas stratēģijā 2007.–2015. gadam plānoto pasākumu un rezultatīvo rādītāju kvantitatīvu un kvalitatīvu analīzi. Līdztekus tam izvērtējumā analizēta stratēģijā noteikto vispārējo mērķu sasniegšanas gaita un šo procesu ietekmējošie faktori.
393. Izvērtējums tapis, pamatojoties uz jau pieejamiem statistikas datiem un ziņojumiem, kā arī uz virkni jauniegūtiem kvalitatīviem un kvantitatīviem datiem. Piemēram, izvērtējuma vajadzībām veikta ES fondu finansējuma saņēmēju aptauja, kurā piedalījās vairāk nekā 370 respondenti. Tāpat anketēti visu ES fondu komunikācijā iesaistīto institūciju pārstāvji. Individuālās intervijās pētnieki tikās ar piecām iesaistītajām institūcijām un diviem finansējuma saņēmējiem, kā arī pieciem viedokļu līderiem no žurnālistu/mediju ekspertu vidus. Savukārt divās fokusa grupas diskusijās ar ES fondu komunikācijas vadības grupas pārstāvjiem noskaidroti pozitīvie un negatīvie ES fondu komunikāciju ietekmējošie faktori, kā arī kopīgi izstrādātas iespējamās rīcības identificēto trūkumu novēršanai.
394. Balstoties uz visaptverošo informāciju, kas iegūta izvērtējuma gaitā, ziņojumā sniegts pārskats par ES fondu komunikācijai kritiski svarīgiem jautājumiem – plānoto rādītāju izpildi, komunikācijas pasākumu efektivitāti, lietderību, kvalitāti un komunikācijas vadības sistēmas efektivitāti, kā arī veikts salīdzinājums ar vidusposma (2007.–2010. gadu) rezultātiem.
395. Balstoties uz izvērtējuma rezultātiem, sniegti šādi secinājumi:

⁸⁵ Pētījums pieejams <http://www.esfondi.lv/sabiedribas-informetiba>

- Straujā tehnoloģiju attīstība 21. gadsimtā, tostarp sociālo tīklu parādīšanās, ievērojami ietekmējusi auditorijas uzvedību un informācijas uztveri, kā rezultātā perioda ietvaros ES fondu komunikācijas pasākumi tikuši pielāgoti mērķa grupu sasniegšanai.
- Pozitīvi vērtēts iestāžu ieguldījums, sasniedzot informatīvo kampaņu plānoto rādītāju. Tāpat pozitīvi vērtējams, ka vairākos gados būtiski palielināti ES fondu līdzekļu apguves vērtējuma un to ietekmes uz tautsaimniecību rādītāji.
- Gandrīz visi stratēģijā noteiktie rezultatīvie rādītāji sasniegti ar mazāku finansējumu, nekā plānots, kas vērtējams pozitīvi. Negatīvi vērtējama ES fondu komunikācijas budžeta plānošana un izpildes uzraudzība, kā arī elastības trūkums finansējuma pārdalē starp institūcijām.
- No iznākuma un rezultatīvo rādītāju sasniegšanas, tam izlietotā finansējuma un aptvertās mērķauditorijas viedokļa veikto ES fondu komunikācijas pasākumu lietderība atzīstama par ļoti augstu.
- Gan iestāžu, gan finansējuma saņēmēju, gan mediju ekspertu vērtējumā informācijas pieejamība par ES fondiem, īpaši par projektu konkursiem un ieviešanas nosacījumiem, ir uzlabojusies.
- Iestāžu ieguldījums, veidojot sabiedrības attieksmi pret ES fondu apguvi, atzīstams par lietderīgu, raugoties uz sabiedrībā pieaugošo pozitīvo viedokli par ES fondu apguvi Latvijā.
- ES fondu komunikācijas vadības un koordinācijas sistēma kopumā darbojas atbilstoši normatīvajos aktos institūcijām noteiktajam funkciju un kompetenču dalījumam.
- Izveidotais ES fondu komunikācijas vadības institucionālais ietvars un regulējošā normatīvā bāze ir vērtējama kā pozitīvais faktors efektīvas ES fondu komunikācijas vadības un koordinācijas sistēmas nodrošināšanā.
- Kā ļoti nozīmīgs instruments komunikācijas vadības sistēmā vērtējama izveidotā ES fondu komunikācijas vadības grupa, kurā fondu administrēšanā iesaistīto iestāžu komunikatori tiek vismaz 4 reizes gadā.
- Kopējās ES fondu komunikācijas sistēmas efektīvu izmantošanu apgrūtināja tādi faktori, kā cilvēkresursu mainība un nepietiekamā kapacitāte ES fondu komunikācijas vadībā iesaistītajās institūcijās.

396.2015.gadā LIAA attiecībā uz visu trīs darbības programmu ieviešanu ir veikusi klientu aptauju „LIAA klientu apmierinātība ES fondu administrēšanas jautājumos”. Lai gan LIAA 2014-2020.gada plānošanas periodā vairs nebūs SI, tā īstenos vairākus specifiskus atbalsta mērķus/pasākumus un līdz ar to LIAA 2015.gada klientu aptaujas rezultātus izmantos klientu – ES fondu finansējuma gala labuma guvēju – apkalpošanā.

Ikgadējā ES fondu komunikācijas kampaņa

397.2015.gada oktobrī un novembrī norisinājās ikgadējā ES fondu Komunikācijas kampaņa par 2014.–2020.gada plānošanas perioda sākšanos un kopējo ES fondu 2007.–2013. gada plānošanas perioda ieguldījumu Latvijā. Tās ietvaros tika realizētas šādas aktivitātes un sasniegti rezultāti:

398.Dalība gaismas festivālā “Staro Rīga” – FM pirmo reizi festivāla ietvaros izveidoja gaismas instalāciju ar unikālu papildinātās realitātes tehnoloģiju. Ikviens festivāla

apmeklētājs uz FM ēkas sienas varēja ieraudzīt, kas jau ir paveikts un kas vēl tiks izdarīts par ES fondu līdzekļiem. Projektija piedāvāja iespēju virtuāli ielūkoties mūsu valsts nākotnē un pozitīvajās pārmaiņās, kuras, pateicoties ES fondu finansējumam, piedzīvosim, līdz 2020.gadam. 3D video projekcijā bija attēlota Latvijas pilsētvide, kurā redzamās darbības animācijas formā atspoguļoja tuvākajā nākotnē iecerētās investīcijas dažādās nozarēs. Animācijas papildināja skaņas efekti, un tās saskatīt un sadzirdēt varēja caur improvizētu teleskopu, kas sniedza iespēju interesantā veidā iegūt padziļinātu un atraktīvu vizuālo un saturisko informāciju.

399.Festivālam “Staro Rīga” gatavotās instalācijas elementi tika noformēti kā ceļojoša ekspozīcija, kas pirms un pēc festivāla mazākā mērogā bija skatāma arī Latvijas reģionos. Ekspozīcija tika izvietota 7 Latvijas pilsētās.



Att. 2. FM dalība gaismas festivālā “Staro Rīga” Datu avots – FM

400.Sociālo mediju fotoprojekts “ES fondi. Toreiz un tagad” – aktivitāte norisinājās FM sociālo tīklu kontos, piedāvājot iedzīvotājiem dalīties ar savas apkārtnes fotogrāfijām, kurās var atpazīt dažādas Latvijas vietas, kas ir attīstījušās, pateicoties ES fondiem. Akcijā tika publicētas vairāk nekā 100 fotogrāfijas no dažādiem projektiem visā Latvijas teritorijā.

401. Fotosērija masu un sociālajos medijos “ES fondi. Toreiz un tagad” – aktivitātes ietvaros tika apkopota virkne spilgtu piemēru, kā ES fondi ļāvuši uzplaukt dažādām Latvijas vietām un objektiem. Fotosērijā iekļautie objekti tika pēc iespējas atlasīti atbilstoši sabiedrības vērtējumam par ES fondu atbalsta jomām ar vislielāko atdevi, kā arī vēlamajām atbalsta jomām. Galerija tika publicēta tīmekļa vietnē www.esfondi.lv, FM sociālajos tīklos un nacionālajos un reģionālajos elektroniskajos medijos. Katra reģiona projektu foto tika izsūtīti reģionu medijiem ar preses relīzi, kas adaptēta konkrētajam reģionam.



Att. 3. Fotosērija masu un sociālajos medijos “ES fondi. Toreiz un tagad”

Galvenās problēmas un šķēršļi, īstenojot komunikācijas stratēģiju

402. Kā galvenie apstākļi un šķēršļi minami atšķirīgās iestāžu intereses un savstarpējā konkurence, biežā cilvēkresursu mainība un nepietiekamā kapacitāte ES fondu komunikācijas vadībā iesaistītajās institūcijās, strikti noteiktie finansējuma attiecināmības nosacījumi, kas nav ļāvuši veidot kopīgus informatīvus pasākumus par dažādiem fondiem, apmaksāto preses publikāciju izmantošanas politiskiem mērķiem gadījumi un iespējas, iestāžu savstarpējās sadarbības trūkums, veicamo darbu termiņu kavējumi, ES fondu komunikācijas plāna neelastība, nepieciešamība sadalīt izmaksas, informējot par citu fondu finansējumu, mediju virspusējā izpratne par ES fondiem.
403. Minētie apstākļi ir ierobežojuši iespējas veidot lielākus un plašākus pasākumus, taču tie nav uzskatāmi par ievērojamiem šķēršļiem katras individuālās jomas ES fondu komunikācijas nodrošināšanai un informācijas un komunikācijas mērķu sasniegšanai.
404. Izvērtējot Komunikācijas stratēģijas pasākumus visā plānošanas periodā, jāsecina, ka tā nepārtraukti ir attīstījusies un nepārtraukti tiek veikta Komunikācijas stratēģiju aktualizācija un strādāts, lai arvien atraktīvākām un netradicionālām idejām un risinājumiem pievērstu ar informāciju pārsātināto sabiedrības uzmanību, t.sk. nodrošinātu ar arvien kvalitatīvāku informāciju un izmantotu jaunus mediju veidus un to piedāvātās iespējas, piemēram, dalību festivālos, sociālo mediju projektos utt. Lai arī kopumā īstenotie pasākumi vērtējami pozitīvi, ņemot vērā ikgadēji veiktajās sabiedriskās domas aptaujas rezultātus, kas liecina, ka lielākā daļa vērtē pozitīvi ES piešķirto līdzekļu ietekmi uz Latvijas tautsaimniecības un sabiedrības attīstību, taču vienlaikus tas ir arī liels

izaicinājums nākotnē – turpināt sniegt kvalitatīvāku un atraktīvāku informāciju zinošai un kritiski vērtējošai sabiedrībai, pie kā arī jau šobrīd tiek strādāts 2014.-2020.gada plānošanas periodā.

6. Secinājumi un turpmākā rīcība

- 405.Sadaļā iekļauti galvenie secinājumi, sasniegumi un atziņas 2007.-2013.gada plānošanas perioda ieviešanā, tāpat norādīta būtiskākā pieredze, ko izmanto 2014.-2020.gada plānošanas perioda īstenošanā.
- 406.ES fondu finansējums šobrīd ir viens no būtiskākajiem investīciju avotiem Latvijas tautsaimniecībā, kavējot ekonomikas lejupslīdi krīzes laikā, gan stimulējot tautsaimniecības stabilizāciju un ekonomiskās izaugsmes atjaunošanos. Finanšu krīzes laikā, kad Latvijas ekonomika saruka par 22,5%⁸⁶, ES fondi apvienojumā ar tālredzīgu fiskālo un ekonomisko politiku sniedza nenovērtējamu atbalstu ekonomikas atlabšanā, sociālās spriedzes mazināšanā un priekšnosacījumu radīšanā tālākai ilgtspējīgai izaugsmei, to apliecina arī FM analīzes dati, ka laika periodā no 2011. līdz 2015.gadam ES fondu devums reālā IKP pieaugumā vidēji bija aptuveni 1,3 procentpunkti.
- 407.Pamatojoties uz prioritāšu izvirzītajiem mērķiem un balstoties uz sasniegtajiem rādītājiem, kā arī ES fondu ieguldījumu Latvijas tautsaimniecībā, secināms, ka mērķus ir izdevies sasniegti. ES fondi pozitīvu ietekmi radījuši tādiem tautsaimniecības rādītājiem kā IKP, privātais patēriņš un preču un pakalpojumu eksports. ES fondu finansējums zinātnes jomai bija svarīgs atspazds krīzes un pēckrīzes gados, kad būtiski tika samazināts valsts finansējums zinātnei, tā palīdzot saglabāt kopējo ieguldījumu līmeni salīdzinājumā ar IKP. Kā arī ES fondu finansējums tika novirzīts jomām, kuras būtiski ietekmēja pasaules ģeopolitiskā situācija (Krievijas embargo), lai komersanti varētu rast jaunus noieta tirgus, jo eksports uz Krievijas tirgu tika būtiski ierobežots.
- 408.Kopumā DP sasniegti vai pārsniegta lielākā daļa (11 no 15) no DP līmeņa iznākuma un rezultāta rādītājiem. Pozitīvi vērtējami sasniegtie rādītāji zinātnes, inovāciju un uzņēmējdarbības veicināšanas jomā. Vienlaikus jāņem vērā, ka kopš VSID sagatavošanas 2007.gadā ir notikušas straujas izmaiņas ekonomiskajā situācijā Latvijā pasaules finanšu krīzes iespaidā, turklāt ekonomiku Latvijā ietekmē arī kopējā ģeopolitiskā situācija Pasaulē. Tā pat jāatzīmē, ka VSID izvirzītie mērķi nav zaudējuši savu aktualitāti, tāpēc var secināt, ka valstij ir jāturpina darbs pie šo mērķu sasniegšanas un valsts labklājības, konkurētspējas celšanas.
- 409.Izveidotā ES fondu vadības un kontroles sistēma, tai skaitā uzraudzības sistēma kopumā nodrošināja savlaicīgu un veiksmīgu ieviešanu Latvijā. Par vadības un kontroles sistēmas efektivitāti liecina arī RI atklātais kļūdas līmenis (0,28%), kas ir ievērojami zemāks par EK noteikto būtiskuma sliekšni (2%).
- 410.Kopumā 25 DP aktivitāšu/apakšaktivitāšu ietvaros veiksmīgi īstenoti 4579 projekti par kopējo deklarējamo attiecināmo izdevumu summu 1 307,9 milj. *euro* jeb 127,8% no DP noteiktā, t.sk. ES fondu finansējums 878,6 milj. *euro* jeb 126,2% DP piešķiruma. Tādējādi, pateicoties mērķtiecīgiem risku vadības pasākumiem, Latvija ir spējusi investēt visu pieejamo ES fondu finansējumu, papildus uzņemoties arī virssaisības, kas nodrošina 100% ES fondu investīciju ieguldīšanu Latvijas tautsaimniecībā.
- 411.Galvenie izaicinājumi ES fondu ieviešanā bija nepieciešamība pielāgoties jaunai ekonomiskai situācijai, ko izraisīja pasaules finanšu krīze, iepirkumu problēmas (sūdzības,

⁸⁶ Eurostat dati-

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00114>

pārsūdzības, problēmas iepirkumu procedūras norisē), nepieciešamība stiprināt deleģēto funkciju uzraudzību. Globālās ekonomiskās krīzes iespaidā, kas smagi skara Latvijas ekonomiku, ES fondi kļuva par galveno finanšu instrumentu ekonomiskās atveseļošanas sekmēšanā. Tika veikti grozījumi DP, Stratēģiskajā ziņojumā par 2007.-2009.gadu pārskatīti ietekmes rādītāji (negrozot plānošanas dokumentus), apzināti ES fondu ieviešanu ietekmējošie riski un veikti pasākumi to seku samazināšanai. 2010.gadā veiktā EK audita laikā tika konstatēti būtiski trūkumi RI darbā, 2010.gada II pusgadā trūkumu novēršanai tika stiprināta RI neatkarība, metodikas maiņa, padziļināta RI darbinieku apmācība. EK 2012.gada janvāra beigās apturēja ES fondu maksājumus Latvijai, norādot uz būtiskiem trūkumiem vadības un kontroles sistēmā, kas saistīti galvenokārt ar deleģēto funkciju pārbaudēm un to stiprināšanu, lai sniegtu EK un SEI pietiekošu pārliecību par deklarējamo izdevumu atbilstību. FM sagatavoja un īstenoja rīcības plānu sistēmas pilnveidošanai (t.sk. AI/SI deleģēto funkciju uzraudzības stiprināšanai, iekšējā audita lomas stiprināšanai un apliecinājuma Valsts kasei kā SEI pilnveidošanai), kā rezultātā 2012.gada jūnijā izdevumu deklarēšana EK tika atjaunota.

- 412.Lai nodrošinātu pēc iespējas efektīvāku ES fondu ieviešanu, mazinātu ekonomiskās krīzes ietekmi, kā arī mazinātu riskus ES fondu finansējuma zaudēšanai DP “Uzņēmējdarbība un inovācijas”, tika veikti vairāki grozījumi plānošanas dokumentos (piemēram, pārdalot finansējumu starp aktivitātēm, palielinot ES fondu finansējuma intensitāti līdz Regulas Nr.1083/2006 noteiktajam līmenim, precizējot atbalstāmo darbību nosacījumus, pārceļot daļu DP “Infrastruktūra un pakalpojumi” 3.6.prioritātes “Policentriskā attīstība” projektu uz DP “Uzņēmējdarbība un inovācijas” jaunizveidotu 2.3.2.2.3.apakšaktivitāti “Atbalsts ieguldījumiem infrastruktūrā uzņēmējdarbības attīstībai” u.c.).
- 413.Lai nodrošinātu efektīvas ES fondu vadības un kontroles sistēmas darbību VI stiprinājusi VI kontroles mehānisma ietvaros virsuzraudzību pār VI deleģētajām funkcijām un deleģēto funkciju pārbaudes rezultātā identificēto trūkumu novēršanu, sniegusi metodoloģisko atbalstu ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm, stiprinājusi sadarbību ar tiesībsargājošajām institūcijām, kā arī nodrošinājusi elektroniskās darba laika uzskaites sistēmas un atalgojuma daļas attiecināšanas ieviešana ES fondu vadībā iesaistītajās institūcijās.
- 414.Ņemot vērā 2007.-2013.gada plānošanas perioda pieredzi, t.sk. sistēmiskā fondu vadībā, nonākts pie secinājuma, ka 2014.-2020.gada plānošanas periodā kā SI darbosies tikai CFLA, pretēji 2007.-2013.gada pieredzei, kad līgumu slēgšanā kā SI darbojās 6 institūcijas.
- 415.Izstrādājot normatīvo regulējumu datu apkopošanai 2014. – 2020.gada plānošanas periodā tika ņemti vērā izvērtējumu ziņojumu secinājumi un rekomendācijas⁸⁷. Lai uzlabotu datu kvalitāti, informācija par rādītājiem, dalībniekiem un citiem labuma guvējiem turpmāk būs sasaistīta ar maksājuma pieprasījumiem. Datu pieejamība reģionālā griezumā tika nodrošināta, iestrādājot atbilstošus informācijas laukus gan projekta pieteikuma veidlapā, gan maksājumu pieprasījumu veidlapā, tādējādi nodrošinot vienkopus apkopotu informāciju elektroniskā formātā par potenciālajiem finansējuma saņēmējiem un gala

⁸⁷SIA "Ernst & Young Baltic", *Datu pieejamība ES Kohēzijas politikas 2014. – 2020. gada plānošanas perioda Darbības programmas ietekmes izvērtēšanai Latvijā (pieejams - http://www.esfondi.lv/upload/Petijumi_un_izvertejumi/apraksti/Petijuma_izvertesanas_zinojums_31012014.pdf).*

Finanšu ministrija un Eiropas Komisijas ietekmes novērtēšanas pētniecības centrs (Centre for Research on Impact Evaluation), *Darbības programmas "Cilvēkresursi un nodarbinātība" papildinājuma 1.3.1.1.1. apakšaktivitātes "Atbalsts nodarbināto apmācībām komersantu konkurētspējas veicināšanai – atbalsts partnerībās organizētām apmācībām" izvērtējuma ziņojums (pieejams - http://www.esfondi.lv/upload/Petijumi_un_izvertejumi/13111_izvertejuma_gala_zinojums.pdf).*

labuma guvējiem. Minētās izmaiņas ir iestrādātas 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadības informācijas sistēmā, lai nodrošinātu datus efektīvai uzraudzības, izvērtēšanas un kontroļu veikšanai.

- 416.FM pasūtījumā veiktas ikgadējo sabiedriskās domas aptauju “Sabiedrības informētība par Eiropas Savienības fondu līdzekļu apguvi Latvijā” rezultāti norāda uz pozitīvām tendencēm kopējā Latvijas iedzīvotāju noskaņojumā par līdz šim veiktajiem ES fondu ieguldījumiem. 2015.gadā pirmo reizi ES fondu finansējuma ieguldīšanu Latvijā kā sekmīgu vērtēja vairāk nekā 70% jeb jau 73,3% aptaujāto iedzīvotāju. Negatīvu vērtējumu sniegušo respondentu skaits pirmo reizi ir mazāks par 20% (15%).
- 417.Attiecībā uz turpmākajiem uzdevumiem un darbībām kā būtiskākais uzskaitāms - pēcuzraudzības procesa turpmāka uzraudzība, attiecīgi sniedzot regulāru metodoloģisko atbalstu ES fondu vadībā iesaistītajām iestādēm, kā arī 2007.-2013.gada plānošanas periodā gūtās pieredzes veiksmīgā pielietojumā 2014.-2020.gada plānošanas perioda vadībā.
- 418.Balstoties uz 2007.-2013.gada plānošanas perioda pieredzi un veiktajiem izvērtējumiem, kā būtiska mācība no stratēģiskās plānošanas viedokļa ir nepieciešamība nodrošināt skaidru pasākumu mērķu un rādītāju formulēšanu. Veiktie izvērtējumi par 2007.-2013.gada plānošanas perioda aktivitātēm atsevišķos gadījumos ir norādījuši uz vājo rādītāju saikni ar aktivitātes mērķi, kā arī šo rādītāju pārāk lielo atkarību no ārējiem faktoriem. Izrietoši no šiem secinājumiem VI ir rūpīgi sekojusi intervences loģikas nodrošināšanai 2014.-2020.gada plānošanas perioda DP “Izaugsme un nodarbinātība”, kā arī izstrādājusi specializētu formu rādītāju definīciju un mērķa noteikšanas aprakstu, lai būtu iespējams nodrošināt konsekventu datu uzkrāšanu visa plānošanas perioda garumā un varētu labāk skaidrot iemeslus, kuru dēļ rādītāji nav sasnieguši vai ir būtiski pārsnieguši plānotās vērtības. Izstrādājot konkrētu specifisko atbalsta mērķu nacionālo regulējumu 2014.-2020.gada plānošanas periodā nepieciešams nodrošināt, ka visas AI sistemātiski piemēro DP noteiktos rādītājus, kā arī nodrošina loģisko saikni starp pasākuma mērķi, tam noteiktajiem rādītājiem un plānotajām atbalstāmajām darbībām.
- 419.Atbilstoši apstiprinātajam ES fondu izvērtēšanas plānam 2014.–2020.gadam laika posmā līdz 2018.gadam ir plānota vairāku 2007.-2013.gada ES fondu plānošanas perioda noslēguma tematisko izvērtējumu veikšana, kas ļaus iegūt papildus pierādījumu bāzi par ieviešanas sistēmas efektivitāti un ieguldījumu pievienoto vērtību, kā arī nodrošinās virkni vērtīgu ieteikumu turpmāko ES fondu ieguldījumu veikšanā.

Pielikumi

- 1. pielikums. “ES fondu 2007.-2013. plānošanas perioda Darbības programmas “Uzņēmējdarbība un inovācijas” ieviešanas statuss”**
Skat. failu ”1.pielikums_2DP_IEVIEŠANA”
- 2. pielikums. “ES fondu 2007.-2013. plānošanas perioda Darbības programmas “Uzņēmējdarbība un inovācijas” deklarējamie ES fondu izdevumi dimensiju kodu sadalījumā”**
Skat. failu “2.pielikums_2DP_KATEGORIZĀCIJAS LAPA”
- 3. pielikums. “ES fondu 2007.-2013. plānošanas perioda Darbības programmas “Uzņēmējdarbība un inovācijas” sasniegtie uzraudzības rādītāji”**
Skat. failu “3.pielikums_RĀDĪTĀJI”

4. pielikums. “Revīzijas iestādes, Finanšu ministrijas Iekšējā audita departamenta, Eiropas Komisijas veiktie ES fondu vadības un kontroles sistēmas auditi”

Skat. failu “4.pielikums_RI,_IAD_EK_AUDITI”

5. pielikums “Finanšu vadības instrumentu ieviešana”

Skat. failu “5.pielikums_2DP_FINANSU_INSTRUMENTI”